

Strategija razvoja Grada Rijeke 2014.–2020.

Prijedlog nacрта

Rijeka, 11. srpanj 2013.

Sadržaj

1. UVOD	4
2. ANALIZA STANJA	7
2.1. Strateško planiranje – zakonski okvir i dosadašnja praksa	7
2.2. Grad Rijeka – veliki grad	9
2.3. Rijeka – prostorna obilježja	11
2.4. Zemljopisni položaj i prirodni resursi grada Rijeke	14
2.5. Stanovništvo	16
2.6. Infrastruktura	22
2.6.1. Prometna infrastruktura	22
2.6.2. Komunalna infrastruktura	28
2.6.3. ICT infrastruktura	37
2.7. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost	39
2.7.1. Zaštita okoliša	39
2.7.2. Energetska učinkovitost	42
2.8. Stanogradnja	45
2.9. Gospodarstvo	47
2.10. Društvena infrastruktura	62
2.10.1. Odgoj i školstvo	62
2.10.2. Zdravstvo i socijalna skrb	65
2.10.3. Kultura	69
2.10.4. Sport i rekreacija	74
2.10.5. Tehnika, informatika i inovacije	75
2.11. Razvoj novih tehnologija	79
2.12. Komunikacija s građanima	81
2.13. Suradnja s civilnim sektorom	83
2.14. Regionalna suradnja	85
2.15. Europska i međunarodna suradnja	86
2.16. Kapaciteti sustava Grada	90
2.16.1. Financijski potencijali i imovina riječkoga gospodarskog sustava	90
2.16.2. Proračun Grada Rijeke	92
2.16.3. Imovina i vlasnički udjeli	94
2.16.4. Podaci o zaduženosti Grada	95
2.16.5. Stanje kadrova na dan 1. lipnja 2013.	96
2.16.6. Organizacijska struktura upravnih tijela i ureda Grada Rijeke	98

2.16.7. Učinkovitost gradske uprave u provedbi dokumenata prostornog uređenja i građenje u razdoblju 2008.–2013. godine	100
2.16.8. Javna vatrogasna postrojba	102
2.16.9. Razvoj mjesne samouprave	105
3. Grad Rijeka – SWOT-analiza	108
4. Prijedlog vizije i misije za razdoblje 2014.–2020. godine	108
5. Strateški ciljevi razvoja	109
6. Razrada strateških ciljeva	111
Strateški cilj 1. Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca	111
Strateški cilj 2. Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo	115
Strateški cilj 3. Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa	118
7. Radna grupa	123

1. UVOD

Europska unija usvojila je strategiju *Europa 2020* koja se odnosi na plansko razdoblje 2014.–2020. godine. Ta je strategija odgovor Europske unije na gospodarsku krizu i izazove globalizacije i tehnološkog razvoja. Stoga se Europska unija odlučila u svojoj strategiji na tri ključna prioriteta: pametan, održiv i uključiv rast. Unutar toga tumače se područja u koja će suglasno ulagati sredstva sve zemlje članice Europske unije. Konkurentnost, modernizacija sektora transporta, energetika, inovacije, digitalno društvo, socijalna uključenost i borba protiv siromaštva tek su neke od tema kojima se, s ciljem dokidanja posljedica krize i daljnje sedmogodišnjeg razvoja, bavi europska strategija.

Republika Hrvatska postala je punopravna članica Europske unije 1. srpnja 2013. godine, pri čemu se za Hrvatsku otvorilo veliko europsko tržište, ali i postavilo niz izazova kojima moraju odgovoriti gospodarski i javni sektor. Jedan je od najvećih izazova maksimalno iskoristiti financijske mogućnosti koje nude europski fondovi.

Grad Rijeka, kao veliki hrvatski grad, ima i velike potencijale koje može iskoristiti upravo ulaskom Hrvatske u Europsku uniju. Grad Rijeka se već godinama ustrajno priprema za punopravno članstvo u EU. Stoga je u mandatu 2009.–2013. godine Grad Rijeka proveo niz priprema unutar gradske uprave i sustava Grada kako bi svoje projekte i programe prilagodio europskim ciljevima. Grad Rijeka i sada sudjeluje u nizu projekata koji su sufinancirani iz EU-fondova. Ali kako je jedan od osnovnih postulata pri dodjeli sredstava iz EU-fondova postulat solidarnosti. Kako Grad Rijeka spada u najrazvijenije gradove u Republici Hrvatskoj, nije do sada bila prihvatljiv predlagatelj za fondove iz kojih se, primjerice, mogla financirati izgradnja poslovne i turističke infrastrukture. Ulaskom u Europsku uniju to će se promijeniti, a u tijeku je priprema projektne dokumentacije za projekte koji se planiraju prijaviti za sufinanciranje iz fondova EU.

Početak 2012. godine gotovo 70% građana Rijeke koji su izašli na referendum o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji, glasalo je ZA ulazak. Bio je to znak da Riječani razumiju koliki potencijal sa sobom nosi perspektiva nove velike zajednice kojoj se Rijeka ima priliku pridružiti. Tragom toga i činjenice da je 66% građana Republike Hrvatske koji su na referendum izašli, reklo DA Europskoj uniji, Republika Hrvatska se, pa tako i Rijeka, našla na pragu velike asocijacije naroda i nacija. No unatoč naglašenim dobrobitima koje sam ulazak u Uniju sa sobom nosi, valja znati da punopravno članstvo u EU nije samo prilika nego i izazov na koji treba znati odgovoriti.

Stoga je, uoči donošenja Strategije razvoja Rijeke u budućem razdoblju, Vojko Obersnel otvorio širok dijalog s građanima, stručnjacima i predstavnicima Vlade Republike Hrvatske, upravo zato da bi se mogli odrediti temeljni ciljevi i projekti primjereni razvoju Rijeke u idućem razdoblju. Javna je rasprava nazvana *Razgovori o Rijeci 2020*.

Razgovori o Rijeci 2020. otvoreni su u veljači 2013. na web-stranici www.ri2020.eu Rijeka već neko vrijeme njeguje praksu *on-line* dijaloga kroz e-konzultacije s građanima pa je njihovo uključivanje bilo neupitno, no prvi su put u ovakav proces uključeni stručnjaci. Odazvao se velik broj osoba, a u razgovore su se uključili i predstavnici Vlade RH, točnije čelni ljudi onih ministarstava koja su nadležna za velike riječke razvojne projekte jer je posve jasno da bar dvije, od tri utvrđene ključne teme, nadilaze lokalnu nadležnost i trebaju čvrstu potporu državne vlasti.

On-line dijalog na web-stranici trajao je dva mjeseca. Svaka tema iznjedrila je zaključne teze koje predstavljaju sublimirane prijedloge svih koji su u raspravama sudjelovali. Nakon toga održana su tri dobro posjećena okrugla stola na kojima su stručnjaci pred širom javnošću uživo razgovarali s Vojkom Obersnelom i pritom zajednički utvrdili smjerove razvoja grada, kao i vrlo konkretne pojedinačne projekte na kojima će se ti smjerovi temeljiti. Osim putem web-stranice, građani su svoje prijedloge slali i na dopisnicama s povratnicom, koje su im upućene na kućne adrese. U njima su pozvani da u anketnom upitniku odrede prioritete

projekte koje bi trebalo realizirati u četvrtima u kojima žive i dodatno upišu svoj stav o vrijednostima koje kao zajednica dijelimo i koje čine riječki način života. Gledano u brojkama, u *Razgovore o Rijeci 2020.* bilo je uključeno četrdeset troje javno prepoznatih stručnjaka različitih profesija, pristigla su ukupno 262 prijedloga građana, web-stranicu na kojoj su razgovori vođeni posjetilo je 7.167 posjetitelja, a 2.107 ispunjenih dopisnica vratilo se na obradu. Treba istaknuti da su stručnjaci i građani uključeni u *Razgovore* putem svojih razmišljanja i okruglih stolova te putem radionica i svojih priloga.

Nakon provedenih lokalnih izbora gradonačelnik Vojko Obersnel potaknuo je sa zamjenicima, ali i u stalnoj komunikaciji s partnerima iz okruženja, hitnu izradu strategije *Rijeka 2020.* unutar sustava Grada Rijeke. Stoga se može reći da se izrada Strategije Grada Rijeke za razdoblje 2014.–2020. godine provodila u četiri faze:

- prva faza: od veljače do svibnja 2013.
- druga faza: od svibnja do sredine srpnja 2013.
- treća faza: od sredine srpnja do kraja kolovoza 2013.
- četvrta faze: rujna 2013. i dalje-kontinuirano.

Kao što je prethodno navedeno, **prva faza** se odvijala putem javne rasprave o strateškim ciljevima, kao i o projektima koji se trebaju realizirati unutar tih ciljeva. **Druga faza** podrazumijeva stručnu analizu stanja, te razradu prioriteta i mjera sukladno određenim ciljevima. Tijekom **treće faze** ponovno se otvara javna rasprava kako bi se riječka javnost mogla očitovati u povodu vizije i misije Rijeke do 2020. godine, te dati svoje komentare na cjelokupni tekst Nacrta Strategije. U **četvrtoj fazi** donose se potrebne odluke nadležnih tijela (Gradonačelnik i Gradsko vijeće) o prihvaćanju strategije te se potom počinje uspostavljati sustav upravljanja i praćenja provedbe Strategije. Treba napomenuti da u kontinuirane aktivnosti spada i redovito izvještavanje javnosti

S obzirom da je Republika Hrvatska postala punopravna članica Europske unije u zadnjoj godini tekućega planskog razdoblja (2006.–2013.), a najznačajniji strateški materijali Republike Hrvatske bili su u fazi izrade upravo u razdoblju kada je Grad Rijeka određivao svoju novu strategiju. Također, Europska komisija će tijekom 2013.–2014. godine donijeti Direktive i upute za novo plansko razdoblje. Zbog tih razloga do završetka strategije *Rijeka 2020.* nije bilo moguće preciznije navesti načine financiranja koji su vezani uz europske fondove, a posebno nove mogućnosti koje se otvaraju za gradove u Europskoj uniji. Stoga će se strategija *Rijeka 2020.* u 2014. godini nadopuniti potrebnim informacijama dobivenim od nadležnih državnih tijela u skladu s uputama Europske unije za iduće plansko razdoblje 2014.–2020. godine.

Proces strateškog planiranja predviđa kontinuirano praćenje provedbe strategije, strateških ciljeva, projekata i programa, ali i promjenu svih okolnosti u okruženju o kojima bitno ovisi strategija *Rijeka 2020.* U tom se smislu na kraju ovoga strateškog materijala daje prijedlog provođenja i praćenja ostvarenja strateških ciljeva.

U razdoblju od 12. lipnja do 4. srpnja 2013. godine, u procesu strateškog planiranja održane su sljedeće radionice:

- Uvodna radionica
- Investicije i investitori
- Nova riječka kulturna scena
- Riječki sportski izazovi
- Partnerstvo gospodarstva, Sveučilišta i Grada
- Suvremena socijalna i zdravstvena politika

- Pozitivno okruženje i razvoj za djecu i mlade
- Jačanje upravnih kapaciteta
- Međunarodno pozicioniranje Rijeke
- Riječki prometni pravac
- Energetska učinkovitost i ekologija
- Završne radionice (sastavljene od dvije radionice na teme: završnih razmatranja analize stanja te rasprave o usklađenosti ciljeva s mjerama i prioritetima).

Kroz navedenih 13 radionica preispitali su se različiti aspekti lokalnog razvoja koji utječu na izradu Strategiju razvoja Grada Rijeke. Na radionicama je sudjelovalo 197 stručnjaka iz pojedinih područja. Važno je spomenuti da su osim predstavnika Grada Rijeke, na radionicama bili prisutni i predstavnici komunalnih i trgovačkih društava u vlasništvu Grada Rijeke te predstavnici institucija i udruga – partneri na zajedničkim projektima.

Po donošenju Nacrta Strategije, kao inicijalnog teksta, tijekom srpnja 2013. godine, bit će otvorena i druga javna rasprava, u okviru e-konzultacija s građanima. U istom razdoblju gradonačelnik Grada rijeke održat će i radionicu s istaknutim gospodarstvenicima na temu konkurentnosti riječkog gospodarstva kao važnog dijela Strategije što predstavlja sastavni dio uključivanja stručne javnosti u proces donošenja ovog strateškog dokumenta.

Važno je istaknuti da u uvjetima tranzicije i ulaska u sustav Europske unije, kao i daljnjih reformi koje će Republika Hrvatska provoditi, strategiju *Rijeka 2020.* ne smijemo shvatiti kao konačni program. Upravo suprotno, strategija *Rijeka 2020.* mora biti okosnica našega rada i djelovanja, materijal koji ćemo stalno iznova preispitivati – izazov s kojim ćemo se suočavati i prema potrebama prilagođavati izmijenjenim okolnostima.

Ovaj materijal predstavlja Nacrt prijedloga Strategije koji se do 26. kolovoza 2013. godine dostavlja građanima Rijeke na javnu raspravu.

2. ANALIZA STANJA

2.1. Strateško planiranje – zakonski okvir i dosadašnja praksa

Na razini države postoji više strateških materijala koji definiraju strateške pravce u pojedinim sektorima. Prema Zakonu o regionalnom razvoju obvezna je izrada strateških planova na razini županija. Treba posebno istaknuti da strateško planiranje na lokalnoj razini nije zakonska obveza. Zakonom o proračunu definirana je obveza izrade projekcija za iduće dvije godine u odnosu na godinu za koju se proračun donosi.

Strategija Grada Rijeke 2014.–2020. godine temelji na sljedećim zakonskim aktima, razvojnim dokumentima na razini Republike Hrvatske i Primorsko-goranske županije te općim aktima Grada Rijeke:

- Zakona o proračunu,
- Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske,
- Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske iz 2010. godine,
- Pravilnika o obaveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih strategija,
- Odluke o osnivanju Županijskog partnerskog vijeća Primorsko-goranske županije,
- Razvojne strategija Primorsko-goranske županije 2011.–2013. godine.

Grad Rijeka ima iskustva u izradi strateških dokumenata. Također, Grad Rijeka u razdoblju 2001.–2005. godine je izradio dva strateška dokumenta u sklopu Projekta reforme lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj koji je provodila Američka organizacija za međunarodni razvoj (USAID) uz tehničku pomoć *The Urban Institutea* i drugih partnera iz Hrvatske i inozemstva. Ti su strateški dokumenti izrađeni i provedeni kako slijedi:

- **Strategija gospodarskog razvoja Grada Rijeke**, dokument izrađen i usvojen 2002. godine (inovirana verzija 2004.), izrađeno uz tehničku pomoć *The Urban Institutea*.
- **Energetsko planiranje i osposobljavanje za planiranje u Gradu Rijeci**, dokument izrađen i usvojen 2003. godine, izrađeno uz tehničku pomoć Energetskog instituta *Hrvoje Požar* Zagreb, USAID i Nexant.
- Rijeka u kojoj i stariji plivaju uzvodno – **Strategija zdravog starenja u Rijeci 2009.–2013.**, izrađeno 2009. godine.

Grad Rijeka je u okviru projekta *Europska mreža zdravih gradova* Svjetske zdravstvene organizacije izradio 2009. godine strateški dokument pod nazivom **Rijeka u kojoj i stariji plivaju uzvodno/Strategija zdravog starenja u Rijeci 2009.–2013.** Dokument je nastao kao odgovor na sve izraženiji društveni problem starenja stanovništva, a sadrži devedesetak aktivnosti čija bi provedba trebala pridonijeti zdravom i aktivnom starenju stanovnika Rijeke.

Treba istaknuti da je u planu izrada gradskoga strateškog dokumenta vezanog uz **socijalnu skrb o siromašnim građanima**, na temelju ispitivanja potreba postojećih korisnika i vrednovanja postojećih gradskih socijalnih mjera. U tijeku je izrada županijskog plana socijalnih usluga za razdoblje do 2020. Grad Rijeka uključen je u izradu plana putem svojih predstavnika.

Grad Rijeka je, sukladno europskoj strategiji 20x20x20, putem **Akcijskog plana energetske održivosti razvika Grada Rijeke (SEAP)** definirao energetske učinkovitost kao jedan od primarnih zadataka (dokument je usvojen 2010. godine). Grad Rijeka bio je među prvih dvjestotinjak europskih gradova koji su potpisivanjem Sporazuma gradonačelnika u veljači 2009. godine odlučili preuzeti inicijativu održivog razvoja grada i smanjiti emisije

stakleničkih plinova i potrošnju energije do 2020. za 20%, uz povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora.

Europski klimatski ciljevi mogu se postići jedino mjerama koje pomažu gradskim upravama da svojim aktivnostima utječu na smanjenje emisije stakleničkih plinova. *Green Digital Charter* – Zelena digitalna povelja iznjedrena je u razgovorima vođenim među predstavnicima udruge EUROCITIES, Grada Manchestera i Europske komisije temeljem spoznaje da se primjenom informatičke i komunikacijske tehnologije može povećati energetska učinkovitost. Povelja većim i važnijim europskim gradovima donosi obvezu iznalaženja kreativnih putova i načina da uz primjenu informatičko-komunikacijske tehnologije u svojim sredinama i šire djeluju na smanjenju emisije stakleničkih plinova za 30% do 2020. godine. Potpisom gradonačelnika Vojka Obersnela, Grad Rijeka pristupio je **Zelenoj digitalnoj povelji 2010. godine** te se obvezao da u zajedništvu i partnerstvu s drugim gradovima aktivno planira i realizira sveobuhvatne energetske projekte temeljene na informatičko-komunikacijskoj tehnologiji.

Grad Rijeka je u travnju 2013. godine donio **Strategiju kulturnog razvitka Grada Rijeke za razdoblje 2013. – 2020.**, a sukladno ciljevima Europske unije za to razdoblje.

Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju, Primorsko-goranska županija donijela je **Razvojnu strategiju Primorsko-goranske županije za razdoblje 2011.–2013. godine**. U tijeku su pripreme za izradu Razvojne strategije Primorsko-goranske županije za razdoblje 2014.–2020. godine. Grad Rijeka uključen je u izradu toga dokumenta preko svoga predstavnika u Partnerskom vijeću.

STRATEŠKO PLANIRANJE – IZAZOVI:

- Lokalna samouprava nema zakonsku obvezu strateškog planiranja
- Grad Rijeka ima zajedničke razvojne projekte s Primorsko-goranskom županijom, kao i okolnim gradovima i općinama

STRATEŠKO PLANIRANJE – RAZVOJNE POTREBE:

- Grad Rijeka mora izraditi strategiju razvoja s obzirom na ciljeve EU (*Europa 2020*)
- Grad Rijeka mora svoju strategiju razvoja usuglasiti s Primorsko-goranskom županijom te okolnim gradovima i općinama

2.2. Grad Rijeka – veliki grad

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi određuje pojam grada kao jedinice lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10.000 stanovnika i predstavlja urbanu, povijesnu, prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu.

Jedinice lokalne samouprave samostalne su u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom.

Samoupravni djelokrug jedinica lokalne samouprave definiran je zakonom.

Zakon **veliki grad** definira kao jedinicu lokalne samouprave koja je ujedno gospodarsko, financijsko, kulturno, zdravstvena, prometno i znanstveno središte razvitka šireg okruženja i ima više od 35.000 stanovnika.

Grad Rijeka, kao veliki grad sukladno zakonskom određenju, u svome samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od lokalnog značenja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana. Izrijeком, to su poslovi koji se odnose na uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i sport, zaštitu potrošača, zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području, održavanje javnih cesta, izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola te provedbu dokumenata prostornog uređenja i ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Gradsko vijeće Grada Rijeke predstavničko je tijelo građana Grada Rijeke i tijelo jedinice lokalne samouprave koje donosi akte u okviru samoupravnog djelokruga Grada Rijeke te obavlja druge poslove u skladu s Ustavom, zakonom i Statutom Grada Rijeke. Gradsko vijeće ima 35 članova.

Lokalni izbori za članove Gradskog vijeća Grada Rijeke održani su 19. svibnja 2013. godine. Prema rezultatima tih izbora, mandati u Gradskom vijeću dijele se između stranaka na sljedeći način: 18 vijećnika pobjedničke koalicije SDP-HNS-HSU-IDS-ARS-SDA Hrvatske-SDSS, 6 vijećnika koalicije HDZ-HSS-HSP AS, 5 vijećnika Hrvatski laburisti-stranka rada, 4 vijećnika koalicije PGS-Akcija mladih i 2 vijećnika Liste za Rijeku.

Konstituirajuća sjednica ovoga saziva Gradskog vijeća u mandatu 2013.–2017. održana je 11. lipnja 2013. godine. Prema sastavu Gradskog vijeća na dan održavanja konstituirajuće sjednice, pojedine stranke u vijeću zastupljene su na sljedeći način: 31,43% mandata pripada SDP-u (11 vijećnika), 14,29% mandata pripada HDZ-u (5 vijećnika), 14,29% mandata pripada Hrvatskim laburistima (5 vijećnika), 8,57% mandata pripada HSU-u (3 vijećnika), 8,57% mandata PGS-u (3 vijećnika), 5,71% mandata HNS-u (2 vijećnika), 5,71% pripada Listi za Rijeku (2 vijećnika), a po 2,85% mandata (po 1 vijećnik) pripada Akciji mladih, ARS-u, HSP AS i IDS-u.

Izabranih 35 članova u Gradskom vijeću Grada Rijeke koji su predstavnici građana Rijeke odlučivat će u okviru svojih nadležnosti koje su utvrđene Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, drugim propisima i Statutom Grada Rijeke.

Gradsko vijeće kao predstavničko tijelo građana Grada Rijeke, donosi Statut, odluke i druge opće akte kojima se uređuju pitanja iz samoupravnog djelokruga grada, proračun, odluku o izvršavanju proračuna, godišnji i polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna, nadzire ukupno materijalno i financijsko poslovanje Grada, donosi smjernice razvoja te utvrđuje programe razvoja pojedinih djelatnosti i javnih potreba od značenja za Grad, donosi dokumente prostornog uređenja Grada, osniva radna tijela te imenuje i razrješuje njihove članove, imenuje, bira i razrješuje i druge osobe određene zakonom, drugim propisima i Statutom, uređuje ustrojstvo i djelokrug upravnih tijela, osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih djelatnosti od interesa za lokalnu zajednicu, raspisuje referendum za opoziv gradonačelnika i njegovih zamjenika sukladno zakonu i Statutu, odlučuje o prijenosu i preuzimanju osnivačkih prava te kupnji i prodaji dionica, odnosno udjela Grada u trgovačkim društvima kojima je Grad osnivač, odlučuje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i

nekretnina te o raspolaganju ostalom imovinom Grada čija pojedinačna vrijednost prelazi 1.000.000 (milijun) kuna, dodjeljuje gradska javna priznanja, odlučuje o zajedničkom obavljanju poslova iz samoupravnog djelokruga s drugim jedinicama lokalne samouprave, odlučuje o osnivanju i/ili pristupanju Grada udruzi gradova te o uspostavljanju suradnje s lokalnim i regionalnim jedinicama drugih država, raspisuje referendum za područje Grada sukladno zakonu, ustrojava mjesnu samoupravu, donosi pojedinačne akte iz samoupravnog djelokruga sukladno zakonu te obavlja druge poslove sukladno zakonu, drugim propisima i Statutu.

Dana 19. svibnja 2013. godine održan je i prvi krug neposrednih izbora za gradonačelnika i zamjenike gradonačelnika Grada Rijeke. Drugi krug izbora za gradonačelnika održan je 2. lipnja 2013. godine, a gradsko je izborno povjerenstvo 7. lipnja 2013. godine potvrdilo konačne rezultate izbora prema kojima je Gradonačelnik Grada Rijeke u mandatu 2013.–2017. godine mr. sc. Vojko Obersnel (ispred koalicije SDP-HNS-HSU-IDS-ARS-SDA Hrvatske-SDSS), a njegovi su zamjenici Marko Filipović i Miroslav Matešić. Gradonačelnik sa zamjenicima osvojio je 67,67% glasova birača.

Zakonom i Statutom, Gradonačelniku je kao izvršnom tijelu u Gradu, dano u nadležnost podnošenje prijedloga općih akata koje donosi Gradsko vijeće, donošenje općih i pojedinačnih akata sukladno zakonskim ovlaštenjima, predlaganje proračuna i drugih proračunskih dokumenata, odgovornost za planiranje i izvršavanje proračuna, odgovornost za izvršavanje akata Gradskog vijeća, upravljanje pokretninama i nekretninama, prihodima i rashodima Grada, odlučivanje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina te raspolaganju ostalom imovinom Grada do 1.000.000 (milijun) kuna vrijednosti, usmjeravanje djelovanja upravnih tijela Grada i osiguravanje zakonitosti njihova rada, imenovanje i razrješenje pročelnika upravnih tijela te drugih osoba sukladno zakonu, odgovornost za sustav unutarnjih financijskih kontrola i unutarnje revizije te obavljanje drugih poslova izvršnog tijela u skladu sa zakonom, Statutom i općim aktima Grada Rijeke.

Lokalna samouprava u Hrvatskoj ima velike potencijale za daljnji razvoj i to u nekoliko pravaca. Svakako je potrebno nastaviti s procesom daljnje decentralizacije, s posebnim naglaskom na širenje nadležnosti u sektoru srednjoškolskog obrazovanja, a posebno zdravstva i socijalne skrbi. Također, lokalna samouprava, a što je posebno značajno za veće gradove, mora dobiti mogućnost jačeg utjecaja na razvoj lokalnoga gospodarstva. Iskustvo udruživanja jedinica lokalne samouprave svakako je dodatna dimenzija regionalnog razvoja, a bitno je stvaranje partnerstava sa svim bitnim čimbenicima lokalne zajednice. Reforma lokalne samouprave mora početi od navedenih elemenata, uz dobru pripremu za promjenu zakonskih okvira.

Posebno važan segment jest daljnja fiskalna decentralizacija koja mora pratiti funkcijsku decentralizaciju (decentralizaciju ovlasti). Na primjeru raspodjele ovlasti za utvrđivanje poreznih prihoda, može se vidjeti visok stupanj centralizacije u Hrvatskoj – središnja vlast u potpunosti određuje stope zajedničkih i županijskih poreza, dok stope općinskih i gradskih poreza uglavnom utvrđuje općinska ili gradska vlast, ali uz ograničenja što ih je odredila središnja vlast pa se ne može govoriti o punoj autonomiji u odlučivanju. Posljedica je toga da u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave više od polovice ukupnih prihoda pripada prihodima na čiju visinu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ne mogu utjecati, uz 20% prihoda na koje tek djelomično mogu utjecati.

GRAD RIJEKA – VELIKI GRAD – IZAZOVI:

- Niska razina fiskalne decentralizacije
- Ista financijska pravila za sve gradove u Republici Hrvatskoj, bez obzira na njihovu veličinu

GRAD RIJEKA – VELIKI GRAD – RAZVOJNE POTREBE:

- Potreba daljnje decentralizacije u Republici Hrvatskoj
- Jačanje nadležnosti i financijske samostalnosti velikih gradova

2.3. Rijeka – prostorna obilježja

Grad Rijeka izravni je sljednik Općine Rijeka koja je postojala do 1993. godine. S tim u vezi potrebno je istaknuti i neke činjenice koje se tiču prostornih i razvojnih ograničenja:

- Općina Rijeka obuhvaćala je područje površine 515,9 km². Upravno područje na koje je sveden Grad Rijeka, površinom od oko 44 km² predstavlja tek 8,5% površine dotadašnje Općine Rijeka.
- U razdoblju stvaranja novog upravnog ustroja 1993. godine, u Gradu Rijeci živjelo je oko 159.000 stanovnika koji čine 78,5% stanovništva dotadašnje Općine Rijeka i 49% stanovništva Primorsko-goranske županije. U isto vrijeme, građevinsko područje Grada Rijeke čini čak 34% građevinskih područja naselja bivše Općine Rijeka.
- Nakon reorganizacije ustroja, na području Grada Rijeke ostalo je tek 11,6% radnih i industrijskih zona nekadašnje Općine Rijeka. Za usporedbu, na području Grada Bakra postoji čak 44,5%, na području Općine Kostrena 27% te na području Općine Čavle 12% površine postojećih i planiranih radnih i industrijskih zona.
- Grad Rijeka treća je jedinica lokalne samouprave unutar bivše Općine Rijeka po površini područja zatečenoj u vojnoj namjeni, čak 62 ha – što je više nego za lučke djelatnosti.
- U odnosu na dotad važeći Prostorni plan Općine Rijeka (donesen 1988., a noveliran 1994. u povodu novog ustroja), novim je Prostornim planom uređenja Grada Rijeke iz 2003. godine površina građevinskog područja povećana za gotovo 150 ha, tj. s 2.619 ha na 2.765 ha, te čini 65% ili gotovo 2/3 površine područja Grada.
- Prema pojedinačnim namjenama, površina za izgradnju luke povećana je s dotadašnjih 61 ha na 75,4 ha, industrijskih i radnih zona sa 162 ha na 186 ha i sportsko-rekreacijskih područja s 23 na 131 ha. S druge strane, sva dotadašnja područja posebne namjene dokinuta su u dotadašnjoj namjeni i uključena u građevinsko područje naselja.

Treba istaknuti da je površina današnjega grada Rijeke premala za integralni urbani pristup razvojnim problemima (komunalnoj i prometnoj infrastrukturi, gospodarskom razvoju i racionalnom planiranju društvenih sadržaja).

Grad Rijeka zauzima površinu od 13.600 ha, a od toga na kopneni dio otpada 4.355 ha. Taj prostor nije dovoljno velik za razvojne potencijale grada, a na njemu živi 128.624 stanovnika (prema popisu stanovništva iz 2011.), što daje jednu od najvećih gustoća naseljenosti u ovom dijelu Europe, od 2.923 stanovnika po km².

Prosječna gustoća naseljenosti Rijeke i spomenutih gradova i općina pokazuje da je Rijeka bez obzira na demografske trendove između dva popisa stanovništva najgušće naseljeno područje. Gustoća naseljenosti u Rijeci još je uvijek 3–45 puta veća od susjednih gradova i općina. Međutim, gustoća naseljenosti u Rijeci više je od dvaput veća od gustoće koju ima Grad Zagreb (1.232 st/km²), što dovoljno govori o složenosti rješavanja potreba stanovništva i urbanog razvoja.

Tablica 1. Prosječna gustoća naseljenosti

	Površina km²	Broj stanovnika	Gustoća stanovništva na km²
Rijeka	44	128.624	2.923
Bakar	125	8.254	66
Čavle	85	7.215	85
Kastav	11	10.472	952
Kostrena	12	4.179	348
Matulji	176	11.274	64
Viškovo	19	14.495	763

Treba istaknuti da je Rijeka, teritorijalnim ustrojem koji je određen 1993. godine, najgušće naseljeno područje ne samo u Republici Hrvatskoj već i u ovom dijelu Europe. Pitanje je koji je optimalan broj stanovnika za grad ove veličine i konfiguracije – nažalost, upravo za velike gradove ne postoje stručne analize o tome.

Iznimno su velike dnevne migracije stanovnika iz tzv. Riječkog prstena koji obuhvaća 8 općina i gradova s kojima Grad Rijeka graniči (Grad Opatija, Grad Kastav, Općina Viškovo, Općina Jelenje, Općina Čavle, Grad Bakar i Općina Kostrena).

Strateški dokument prostornog uređenja Prostorni plan uređenja Grada Rijeke donesen je 2003. i usklađen s Uredbom o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora 2005. godine (SN 31/03 i 26/05). To je temeljni dokument prostornog uređenja za izradu Generalnog urbanističkoga plana Grada Rijeke (GUP) koji je donesen 2007. godine (SN 07/07) u svrhu organizacije, korištenja i namjene prostora te kao mjerilo i smjernica za uređenje i zaštitu prostora Grada Rijeke i temelj za prostorno i urbanističko planiranje, odnosno donošenje urbanističkih i detaljnih planova uređenja.

Razdoblje primjene krovnih prostornih planova Grada Rijeke pokazalo je potrebu *ciljane izmjene i dopune* navedenih planova, kao rezultata tendencija proizišlih iz dosadašnjega društveno-gospodarskog razvoja i njihova utjecaja na tijek provedbe prostorno-razvojne koncepcije sadržane u navedenim planovima.

Tablica 2. Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu

Red. broj	GRAD RIJEKA	Oznaka	Površina (ha)		Struktura (%)	stan./ha ha/stan.*
			Jedinično	Ukupno		
1.1.	Građevinsko područje naselja	GP		2095,59	48,02	76,35/0,013
	Izgrađeni dio	GP		1657,21	38,05	96,55
2.	Građevinsko područje za izdvojene namjene			707,61	17,13	237,00/0,0042
2.1.	Proizvodna namjena	I		62,56	1,42	2557,54/0,00039
	• Pretežno industrijska	I 1	16,20			
	• Pretežno zanatska	I 2	3,71			
	• Brodogradilište	I 3	30,95			
	1. Tehnološko-poslovna	I 4	11,70			
2.2.	Poslovna namjena	K		137,94	3,59	1159,93/0,00086
	• Pretežno uslužna	K1	16,32			
	• Pretežno trgovačka	K2	94,15			
	• Komunalno-servisna	K3	27,47			
2.3.	Ugostiteljsko-turistička namjena	T		40,10	1,42	5284,02/0,00019
	• Hotel	T1	16,15			
	• Luke nautičkog turizma	LN**	23,95			
2.4.	• Športsko-rekreacijska namjena	R		132,91	3,04	1221,37/0,00082
	• Šport	R1	37,86			
	• rekreacija	R2	85,93			
	• Športska luka	LS	9,12			
2.5.	Površina infrastrukturnih sustava	IS		269,42	6,17	610,52/0,0016
	• Linijske i površinske građevine državnog i županijskog značenja	IS	194,79			
	• Luka za javni promet od osobitog značenja	IS-9	74,63			
2.6.	Groblja	G		64,68	1,49	2433,8
3.	Vodne površine			20,47	0,47	0,0001
	Rječina	V	15,40			
	Retencija	Vr	0,93			
	Akumulacija hidroelektrane	AH	4,14			
4.	Ostale površine			1505,74		
4.1.	Poljoprivredne površine	P		60,81	1,40	0,0038
	• Vrijedno obradivo tlo	P2	60,81			
4.2.	Šumske površine	Š		1444,93	33,11	110,73/0,0090
	• Gospodarske šume	Š1	438,47			
	• Zaštitne šume	Š2	404,34			
	Ostale poljoprivredne i šumske površine	PŠ	602,12			
	RIJEKA UKUPNO			4329,41	100	0,0272 *

Stoga su 2013. godine donesene ciljane Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja grada Rijeke (SN 31/03, 26/05, 14/13) i Generalnog urbanističkog plana grada Rijeke (26/05, 14/13).

U izradi su sljedeći planovi:

- Detaljni plan uređenja područja Hartera
- Detaljni plan uređenja stambenog područja Rujevica
- Izmjena i dopuna Detaljnog plana uređenja sportsko-rekreacijskog područja Kantrida
- Detaljni plan uređenja stambenog područja Drenova-Bok
- Izmjena i dopuna Detaljnog plana uređenja stambenog područja Martinkovac
- projekti u tijeku, problemi i planovi (npr. Žabica – kandidatura za EU-sredstva ulaskom u Europsku uniju itd.).

Upravo je taj metropolitanski prostor, odnosno zona utjecaja Grada Rijeke na okolicu lokalno tržište za sve proizvode i usluge iz grada.

Grad Rijeka je sjedište PGŽ-a. No s obzirom na gospodarske kapacitete grada, Rijeka predstavlja regionalnu metropolu za cijelu Primorsko-goransku županiju koja se prostire na 3.582 km² i u kojoj živi 296.123 stanovnika. Udio Rijeke u ukupnom broju zaposlenih (radno aktivno stanovništvo) u PGŽ-u (58%) znatno je veći od udjela Rijeke u ukupnom broju stanovnika PGŽ-a (43,5%).

Zbog značenja Rijeke kao sveučilišnoga, kulturnog i zdravstvenog središta, gradu gravitiraju i korisnici usluga za te sektore iz Istarske i Ličko-senjske županije, ali i iz pograničnog područja s Republikom Slovenijom. Stoga se s pravom može govoriti o tome da je Rijeka središte zapadne Hrvatske, a pravo "tržište grada" proteže se na prostoru od Pule do Ilirske Bistrice te do Karlovca i Zadra (uključivši i otoke do Raba), pa su sva ulaganja u prometnu i komunalnu infrastrukturu usmjerena na tržište koje je znatno veće od teritorijalnih granica grada.

Iako danas svaka jedinica lokalne samouprave mora jačati vlastitu konkurentnost, ipak treba istaknuti da postojeći zakonski okvir nije prepreka određenim oblicima interesnog udruživanja više jedinica lokalne samouprave na određenom području.

PROSTORNA OBILJEŽJA – IZAZOVI:

- Grad Rijeka ima premali prostor s obzirom na gospodarsko, infrastrukturno i društveno značenje

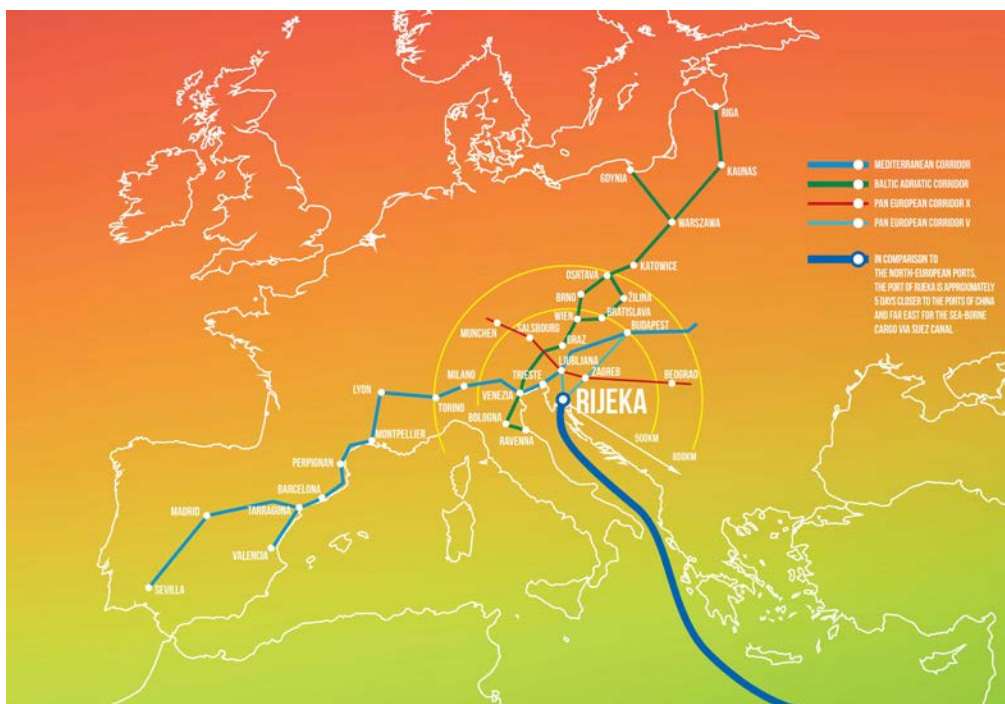
PROSTORNA OBILJEŽJA – RAZVOJNE POTREBE:

- Suradnja s općinama i gradovima Riječkog prstena na zajedničkim razvojnim projektima

2.4. Zemljopisni položaj i prirodni resursi Grada Rijeke

Smješten uz Kvarnerski zaljev, Grad Rijeka ima iznimno dobar geografski položaj, što je njegova najveća komparativna prednost i preduvjet za razvoj pomorskoga gospodarstva, kao i svih djelatnosti vezanih uz more.

Karta 1. Zemljopisni položaj Grada Rijeke

Karta 2. Grad Rijeka

Grad Rijeka nalazi se na 14°26' istočne geografske dužine i 45°21' sjeverne geografske širine.

U okolici Grada Rijeke nalazi se obilje prirodnih resursa, pri čemu prevladavaju more i šume te bogatstvo i raznolikost biljnog i životinjskog svijeta. U Gradu Rijeci ima 1.528.182 m² zelenih površina. Unutar građevinskog područja Grada Rijeke ima 8 većih parkova te 5

manjih urbanih parkova. Treba spomenuti da se izvan građevinskog područja naselja nalaze parkovno uređeni prostori.

Dužina riječke obale iznosi 26,20 km, a Rijeka ima čak 20 gradskih plaža (površine 52.343 m²), čemu treba pridodati i dvije uređene plaže za pse. Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije provodi program ispitivanja kakvoće mora u sezoni kupanja, tj. od 15. svibnja do 30. rujna (kojim je obuhvaćeno 15 mjesta uzorkovanja na potezu Kantrida – Preluk te 6 mjesta uzimanja uzoraka na potezu Brajdica – Grčevo). Rezultati ispitanih uzoraka 2012. godine pokazuju da je od 21 lokacije na kojoj se mjeri, na njih 16 kvaliteta mora za kupanje bila „izvrsna“, a na 5 lokacija „dobra“.

Najviši dio Rijeke je Podbreg koji se nalazi na kvoti od 441 m nad morem. Srednja godišnja temperatura u Rijeci je 13,8 °C, prosječna vlažnost tijekom godine je 58%, ukupne godišnje padaline iznose 1.228 mm, dok je u godini ukupno 86 kišnih dana. Po svim karakteristikama Rijeka se nalazi u ugodnoj mediteranskoj klimi, s ponešto pojačanom vlagom u travnju i studenome.

Temeljni je prirodni resurs Grada Rijeke obilje pitke visokokvalitetne vode, a temeljni je izvor rijeka Rječina. Dužina Rječine (kroz područje grada do ušća) iznosi 7,5 km, a Rječina se ulijeva u more na području Delte. Sjeveroistočni dio Rijeke vodozaštitno je područje zbog rijeke Rječine, a u samome središtu grada 16 je izvorišta pitke vode. Upravo je taj spoj rijeke Rječine i Jadranskog mora najvažnije obilježje Rijeke i velik potencijal za gospodarski razvoj.

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I PRIRODNI RESURSI – IZAZOVI:

- Obilje prirodnih resursa na malom prostoru

ZEMLJOPISNI POLOŽAJ I PRIRODNI RESURSI – RAZVOJNE POTREBE:

- Zaštita prirodnih resursa Grada Rijeke

2.5. Stanovništvo

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku o broju stanovnika, temeljem popisa stanovnika iz 2011. godine, Republika Hrvatska ima 4.264.889 stanovnika, a njih 3.016.137 živi u 127 gradova. Jedino je Grad Zagreb sa svojih 790.017 stanovnika u kategoriji iznad 200.001 stanovnika, a svega tri grada imaju između 100.001 do 200.000 stanovnika. Nakon Zagreba, po broju stanovnika, drugi grad u Hrvatskoj je Split sa 179.102 stanovnika. Rijeka je treći grad u Hrvatskoj sa 128.624 stanovnika, a na četvrtom je mjestu Osijek sa 108.048 stanovnika.

Primorsko-goranska županija, prema popisu stanovnika iz 2011. godine, ima 296.195 stanovnika, s prosječnom gustoćom naseljenosti od 82,55 stanovnika na km². U **Primorsko-goranskoj županiji**, prema podacima novog popisa, ima ukupno 296.123 stanovnika, a u 2001. godini broj stanovnika iznosio je 305.505, što je smanjenje od 9.382 stanovnika (-3%).

Broj i sastav stanovništva prema različitim demografskim i društveno-gospodarskim obilježjima čini temeljnu odrednicu razvoja.

Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2001. godine, u Rijeci su u ukupan broj stanovnika bile uključene 144.043 popisane osobe. Za potrebe spomenutog popisa Državni zavod za statistiku definirao je ukupan broj stanovnika na temelju preporuka Europske

komisije UN-a za Europu i EUROSTAT-a, koje se odnose na popise i migracije. Budući da se ova definicija razlikuje od dotad korištenih definicija ukupnog broja stanovnika, podaci nisu neposredno usporedivi s podacima ranijih popisa stanovništva. No za okvirnu usporedbu, možemo sagledati podatke iz sljedeće tablice.

Tablica 3. Kretanje ukupnog broja stanovnika Grada Rijeke od 1948. do 2011.

Godina	Broj stanovnika
1948.	68.780
1953.	75.328
1961.	100.989
1971.	129.636
1981.	155.709
1991.	162.705
2001.	144.043
2011.	128.624

Izvor: Grad Rijeka

Dinamičan populacijski rast Rijeke do popisa 1981. godine rezultat je jakog priljeva stanovništva, ali i prirodnog prirasta.

Populacijski rast 1980-ih u Rijeci ulazi u fazu stagnacije jer otada započinje gospodarska kriza u cijeloj Hrvatskoj, pa tako i u Rijeci. Istovremeno dolazi do završetka ruralnog egzodusa koji je pretežno bio usmjeren prema velikim gradovima.

Od početka 1990-ih godina rat, gospodarska kriza i nezaposlenost u velikom su broju hrvatskih gradova pridonijeli smanjenju ili zamjetnoj stagnaciji ukupnog broja stanovnika. U cjelokupno analiziranom razdoblju od 1948. do 2001. godine, u Gradu Rijeci broj stanovnika porastao je za 114,9%, odnosno za 109,1%, ako se uzme njezin sadašnji teritorijalni obuhvat. Međutim, od 1991. do 2001. godine u Rijeci (uključujući Kostrenu) bilježi se smanjenje ukupnog broja stanovnika za 9,2%.

Popis stanovnika iz 2011. godine pokazuje da Rijeci ima 128.624 stanovnika, od toga 60.951 muškarac i 67.673 žene. U dobnoj strukturi stanovnika prevladava stanovništvo u dobi od 55 do 59 godina (10.778 stanovnika), stanovništvo u dobi od 50 do 54 godine (10.252 stanovnika) te stanovništvo u dobi od 60 do 64 godine (9.817 stanovnika) i stanovništvo u dobi od 30 do 34 godine (9.286 stanovnika).

Prosječna starost stanovništva u Rijeci je 44,5 godina. Žena u fertilnoj dobi (od 15 do 49 godine) u Rijeci ima 28.912, a od toga 8.068 žena u dobi od 20 do 29 godina. Stanovnika starih 65 i više godina u Rijeci ima 25.388, a 12.013 stanovnika starije je od 75 godina.

Prvi rezultati popisa stanovništva 2011. godine, koje je objavio Državni zavod za statistiku, pokazuju da se broj stanovnika u Rijeci smanjio sa 144.043 stanovnika 2001. na 128.735 stanovnika 2011. godine. Odnosno, danas je u Rijeci 15.308 stanovnika manje nego 2001. godine (-9%). Iako su ovo tek prvi rezultati koji govore samo o broju stanovnika, njih ćemo ozbiljno morati analizirati nakon konačnih rezultata popisa, ali nedostaju podaci o strukturi. Naime, bez pokazatelja o dobi, spolu, odnosno strukturi stanovništva teško je objasniti ove podatke. Ono o čemu se može govoriti jesu dugogodišnji trendovi prisutni u Gradu Rijeci, ali jednako tako i u Primorsko-goranskoj županiji, Republici Hrvatskoj i u razvijenim zemljama Europe.

Pojavu smanjenja broja novorođene djece, kao i pojavu većeg udjela osoba starije životne dobi možemo pratiti kroz nekoliko zadnjih popisa stanovništva. Prema novom popisu Hrvatska danas ima 4.290.612 stanovnika, dok ih je 2001. godine bilo 4.437.460, što je

146.848 stanovnika manje. Smanjenje broja stanovnika prisutno je i ostalim velikim gradovima u Republici Hrvatskoj – u Splitu (-5,6%) i Osijeku (-6%).

Iz podatka za Primorsko-goranske županije, koji uključuju i podatke za Rijeku, jasno je da se dio stanovništva Grada Rijeke raselio unutar prostora županije te nije riječ o gubitku ukupnog broja stanovnika u cjelokupnom iznosu, već o razmještanju dijela stanovnika iz najveće urbane jezgre na širi prostor.

- Kastav je s 8.891 stanovnikom iz 2001. narastao na 10.472 stanovnika u 2011. godini, što je gotovo 18% više od 2001. godine.
- Viškovo je s 8.907 stanovnika u 2001. narastao na 14.495 stanovnika u 2011. godini, što iznosi porast od 62%.
- Matulji su s 10.544 stanovnika u 2001. porasli na 11.274 stanovnika u 2011. godini, što je porast od 7%.
- Čavle su sa 6.749 stanovnika 2001. narasle na 7.215 stanovnika u 2011. godini, što iznosi porast od 7%.

Ukupno povećanje broja stanovnika u samo ova četiri grada i općine Riječkog prstena iznosi 8.365 stanovnika.

Na temelju dostupnih podataka može se govoriti o demografskim trendovima koji su doveli do smanjenja ukupnog broja stanovnika Rijeke:

- Negativan trend prirodnog kretanja stanovništva – prema podacima Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije, u gradu Rijeci je u razdoblju 2000.–2010. godine umrlo 17.010 stanovnika, a rođeno je 12.145 (**-4.865**)
- Negativan trend mehaničkog kretanja stanovništva (migracije) – više je ljudi odselilo iz Rijeke (najviše u okolne gradove i općine) nego doselilo u Rijeku.

Navedeni negativan trend mehaničkog kretanja stanovništva rezultat je teritorijalnog ustroja Grada Rijeke iz 1993. godine, iz kojega proizlazi, kao što je prije rečeno, nedostatak prostora na području Grada.

Podaci o migracijama govore da je u razdoblju 2000.–2011. godine 33.328 ljudi odselilo iz Rijeke, a 21.533 se doselilo u Rijeku. Od ukupnog broja ljudi koji su se odselili, 66,4% odselilo je u druge općine i gradove u Primorsko-goranskoj županiji, odnosno najvećim dijelom u Rijeku i susjedne gradove i općine. Od ljudi koji su otišli u druge županije, najviše ih je otišlo u Zagreb, a iz inozemstva je više ljudi doselilo u Rijeku nego što ih je otišlo živjeti u inozemstvo.

Tablica 4. Grad Rijeka – migracija stanovnika

	Odselili iz Rijeke 2000.–2010.	Doselili u Rijeku 2000.–2010.
Drugi grad/općina u PGŽ-u	22.138	10.301
Druga županija	9.054	7.917
Inozemstvo	2.136	3.315
Ukupno	33.328	21.533

U susjedne gradove i općine (Bakar, Čavle, Kastav, Kostrena, Matulji, Viškovo) u ovom je razdoblju odselilo više od 14.000 ljudi, a iz njih je u Rijeku doselilo oko 6.000 ljudi. Zanimljiv je podatak da su upravo ovi gradovi i općine ostvarili najveći porast broja stanovnika ako se usporede popisi iz 2001. i 2011. godine.

Sljedeće tablice prikazuju broj odseljenih i doseljenih osoba iz Rijeke/u Rijeku.

Tablica 5. Odselili iz Rijeke u susjedne gradove i općine 2005.–2010.

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Ukupno 2005.–2010.
Bakar	172	183	178	168	105	126	932
Čavle	146	110	112	100	115	85	668
Kastav	319	303	302	200	134	155	1.413
Kostrena	133	94	113	74	98	94	606
Matulji	98	137	135	140	106	92	708
Viškovo	529	645	727	707	604	516	3.728
Ukupno	1.397	1.472	1.567	1.389	1.162	1.068	8.055

Tablica 6. Doselili u Rijeku iz susjednih gradova i općina 2005.–2010.

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Ukupno 2005.–2010.
Bakar	92	68	90	58	33	46	387
Čavle	80	66	74	55	59	97	431
Kastav	101	184	92	110	156	102	745
Kostrena	57	58	51	60	49	55	330
Matulji	50	59	46	51	50	56	312
Viškovo	147	173	160	183	215	266	1.144
Ukupno	527	608	513	517	562	622	3.349

U razdoblju 2005.–2010. godine ukupno je iz Rijeke u susjedne gradove i općine odselilo 8.055 ljudi, a iz njih je u Rijeku doselilo 3.349 ljudi. Daleko najveći broj ljudi odselio je u Viškovo, 20% od ukupnog broja ljudi koji su odselili iz Rijeke, a Viškovo prema zadnjem popisu bilježi i najveći porast broja stanovnika (5.588).

Povećano odseljavanje preklapa se s godinama u kojima je zabilježen rast plasmana stambenih kredita i snažan rast graditeljstva. Primjerice, u razdoblju 2004.–2007. godine u Rijeci je izgrađeno 1.450, u Viškovu 1.418, a u Kastvu 449 stanova. U razdoblju 2008.–2011. u Rijeci je izgrađeno 1.007 stanova, u Viškovu 1.244 stana, a u Kastvu 268 stanova.

Cijene za četvorni metar stana u tim su gradovima i općinama bile u pravilu niže od onih u Rijeci. Više cijene za četvorni metar stana u Rijeci pritom nisu rezultat gradske politike, već izraz tržišnih odnosa u kojima je potražnja za stanovima na području grada stalno veća od ponude.

Kada se govori o strukturi stanovnika koji su se odselili iz Rijeke, to su u najvećem broju ljudi u dobi od 24 do 35 godina, podjednaki broj muškaraca i žena te djece, što upućuje na to da su se selili zbog rješavanja stambenog pitanja. Naravno, uzimajući u obzir administrativnu podjelu, riječ je o udaljenostima koji se automobilom mogu prijeći za 10–15 minuta, a treba istaknuti da je okolica Rijeke dobro pokrivena javnim prijevozom što također olakšava dnevne migracije.

Podaci o dnevnim migracijama govore da su one izrazito velike u gradovima i općinama Riječkog prstena, što kazuje da ti stanovnici i dalje koriste poslovnu, obrazovnu, zdravstvenu, kulturnu i drugu infrastrukturu grada Rijeke.

Navedeni podaci zorno govore o tome kako gradovi i općine u Riječkom prstenu, koji imaju prostornih uvjeta, mogu privući nove stanovnike. Razlog tome je privatna stanogradnja koja je dala novi zamah naseljavanju u okolici Rijeke te mogućnost razvoja novih poslovnih zona koje su privukle ljude zbog mogućnosti zapošljavanja. Iako sada ne govorimo o kvaliteti života s povećanim brojem stanovnika, niti o infrastrukturi potrebnoj za povećani broj stanovnika – to su teme za neke daljnje analize koje će svakako proizići iz novog Popisa stanovništva. No ovi podaci upućuju na to da je povećanje stanovnika na područje Riječkog prstena dobrim dijelom uzrokovano preseljenjem stanovnika Rijeke u okolicu zbog tamošnjih nižih cijena nekretnina. Moramo, jednako tako, biti svjesni toga da se većina stanovnika Riječkog prstena i dalje koristi ukupnom komunalnom, sportskom, obrazovnom, zdravstvenom i kulturnom infrastrukturom Rijeke jer su zbog prometne povezanosti, javnog prijevoza i prijevoza automobilom svi sadržaji brzo dostupni na malom prostoru. Stoga, iako je Rijeka smanjila broj stanovnika, broj korisnika svih javnih objekata koji čine gradsku infrastrukturu, prema svim našim podacima nije smanjen, već je povećan.

Zbog svih tih razloga tijekom proteklih godina pokrenut je čitav niz aktivnosti kojima je Grad Rijeka nastojao utjecati na stanovito poboljšanje negativnih trendova nataliteta. Iako je riječ o dugoročnim procesima, jasno je da su ulaganja u nove vrtiće te gradska ulaganja u produženi boravak učenika u školama, modernizaciju i poboljšanja javnoga gradskog prometa i parkirališta, kao i čitav niz programa edukacije i zdravstvene prevencije te niza aktivnosti za djecu i mlade – mjere usmjerene k vođenju aktivne populacijske politike na gradskoj razini. Jedna je od najznačajnijih mjera kvalitetno zbrinjavanje djece dok roditelji rade, pogotovo zato što njihovo radno vrijeme sada sve više ovisi o privatnim vlasnicima kapitala koji prevladavaju u strukturi riječkoga gospodarstva. Također, gradski napor da se izgrade dodatni stanovi putem programa društveno poticane stanogradnje i prema ostalim modelima, upravo su izraz svijesti o tome da se obitelji bez kvalitetno riješenoga stambenog prostora teško odlučuju na potomstvo ili veći broj djece. Stoga se populacijska politika na gradskoj razini zapravo sastoji od čitava niza konkretnih aktivnosti koje su usmjerene k razumijevanju potreba obitelji, posebno mladih, kao i osoba s djecom. Realizacija projekta Sveučilišnog kampusa iznimno je važna za privlačenje mladih ljudi u Rijeku, s očekivanjem da će dio njih i nakon studija ostati živjeti i raditi u ovom gradu. Ulaganje u sportsku infrastrukturu iznimno je važno za zadržavanje postojećih mladih ljudi u Rijeci te privlačenje novih stanovnika. I veliki projekti kao što su Rijeka Gateway, Logistička zona Matulji i drugi mogu biti razlogom novog naseljavanja na ovim prostorima. Treba reći da se već puno napravilo vezano uz infrastrukturu i programe kako bi se unaprijedila demografska slika Rijeke. No sve su to dugoročni procesi, a svaki čovjek donosi osobnu odluku gdje će živjeti i pod kojim uvjetima, gdje će studirati, gdje će i što raditi te, u konačnici, hoće li imati obitelj i djecu.

Rijeka ima 88.271 radno sposobnog stanovništva (u dobi od 15 do 64 godine).

U prva dva mjeseca 2013. godine s područja Grada Rijeke iz evidencije Zavoda za zapošljavanje na temelju radnog odnosa zaposleno je 789 osoba (48,8% od ukupnoga broja u Primorsko-goranskoj županiji), što je 42,4% više nego u istom razdoblju 2012. te 31,5% više nego u istom razdoblju 2011. godine.

Tijekom 2012. godine s područja grada Rijeke iz evidencije Zavoda za zapošljavanje na temelju radnog odnosa zaposlena je 5.101 osoba (43,4% od ukupnoga broja u Primorsko-goranskoj županiji), što je 13,2% više nego u 2011. te 29,6% više nego u 2010. godini.

Podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o aktivnim osiguranicima govore da je u prosincu 2012. godine na području naše županije bilo zaposleno 109.217 osoba pa je uz registrirani broj nezaposlenih od 20.935 osoba, stopa nezaposlenosti u prosincu 2012.

godine iznosila 16,1%, dok je prema istom izračunu stopa nezaposlenosti na razini Hrvatske bila 20,1%.

Tablica 7. Nezaposlene osobe prema spolu na dan 31. svibnja 2013.

	Ukupno	Muškarci	Žene
2011.	9.024	3.818	5.206
Sastav	100	42,3	57,7
2012.	9.077	4.010	5.067
Sastav	100	44,2	55,8
2013.	9.431	4.197	5.234
Sastav	100	44,5	55,5
Indeks 2013./2011.	104,5	109,9	100,5
Indeks 2013./2012.	103,9	104,7	103,3

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje - PS Rijeka

Tablica 8. Nezaposlene osobe prema dobi na dan 31. svibnja 2013.

Dob	2011.		2012.		2013.		Indeks 2013./2011.	Indeks 2013./2012.
	Broj	%	Broj	%	Broj	%		
Od 15 do 19	249	2,8	251	2,8	276	2,9	110,8	110,0
Od 20 do 24	938	10,4	949	10,5	1.051	11,1	112,0	110,7
Od 25 do 29	1.350	15,0	1.281	14,1	1.315	13,9	97,4	102,7
Od 30 do 34	1.046	11,6	1.151	12,7	1.152	12,2	110,1	100,1
Od 35 do 39	902	10,0	905	10,0	932	9,9	103,3	103,0
Od 40 do 44	763	8,5	837	9,2	883	9,4	115,7	105,5
Od 45 do 49	906	10,0	868	9,6	884	9,4	97,6	101,8
50 i više	2.870	31,8	2.835	31,2	2.938	31,2	102,4	103,6
UKUPNO	9.024	100,00	9.077	100,00	9.431	100,00	104,5	103,9

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje – PS Rijeka

Polazeći od sadašnjeg stanja, budući demografski razvoj treba dovesti u čvrstu vezu s gospodarskim razvojem. U hrvatskim uvjetima Grad Rijeka predstavlja veliku koncentraciju temeljne gospodarske i društvene infrastrukture koja je osnovni preduvjet za pokretanje značajnijega gospodarskog razvoja.

STANOVNIŠTVO – IZAZOVI:

- Demografsko starenje stanovništva
- Migracije mlađeg stanovništva (najviše u okolne gradove i općine)
- Porast nezaposlenosti

STANOVNIŠTVO – RAZVOJNE POTREBE:

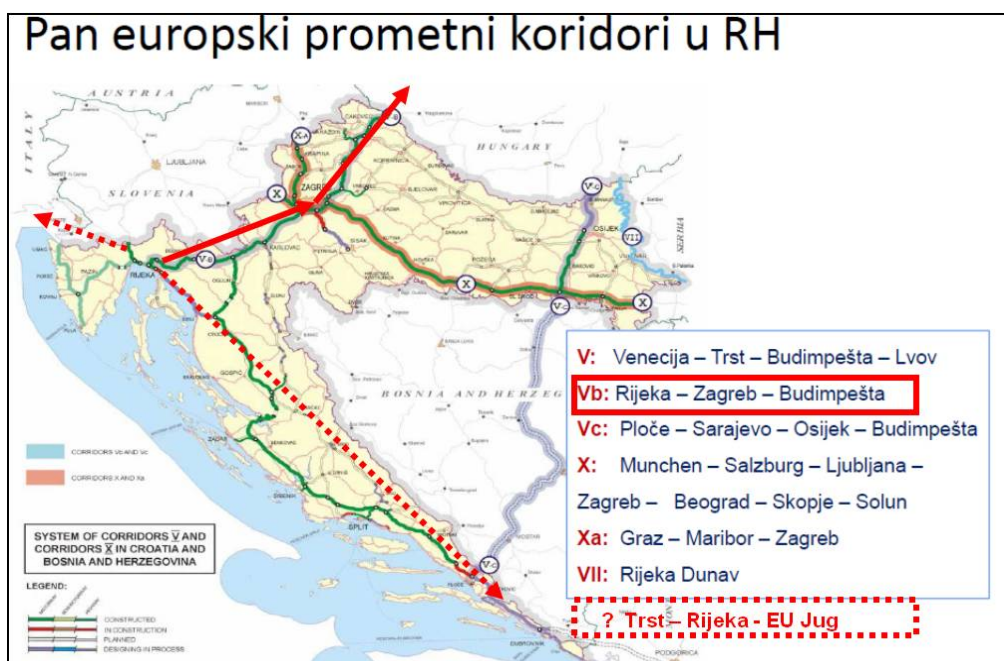
- Putem razvojnih projekata Grad Rijeka može utjecati na ostanak i doseljavanje mlađeg stanovništva
- Izgradnjom novih stanova (POS i drugi modeli)
- Razvoj gospodarstva i poduzetničke infrastrukture

2.6. Infrastruktura

2.6.1. Prometna infrastruktura

Riječki prometni pravac je dio **paneuropskoga prometnog koridora Vb** (Rijeka – Zagreb – Budimpešta), odnosno prepoznat je od Europske unije kao važan europski prometni pravac.

Karta 3. Paneuropski prometni koridori u Republici Hrvatskoj

Europska unija daje prednost vrstama prometa koji imaju komponentu zaštite okoliša: željeznice, morski promet i unutarnji plovni putovi. U tijeku je izrada prometne strategije Republike Hrvatske i tzv. Operativnog plana Prometa, a kao dio priprema za sljedeće plansko razdoblje Europske unije od 2014. do 2020. godine.

Najveća je konkurentna prednost Rijeke – luka.

Pomorska ruta između Dalekog istoka preko Sueskog kanala i riječke luke kraća je za 5–10 dana, a to je ujedno i najkraći tranzitni put uspoređuje li se s lukama Sjeverne Europe. Zbog uštede goriva nastoji se smanjiti brzina plovidbe pa iako se grade veći brodovi, sporije plove (10–12 čvorova) tako da se udaljenost – kratkoća putovanja mjerena u danima, mijenja s obzirom na brzinu brodova.

Geografski položaj riječke luke i razvoj Riječkoga prometnog pravca donosi Europskoj uniji nove pogodnosti (posebno za dalekoistočna tržišta preko Sueskog kanala), čime se riječka luka najviše ističe:

- Prva luka ticanja i najbrža ruta kao alternativni pravac u odnosu na sjeverne europske luke.
- Balansiranje regionalnog razvoja (sjever-jug Europe).
- Smanjenje utjecaja na okoliš – dostava kontejnera prevezenih brodom i željeznicom od Sueza do Münchena preko riječke luke omogućuje smanjenje emisija od 135 kg CO₂/TEU .
- Globalni tržišni uvjeti (preraspodjelom postojećih tijekomova roba, osnivat će se nove tvrtke).

Ukupan **lučki promet**, odnosno promet Luke Rijeka d.d. i *Adriatic Gate Container Terminala* (Jadranska vrata d.d.) (u nastavku: AGCT), iznosio je u 2012. godini 4,5 milijuna tona tereta. Promet Luke Rijeka d.d. u dijelu generalnog, rasutog tereta i drva iznosio je 3,2 milijuna tona tereta i na razini je 2011. godine. Gledano po vrstama tereta, promet generalnog tereta viši je za 2%, promet drva za 39%, a promet rasutih tereta je za 6% niži. Promet AGCT-a iznosio je u 2012. godini 128.680 TEU-a i niži je za 3% u odnosu na 2011. godinu.

Planirani ukupni promet suhih tereta u 2013. godini iznosi oko 5 milijuna tona. Luka Rijeka d.d. planira u 2013. godini ostvariti promet generalnih rasutih tereta i drva od 3.450 milijuna tona, što je povećanje za 6,7%, a AGCT promet kontejnera od 157.000 TEU jedinica, što je povećanje od 24%. Prema planu, povećanje ukupnog prometa suhih tereta u 2013. godini trebalo bi iznositi 11,5%.

U svibnju 2013. godine postavljene su nove dizalice na terminalu Brajdica. Vrijednost dizalica je 23 milijuna EUR, a time je koncesionar povećao kapacitet kontejnerskog terminala Brajdica na više od 600 tisuća TEU jedinica kontejnera (jedan kontejner jednak je jednom vagonu).

Zapadni lučki terminal presudan je za jačanje konkurentnosti riječke luke u odnosu na svoje konkurente jer će taj terminal u svome punom profilu (dužinom terminala i dubinom gaza) svakako privući nove terete i s najudaljenijih tržišta. Planirano je da Lučka uprava Rijeka uloži 71 milijun EUR za početnih 400 m nove obale (investicija obuhvaća projektiranje i gradnju), a od budućeg koncesionara očekuje se dodatna investicija u iznosu od 100 milijuna EUR za nastavak gradnje.

Vezana uz izgradnju Zapadnoga lučkog terminala je i izgradnja nove **ceste D-403** koja će biti prijeko potrebna vertikalna cestovna poveznica zapadnog dijela luke s autocestom (preko čvora Škurinje). Planskom dokumentacijom predviđena je investicija od oko 66 milijuna EUR za novu cestu D-403. Upravo ta investicija Hrvatskih cesta d.o.o. omogućit će još bolju prometnu povezanost luke sa zaleđem, što je bitan preduvjet razvoja riječke luke.

Za razvoj riječke luke od velikog je značenja **ulaganje u željezničku infrastrukturu**. Rijeka, odnosno Riječki prometni pravac, najveći je projekt HŽ infrastrukture d.o.o., a te će investicije pozitivno utjecati i na razvoj riječke luke. Ulaganja u željezničku infrastrukturu pridonijet će povezivanju Rijeke na X. europski željeznički koridor.

Karta 4. Europski željeznički prometni koridori

Za izgradnju drugog kolosijeka pruge u Rijeci, uređenje Glavnog kolodvora i kolodvora na Brajdici te za izmijenjenu, kraću trasu pruge od Rijeke do Delnica izdvojit će se oko 550 milijuna EUR. Izgradnja drugog kolosijeka udvostručit će sadašnje kapacitete pruge i omogućiti uvođenje željeznice u sustav javnoga gradskog prometa. Za cijelu dionicu nove pruge od granice s Mađarskom preko Koprivnice i Zagreba do Rijeke i Šapjana uloženo je oko 2 milijarde EUR. Nedavno je završen projekt novog sustava električne vuče na dionici od Moravica prema Rijeci i Šapjanama, u koji je uloženo 637 milijuna kuna. Realizacijom ovog projekta kapaciteti pruge povećani su za 25%. HŽ infrastruktura već tijekom 2013. godine može povući 340 milijuna EUR iz EU-fondova.

Do kraja lipnja 2013. godine bit će objavljen javni, međunarodni, anketni urbanističko-arhitektonski natječaj za uređenje područja **Delte i luke Baroš**. Procjenjuje se da će investitori u ovaj projekt uložiti oko 300 milijuna EUR. Cilj je natječaja definirati najuspješnije modele za preobrazbu Delte iz izoliranoga lučkog područja u novi prostor za razvoj grada. Od sudionika na natječaju očekuju se prijedlozi kojima će se iskoristiti potencijal ovog područja od oko 30 ha kopnene i vodene površine u središtu grada Rijeke. U tijeku su završne pripreme na provedbi urbanističko-arhitektonskog natječaja koji temeljem Sporazuma potpisanog u svibnju 2013. godine zajedno raspisuju Grad Rijeka i Lučka uprava Rijeka. Za organizaciju i provedbu natječaja angažirano je Društvo arhitekata Rijeke. Ocjenjivački sud odredit će i nagraditi 3 najuspješnija rada koja će se, nakon izložbe i javne rasprave, koristiti kao dio natječajne dokumentacije za sljedeću fazu koja podrazumijeva raspisivanje natječaja za davanje koncesije za područje Delte i luke Baroš od strane Lučke uprave Rijeka (listopad/studenj 2013.). Odabir koncesionara očekuje se početkom 2014. godine. Navedeni projekt revitalizacije područja Delte i luke Baroš umnogome će unaprijediti kvalitetu urbanog života, ali namjera je i da se Rijeka time na novi način pozicionira kao atraktivan grad na ovom dijelu Mediterana.

Kad se govori o razvoju prometne infrastrukture u funkciji turizma, valja istaknuti potrebna ulaganja u **Zračnu luku Rijeka d.o.o.**, koja su nužna radi daljnjeg povećanja putničkog prometa, ali i teretnoga zračnog prometa. Zračna luka Rijeka d.o.o. priprema investicijske projekte za koje se već sada procjenjuje da će iznositi oko 20 milijuna EUR, a riječ je o nužnim ulaganjima u prometnu infrastrukturu u skladu sa standardima Europske unije za zračni promet. U usporedbi s prvim tromjesečjem 2012., u prvom tromjesečju 2013. godine ukupni rast putničkog prometa u europskim zračnim lukama ravan je nuli. Ukupni teretni promet među europskim zračnim lukama ostao je negativan i to na razini -1,5%. Znakovito je kretanje zrakoplova u zračnim lukama (indikator kapaciteta zračnih prijevoznika) koje je u europskim zračnim lukama također smanjeno za -5,2%. Smatra se da su zračne luke Europske unije zabilježile u prvom tromjesečju pad od 2,1% u putničkom prometu, što je rezultat rekordne nezaposlenosti i smanjene ekonomske aktivnosti. U međuvremenu, tržišta izvan Europske unije, predvođena Turskom, Gruzijom, Rusijom te Islandom, i dalje bilježe impresivan, dinamičan rast s 8,9%-tnim povećanjem putničkog prometa.

Ako se robama u prometu dodaje nova vrijednost, a putnicima pruže dodatne usluge, promet može biti i značajan generator gospodarstva. U tom su smislu važne inicijative za formiranje **logističkih lanaca**, na čijem čelu mora biti Luka Rijeka d.d., ali se putem logističkog lanca moraju udružiti i svi ostali zainteresirani gospodarstvenici. Stoga je bitno ubrzavanje projekata modernizacije **lučkog terminala na Škriljevu** (u vlasništvu Luke Rijeka d.d.) i izgradnje nove poslovno-logističke **zone na Miklavju**, kao i jače usmjeravanje **Industrijske zone Bakar** prema razvoju logistike. Te su zone iznimno važne jer su dobro prometno povezane s riječkom lukom, raspolažu prostorom na kojem se mogu pružiti sve dodatne aktivnosti koje povećavaju dodatnu vrijednost, a time i dobit od roba u prometu.

Za putnike u prometu od iznimnog je značenja **Pomorsko-putnički terminal** na riječkom lukobranu. Budući koncesionar, osim obveze dostave odgovarajućih instrumenata osiguranja koje predviđa zakon, što je uvjet stupanja ugovora na snagu, ima i obvezu faznog uređenja terminala. Pod tim se razumijeva složenost investicije, stanje objekta na dan stupanja u posjed te nužnost uređenja samog objekta, kako bi konačno mogao zadovoljiti predviđene potrebe korisnicima usluga. U tijeku je analiza pristigle ponude. U suradnji s nadležnim ministarstvima, Grad Rijeka intenzivno radi i na pripremama za ostvarenje europskih sredstava za **Kompleks Zapadna Žabica** u čijem je sastavu planiran i suvremeni autobusni terminal s pratećim sadržajima za putnike. Riječ je o investiciji od oko 42 milijuna EUR, a Grad Rijeka planirao je i izgradnju prateće **komunalne infrastrukture i nove prometnice, tzv. Riva 2**, koja će ostvariti prometnu poveznicu na relaciji Žabica – Mlaka. Ta komunalna i prometna infrastruktura dodatna je investicija od oko 8 milijuna EUR. Treba istaknuti da se za cijeli projekt Zapadne Žabice, koji se u suradnji s nadležnim državnim tijelima priprema za EU-fondove, planira ukupna investicija od oko 50 milijuna EUR.

Trgovačko društvo Rijeka promet d.d. Rijeka za promet, u 100%-tnom vlasništvu Grada Rijeke, osnovano je 1998. godine. Temeljem Zaključka Gradskog vijeća Grada Rijeke, Skupština *Rijeka prometa* d.o.o. donijela je 23. travnja 2007. godine Odluku o preoblikovanju društva s ograničenom odgovornošću Rijeka promet u dioničko društvo. Preoblikovanje je upisano u sudski registar 3. svibnja 2007. godine. Zadaća je tvrtke **održavanje nerazvrstanih cesta i javno prometnih površina** u nadležnosti jedinice lokalne samouprave, poboljšanje razine kvalitete uređenja prometa na području Grada Rijeke, uspostavljanje regulacije prometa, upravljanja nad javnim parkiralištima i garažnim objektima. Grad Rijeka upravlja s ukupno 345.232,27 m nerazvrstanih cesta.

Trgovačko društvo *Rijeka promet* d.d. održava svjetlosnu prometnu signalizaciju u Gradu Rijeci od 1998. godine. Zajedničkim financiranjem Grada Rijeke, Hrvatskih cesta d.o.o. i Županijske uprave za ceste pokrenut je projekt Automatskog upravljanja prometom (AUP) cilj kojega je bio izmijeniti dotrajale semaforne uređaje na raskrižjima u Gradu Rijeci izgradnjom inteligentnoga transportnog sustava najsuvremenije tehnologije. Temeljem ovih smjernica projektiran je sustav koji upravlja prometom u realnom vremenu po principu tzv.

prometno ovisnog rada, tj. sustav na temelju stvarnih količina prometa odabire optimalan signalni plan za rad mreže semafora na raskrižjima u gradu.

Sustav AUP započeo je s radom 2003. godine kada je izgrađena prva faza koja je obuhvatila uređenje Prometnog centra i raskrižja na 2. prometnom koridoru (Strossmayerova – Titov trg – Žrtava fašizma – Pomerio – Fiorello la Guardia – Vukovarska – Krešimirova). U 2005. godini dovršena je druga faza koja je obuhvatila raskrižja na 1. prometnom koridoru (Fiumara – Scarpina – Adamićeva – Žabica – Riva – Ivana Zajca). U 2007. godini dovršena je treća faza u sklopu koje su uređena raskrižja u Osječkoj ulici do spoja s obilaznicom na čvoru Škurinje. U razdoblju od 2007. do 2012. širenje sustava AUP provedeno je uređenjem pojedinačnih raskrižja, dijelom zahvatima koje su sufinancirali Grad Rijeka i *Rijeka promet* d.d., a dijelom drugim investicijama (izgradnja Tower centra Rijeka, Zapadnoga trgovačkog centra, izgradnja ceste 5025 i dr.). Izgradnjom sustava AUP stvorena je suvremena tehnološka platforma otvorena za daljnje nadogradnje, kao što je prednost autobusima javnoga gradskog prijevoza (JGP) na raskrižjima, odnosno povećanje brzine prometovanja kroz grad, širenje sustava videonadzora nad prometnicama, pružanje informacija o trenutačnom stanju u prometu i parkiranju te automatizirane dojave o svim izvanrednim stanjima u prometu.

Od ukupno 90 semaforiziranih raskrižja na području Grada Rijeke, u suvremenom sustavu AUP danas je u funkciji 49 raskrižja, odnosno 54%. Videonadzor obuhvaća 13 ključnih raskrižja. U radu je i *on-line* sustav informacija o popunjenosti javnih parkirališta i garaža kojima upravlja *Rijeka promet* d.d.

Plan daljnjeg razvitka inteligentnih transportnih sustava u Gradu Rijeci do 2020. godine temelji se na sljedećim postavkama:

- Uspostava sustava videonadzora na svim kritičnim prometnim točkama u gradu te na glavnim prometnim koridorima kroz grad, s automatiziranom dojavom izvanrednih stanja u prometu
- Integracija sustava AUP i sustava JGP radi maksimalne koordinacije i povećanja atraktivnosti JGP-a
- Povećanje efikasnosti sustava AUP primjenom nove tehnologije adaptivnog upravljanja (automatsko i neprekidno prilagođavanje prometnim volumenima)
- Pružanje informacija i uputa vozačima o stanju u prometu i raspoloživosti parkirališnih kapaciteta u realnom vremenu

U proteklih pet godina *Rijeka promet d.d.* je preko korporativnih obveznica financirao realizaciju više kapitalnih investicija u prometnice i garažne objekte. U nastavku se navode najznačajnije realizirane investicije.

Gradska sabirna prometnica (GSP 233) na Srdočima 1.–3. faza – Ukupna cesta GSP 233 koja prolazi Srdočima podijeljena je na tri dionice ukupne dužine oko 2.147 m i prolazi dijelom kao spojna cesta iz grada Kastva preko naselja Srdoči i naselja Grbci i s predviđenim spajanjem na Primorsku ulicu. Prva dionica koja prolazi područjem grada Kastva nije u nadležnosti Grada Rijeke. Treća dionica koja prolazi naseljem Grpci izrađena je na razini idejne dokumentacije. U ovoj fazi projektirana je i izgrađena druga dionica koja prolazi kroz naselje Srdoči, ukupne dužine 997 m. Ukupno ulaganje u ovu prometnicu iznosilo je 18.489.325 kn.

Ulica Ivana Pavla II. – 2. faza – Riječ je o nastavku izgradnje 2. faze nove gradske Ulice Ivana Pavla II. na lokalitetu Zagrad u središtu Rijeke, koja je ujedno i pristupna cesta poslovno-garažnom kompleksu Zagrad. Radovi su obuhvatili izgradnju nadvožnjaka s cestom u ukupnoj dužini od 80 m, čime se dobila spojna cesta Ciotina – Dežmanova ulica koja je ujedno postala i nova gradska ulica koja ima šire prometno značenje jer je podignula razinu uslužnosti prometa u užem središtu grada. Izgrađen je nastavak nadvožnjaka iznad željezničke pruge u dužini od 32,75 m i prometnica s tri prometna traka i nogostupom u

dužini od 47,12 m. Prometnica je opremljena instalacijama struje, odvodnje, telefonije i javne rasvjete, a ukupno ulaganje iznosilo je 11.014.035 kn.

Prometnica 5025 Rujevica – Marčelji – 1. etapa: Rujevica – Marinići – Izgradnja planirane prometnice podijeljena je na tri dionice-etape; početna je stacionaža u Rijeci, sveukupne dužine 10.300 m, s pripadnim objektima i rekonstrukcijama lokalnih prometnica. Na području Grada Rijeke planirana cesta 5025 Rujevica – Marinići (1. etapa) obuhvaća dionicu koja je izgrađena u dužini od približno 3.100 m. Investicija je realizirana u tri faze u sklopu kojih su uređena tri semaforizirana raskrižja (čvor A. Barca, čvor Rujevica i čvor Hosti), a dovršena je 2013. godine. Za investiciju je ukupno utrošeno 67.429.987 kn.

Tunelski priključak na cestu D 404 – 1. faza: priključak Rijeka – Tower center Rijeka (TCR) – Tunelskim priključcima prometno se povezuje trgovačko-poslovni kompleks *Policentro* s Državnom cestom D 404. Od projektom predviđena dva priključka, izgrađen je istočni i to za smjer Rijeka – Policentro, čime je omogućen dolazak u kompleks iz središta grada Rijeke. Radi se o jednosmjernom priključku s dva prometna traka. Ukupna investicija iznosila je 49.173.562 kn. Grad Rijeka i *Rijeka promet* pokrenuli su pripremu, odnosno izgradnju dva velika garažna objekta: Zagrad B i Zapadna Žabica. U sklopu te dvije velike investicije bit će izgrađeno oko 1.250 novih parkirališnih mjesta, što će omogućiti postupno ukidanje dijela postojećih uličnih parkirališta i povećanje protočnosti prometa u najužemu gradskom središtu. Izgradnjom novih parkirališno-garažnih kapaciteta, *Rijeka promet* osigurat će ključnu funkciju u upravljanju javnim parkirališnim prostorima u Rijeci.

Garažno-poslovno-stambeni objekt Zagrad B – Izgradnja garažno-poslovno-stambenog objekta Zagrad B podrazumijeva izgradnju podzemne garaže kapaciteta 298 parkirališnih mjesta te trga s tri nadzemna poslovno-stambena objekta. *Rijeka promet* d.d. i *Autotrans* d.o.o. suvlasnici su zemljišta, pri čemu *Rijeka promet* d.d. ulaže sredstva u izgradnju podzemne garaže, a *Autotrans* d.o.o. u izgradnju nadzemnih objekata. Nakon idejnoga projektanog rješenja GPS Zagrad B, s projektantom IGH d.d., Poslovni centar Rijeka, ugovorena je izrada cjelokupne projektne dokumentacije – idejnog, glavnog i izvedbenog projekta. Temeljem izrađene projektne dokumentacije ishođena je lokacijska dozvola i potvrda glavnog projekta te su u ožujku 2012. započeli radovi na 1. fazi – izgradnji i uređenju građevne jame čije se dovršenje predviđa u rujnu 2013. godine. U tijeku je postupak javnog nadmetanja za 2. fazu – izgradnju podzemne garaže koja slijedi odmah po završetku 1. faze, a ukupna vrijednost investicije, odnosno ulaganja *Rijeka prometa* d.d. u garažu iznosi 60.368.943 kn.

Garažno-terminalski objekt Zapadna Žabica – Garažno-terminalski objekt Zapadna Žabica smješten je na prostoru zapadno od Trga Žabica. U sklopu kompleksa predviđena je izgradnja autobusnog kolodvora s 18 prolaznih perona te garaže za autobuse ukupne površine 2.500 m², kao i javne garaže od 25.300 m² kapaciteta 950 parkirališnih mjesta. Ukupne sadržaje još dopunjuju poslovno-trgovački prostori koji će se prostirati na površini od 13.000 m². Obavljena je imovinsko-pravna priprema i otkup zemljišta, dobivena lokacijska dozvola i izrađeni su glavni projekti za cijeli kompleks. Grad Rijeka je temeljem analize modela javno-privatnog partnerstva i činjenice da je predmetni projekt moguće kandidirati za EU-fondove poduzeo potrebne aktivnosti vezano uz kandidiranje projekta prema nadležnom ministarstvu, što podrazumijeva i kandidiranje garaže kao dijela cjelovitog projekta. Predviđeni je iznos ukupnog ulaganja u javnu garažu (bez obzira na izvor) 121.100.000 kn.

Park & Ride sustav u Gradu Rijeci – Daljnji razvoj parkirališno-garažnog sustava Grada Rijeke do 2020. godine temelji se na integraciji prometnih sustava javnoga gradskog prijevoza i sustava javnih parkirališta. S ciljem pozitivne distribucije parkirališnih kapaciteta na šire područje oko središta grada i rasterećenja gradskog središta, planira se postupna primjena *Park & Ride* sustava koji djeluje po principu „parkiraj i vozi se“. Bit je sustava mreža dobro uređenih i lako pristupačnih parkirališnih lokacija, uz ključne komunikacije oko grada koje su sa središtem grada povezane brzim i čestim autobusnim vezama (autobusi i minibusovi), pri čemu atraktivna cijena parkirališne karte uključuje i vožnju javnim gradskim

prijevozom. Pritom se vozačima više isplati parkirati na jeftinim obodnim parkiralištima i do raznih se lokacija u središtu grada voziti autobusima JGP-a, nego tražiti slobodno parkirališno mjesto i plaćati puno skuplje parkiranje u užemu gradskom središtu. Postupna primjena ovog sustava podrazumijeva izradu projekta te uređenje pojedinih rubnih parkirališta i integraciju s linijama JGP-a po fazama koje će odrediti projektni tim.

Iz svega je vidljivo da će Riječki prometni pravac uskoro postati najveći investicijski ciklus u Hrvatskoj, ali i široj regiji.

2.6.2. Komunalna infrastruktura

Komunalni sustav Grada Rijeke nadležan je za izgradnju, održavanje i upravljanje komunalnom infrastrukturom.

Komunalno društvo Vodovod i kanalizacija d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju Rijeka nadležno je za održavanje i upravljanje sustavom javne vodoopskrbe te sustavom javne odvodnje otpadnih voda na području četiri grada – Rijeke, Bakra, Kastva i Kraljevice te pet općina – Čavle, Jelenje, Klana, Kostrena i Viškovo.

Grad Rijeka većinski je vlasnik s 84,89% udjela, slijede Grad Bakar s 3,65%, Općina Kostrena s 2,32%, Grad Kastav s 2,21%, Općina Viškovo s 1,86%, Općina Čavle s 1,71%, Grad Kraljevica s 1,63%, Općina Jelenje s 1,03% i Općina Klana s 0,70%.

Na dan 31. prosinca 2012. godine u Društvu je bilo zaposleno 325 radnika – 89 žena i 236 muškaraca.

Sustav javne vodoopskrbe tehnološki je jedinstven i krajem 2012. činilo ga je ukupno 838 kilometara cjevovoda; od toga je 99 kilometara transportnih, 51 vodosprema (ukupnog sadržaja 116.448 m³), 30 crpnih stanica, 111 redukcijskih stanica i 5.664 hidranta.

Na sustavu je bilo izvedeno ukupno 41.278 vodovodnih priključaka, čime je Društvo bilo nadležno za održavanje ukupno 962 kilometra vodovodnih cjevovoda.

Stupanj priključenosti na javnu vodovodnu mrežu na području Rijeke i tzv. Riječkog prstena iznosi 99,85%. Da bi se postigla 100%-tna priključenost na sustav javne vodoopskrbe, potrebno je tekuću pitku vodu osigurati u naseljima Zlobinsko Brdo i Zlobinska Draga u Gradu Bakru te u naseljima Šubati i Raspelje u Općini Kostrena.

Za potrebe javne vodoopskrbe voda se zahvaća na izvorištima:

1. Izvor Rječine – u količini od najviše 20.500.000 m³/g, tj. 2.000 l/s
2. Zvir 1 – u količini od najviše 31.000.000 m³/g, tj. 2.000 l/s
3. Martinšćica – u količini od najviše 6.500.000 m³/g, tj. 300 l/s
4. Perilo – u količini od najviše 3.000.000 m³/g, tj. 150 l/s
5. kaptirani izvor Dobra – u količini od najviše 1.324.000 m³/g, tj. 50 l/s
6. Dobrica – u količini od najviše 4.000.000 m³/g, tj. 250 l/s.

Za uporabu vode s izvorišta dovoljan je postupak dezinfekcije klorovim dioksidom.

U 2013. godini planirano je kućanstvima, gospodarstvenicima i drugim isporučiteljima vodnih usluga isporučiti ukupno 14.760.000 m³ vode. Ostvarenje u prvih šest mjeseci upućuje na to da je do kraja godine moguće ostvariti isporuku vode u količini od 14.100.000 m³.

Na području Rijeke i Riječkog prstena djelomično su izgrađena četiri sustava javne **odvodnje otpadnih voda** (Grad, Kostrena – Bakar, Kraljevica i Klana).

Krajem 2012. godine te je sustave činilo ukupno 376 kilometara kanalizacijskih cjevovoda, 35 crpnih stanica i 4 uređaja za pročišćavanje – središnji uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Delta (mehanički predtretman), pročišćavanje biodiskovima Sveti Kuzam i Kukuljanovo (drugi stupanj pročišćavanja – biološki) i IMHOFF taložnica u Klani (prvi stupanj pročišćavanja).

Na sustavima je bilo izvedeno ukupno 14.637 kanalizacijskih priključaka, čime je ostvarena gotovo polovična priključenosti (47%) na sustave javne odvodnje otpadnih voda na području Riječkog prstena.

Postojeći sustav odvodnje otpadnih voda *Grad* obuhvaća područje dva grada – Rijeke i Kastva, tri općine – Viškovo, Čavle i Jelenje te vrlo mali dio Matulja. Dužine je 272 kilometra. Na njega je od oko 166.000 stanovnika Rijeke, Kastva, Viškova, Čavli i Jelenja (prema popisu stanovnika iz 2011. godine) priključeno oko 85.000 stanovnika, što je 50% svih stanovnika na tom području.

Otpadne vode putem kanalizacijskog priključka zbrinjava 66% stanovnika Grada Rijeke (oko 84.000 stanovnika), 7% stanovnika Grada Kastva (oko 800 stanovnika) i 5% stanovnika Općine Čavle (oko 350 stanovnika).

Otpadne vode pročišćavaju se na središnjem uređaju za pročišćavanje otpadnih voda Delta. Sustav Kostrena – Bakar obuhvaća naselja Bakar, Hreljin, Krasica, Kukuljanovo, Praputnjak i Škrljevo u Gradu Bakru te područje Općine Kostrena. Dio otpadnih voda Grada Bakra pročišćava se na biodiskovima Sveti Kuzam i Kukuljanovo. Sustav Kraljevica obuhvaća područje Grada Kraljevice. Sustav Klana obuhvaća područje naselja Klana. Otpadne vode ovog sustava pročišćavaju se na IMHOFF taložnici.

Gotovo 98% otpadnih voda zbrinjava se na središnji uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Delta (mehanički predtretman) koji je dimenzioniran na 540.000 ES i u funkciji je od 1994. godine. Uređaj je predviđen za rušenje zbog izgradnje novog, višeg stupnja pročišćavanja na novoj lokaciji do 2018. godine. Na područjima na kojima još nije izgrađen sustav javne kanalizacije, odvodnja fekalnih otpadnih voda obavlja se individualno – putem septičkih i sabirnih jama.

Njihovo čišćenje dio je pružanja vodne usluge javne odvodnje na području gradova Rijeke i Kraljevice od 1. srpnja 2011., Grada Bakra od 6. veljače 2013. te na području Općine Klana od 1. svibnja 2013. godine.

U 2013. godini planirano je kućanstvima i gospodarstvenicima pružiti uslugu javne odvodnje u količini od 9.860.000 m³.

Gospodarska kriza koja traje nekoliko posljednjih godina utjecala je, između ostalog, i na neprekidno smanjenje ostvarenih količina isporučene vode svim kategorijama korisnika, što se odrazilo i na smanjeni opseg pružene usluge javne odvodnje.

Komunalno društvo Autotrolej d.o.o. u svojim je razvojnim planovima nabavljalo vozila u skladu s europskim normama o dopuštenoj količini ispušnih plinova, s ciljem očuvanja ekoloških resursa. Slijedom toga, KD *Autotrolej* započeo je u 2011. godini s pripremanjima za nabavu SPP-autobusa. Sklapanjem ugovora s HBOR-om, osigurana su sredstva za nabavu novih 11 solo-autobusa i 10 minibuseva koji za pogon koriste stlačeni prirodni plin (SPP).

Projekt uvođenja i korištenja stlačenoga prirodnog plina gradskom prijevozu Grada Rijeke i okolice sastoji se od sljedećih elemenata u domeni KD *Autotrolej*:

- pregradnja radionica za održavanje SPP-autobusa
- nabava 21 novog SPP-vozila za vozni park KD *Autotrolej* tijekom 2013. godine.

Nabavom prvih autobusa na pogon stlačenim prirodnim plinom, KD *Autotrolej* započinje realizaciju obveza iz Akcijskog plana energetski održivog razvitka Grada Rijeka (SEAP) u mjerama za smanjenje emisije CO₂ iz sektora prometa u Gradu Rijeci.

U skladu sa svjetskim trendovima iznalaženja novih rješenja za zamjenu fosilnih goriva, sve se veća pažnja posvećuje električnoj i hibridnoj pogonskoj tehnologiji, osobito pri razvoju gospodarskih vozila. KD *Autotrolej* u sklopu smjernica SEAP-a i ekološke osviještenosti, planira i izrađuje modalitete upotrebe, osim autobusa na pogon SPP-a, i autobuse na električni i hibridni pogon u idućem razdoblju, a sve poradi smanjenja troškova goriva i zaštite okoliša.

U suradnji sa ZID-om Grada Rijeka i ostalim društvima i ustanovama u vlasništvu i suvlasništvu Grada, pokrenut je projekt uvođenja gradske kartice (RCC). Gradska kartica temeljena je na tehnologiji beskontaktnih karata, a koristit će se u KD *Autotrolej* za plaćanje usluge prijevoza kao vrijednosna i/ili pretplatna karta. Primjenom sustava gradske kartice bit će omogućeno bolje praćenje prodaje i korištenja karata, kao i uvođenje suvremenijih načina prodaje (bezgotovinsko plaćanje, kupnja karata putem interneta i kartomata). Uvođenjem novog sustava ukinut će se zastarjele aplikacije za raspored vozača i obračun putne dokumentacije u Službi prometa te omogućiti daljnja optimizacija i unapređenje usluge javnog prijevoza putnika. Projekt je započeo 2011. godine, a realizacija se očekuje do kraja 2013. godine.

Ostvarena je suradnja s Regionalnom razvojnom agencijom PORIN d.o.o. s ciljem razrade projekta i izrade dokumentacije za povlačenje bespovratnih sredstava iz fondova Europske unije.

Planiraju se sljedeći projekti:

- Projekt prenamjene vozila koja bi koristila dizelsku smjesu kao pogonsko gorivo – UNP (ukapljeni naftni plin)
- Nabava novih autobusa na pogon SPP-om
- Istraživanje mogućnosti prerade vozila na električni pogon i nabava vozila na električni pogon
- Supstitucija postojećih automatskih mjenjača novim mjenjačima kojima se postiže ušteda potrošnje goriva i smanjenje emisije štetnih plinova
- Priprema dokumentacije nove autobaze (priprema za mogućnost financiranja projektne dokumentacije iz sredstava EU).
- Obuka vozača za štednu vožnju
- Opremanje stajališta informatičkom opremom za najavu dolaska autobusa
- Nabava autobusa s motorima norme *EURO 5* i *EURO 6*.

Radi proširenja ponude tijekom 2013. godine, KD *Autotrolej* d.o.o. kreće s uvođenjem sustava javnih bicikala. Za prvu lokaciju smještaja javnih bicikala odabrana je šetnica Riječki lukobran. Planira se proširenje postavljanja bicikala i na druge lokacije u Gradu Rijeci.

Komunalno društvo Čistoća d.o.o. Rijeka, za održavanje čistoće i gospodarenje otpadom, u većinskom je vlasništvu Grada Rijeka s 81,23% udjela, slijede Grad Bakar s 4,08%, Općina Čavle s 2,30%, Općina Jelenje s 1,93%, Grad Kastav s 2,74%, Općina Klana s 0,53%, Općina Viškovo s 2,49%, Općina Kostrena s 2,20% i Grad Kraljevica s 2,50%.

Osnovne su djelatnosti Društva skupljanje i zbrinjavanje otpada za 84.021 korisnika, čišćenje javnoprometnih površina, održavanje zelenih površina te obavljanje drugih djelatnosti vezano za gospodarenje otpadom.

Tablica 9. Broj korisnika odvoza komunalnog otpada za Grad Rijeku

O p i s	Ostvarenje 2012.
Kućanstva	60.726
Gospodarstvo	4.430

Tablica 10. Ostvareni obujam usluga u 2012. prema vrstama usluga u Gradu Rijeci

O p i s	jed mj.	Ostvarenje 2012.
1. Pometanje – ručno	m ²	170.141.216
2. Pranje – ručno	m ²	10.656.460
3. Pranje – strojno	m ²	54.891.890
4. Pometanje – strojno	m ²	51.245.693
UKUPNO	m ²	311.983.154

Temeljem ugovora o izvođenju građevinskih radova za izgradnju Centra za gospodarenje otpadom Marišćina u Primorsko-goranskoj županiji (30 milijuna EUR), u drugoj polovici 2012. glavni izvođač dovršio je glavni projekt, *Ekoplus* d.o.o. ishodio je četiri građevinske dozvole te se izvode građevinski radovi na izgradnji odlagališta s pratećom infrastrukturom, postrojenjem za mehaničko-biološku obradu otpada i za obradu otpadnih voda. Za prihvat novog otpada pripremljena su tri odlagališna polja (tzv. nulta faza odlagališta) unutar odlagališta Marišćina. Odlaganje otpada provodi se temeljem dobivene lokacijske, građevinske i uporabne dozvole. Za takav način zbrinjavanja otpada KD *Čistoća* izdana je privremena dozvola do 31. prosinca 2014. godine.

Odlagalište neopasnog otpada Viševac zatvoreno je 31. prosinca 2011. godine, nakon čega su nastavljene aktivnosti vezane uz njegovu konačnu sanaciju. Sanacija odlagališta neopasnog otpada započela je 1999. godine, dok je službeni datum početka sanacije 21. srpnja 2004. (sklopljen Ugovor o sufinanciranju između Grada Rijeke u ime lokalnih općina i gradova tzv. Riječkog prstena i Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost).

Pregled obavljenih radova:

- Izgrađena monitoring stanica za kontrolu kakvoće zraka i ambijentalne buke.
- Izgrađen obodni protupožarni put.
- Postavljena zaštitna ograda te posječeno šiblje i stabla.
- Postavljena prekrivka na tzv. probnom polju odlagališta na površini od 3.500 m², koje je potpuno uređeno i ozelenjeno.
- Izgrađen sustav odvodnje procjednih i oborinskih voda.
- U srpnju 2011. stavljena u funkciju izgrađena plinska stanica s bakljom za spaljivanje odlagališnog plina.
- Izbušeno 46 od ukupno 52 plinska bunara; s 15 plinskih bunara instaliranim se cjevovodom odvodi prikupljen odlagališni plin do plinske stanice.
- Na jugoistočnom dijelu odlagališta, na površini od oko 28.000 m², izgrađen kompletan gornji brtveni sustav, a 2013. ukupna površina odlagališta prekrivena je izravnavajućim slojem debljine 30 cm koji čini prvi sloj brtvenog sustava, te se nastavilo s izgradnjom preostalih slojeva gornjega brtvenog sustava.

Završetak sanacije planira se prema sljedećoj dinamici i aktivnostima:

- Do kraja lipnja 2013. godine planira se završetak kompletnog sustava za aktivnu ekstrakciju odlagališnog plina.
- Do listopada 2013. godine planira se prekrivanje završnim brtvenim sustavom ukupne površine odlagališta.
- U 2013. godini započet će izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda – kondenzata odlagališnog plina i procjednih voda.
- Izgradnja postrojenja za energetska iskorištavanje odlagališnog plina.

Prema količini odloženog otpada te procijenjenih godišnjih količina odlagališnog plina koji nastaje kao rezultat procesa razgradnje otpada, donesena je odluka o izgradnji postrojenja za energetska iskorištavanje odlagališnog plina proizvodnjom električne energije temeljem Elaborata ocjene isplativosti izgradnje plinskog generatora za iskorištavanje plina. S ciljem realizacije toga projekta KD *Čistoća* d.o.o. Rijeka pokrenut će postupak stjecanja statusa povlaštenog proizvođača električne energije, a sama realizacija planira se sredinom 2014. godine.

Za nabavu postrojenja za energetska iskorištavanje odlagališnog plina s odlagališta Viševac za proizvodnju električne energije (plinogenerator) aplicirana je projektna prijava na program sufinanciranja od strane EU *Life+* (Europski financijski instrument za okoliš za razdoblje od 1. siječnja 2007. do 31. prosinca 2013.).

- Zbog preprojektiranja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda te projektiranja postrojenja za energetska iskorištavanje odlagališnog plina proizvodnjom električne energije, potrebno je provesti postupak izmjene i dopune glavnog projekta sanacije odlagališta Viševac – aktivnosti u tijeku.
- Ispitivanje tehničke mogućnosti i ekonomske opravdanosti izgradnje solarnih fotonaponskih sustava na tijelu odlagališta i dodatna proizvodnja električne energije.

Radovi na sanaciji usklađuju se s novim stanjem, ali se obavljaju neprekidno i kvalitetno, uz primjenu tehničkih mjera zaštite okoliša.

Na odlagalištu Viševac se, u skladu s Rješenjem Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva iz 2000. godine, kontinuirano obavlja monitoring zraka, uključujući deponijski plin, te procjednih voda i voda na korespondentnim izvorima.

Dana 20. lipnja 2013. godine potpisan je Partnerski certifikat u sklopu projekta UrbanBiogas kojim je KD *Čistoća* d.o.o. Rijeka službeno dala potporu UrbanBiogas projektu koji promiče *waste-to-energy* koncept na osnovi kojega se iz urbanog otpada želi napraviti gorivo za urbani transport.

Primarna selekcija

Tradicija izdvajanja iskoristivih komponenti iz komunalnog otpada na području djelovanja KD *Čistoća* d.o.o. Rijeka postoji više od deset godina i stalno se razvija.

Od 2001. do polovice 2010. godine poduzet je, u skladu s prihvaćenim razvojnim planovima, niz različitih aktivnosti i postavljen velik broj novih spremnika za posebne vrste otpada; danas postoji oko 300 posebnih plavih posuda namijenjenih odlaganju papira, više od 200 posebnih spremnika narančastog poklopca za odlaganje višeslojne, tzv. tetrapak ambalaže te oko 200 ekootoka za odlaganje papira, staklene i tzv. tetrapak ambalaže.

Organiziran je i poseban sustav skupljanja kartonske ambalaže iz trgovačkih i drugih poslovnih objekata te njezino izdvajanje direktno iz posuda za miješani komunalni otpad, u što je uključeno 10 malih vozila, tzv. portera, te 5 većih vozila, tzv. autosmečara.

Izgradila su se i stavila u funkciju i reciklažna dvorišta na Pehlinu i u Mihačevoj Dragi, namijenjena građanima za izdvajanje svih vrijednih komponenti iz otpada, te se u sklopu reciklažnog dvorišta u Mihačevoj Dragi pripremio privremeno skladište vrijednog otpada sa sortirnicom i uređajem za njegovo prešanje i baliranje. Sav prikupljeni vrijedan otpad predaje se ovlaštenim koncesionarima.

Kompletan sustav usklađen je sa svim zakonskim propisima i načelima o zaštiti okoliša i gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj, a budući da je izdvajanje vrijednih vrsta otpada jedan od najvažnijih segmenata gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj, planira se nabava dodatnih spremnika za odvojeno odlaganje te izgradnja novih reciklažnih dvorišta, sve poradi razvoja i modernizacije postojećeg sustava prilagođenoga gusto naseljenim urbanim sredinama i integralnom sustavu gospodarenja otpadom koji se namjerava izgraditi u Primorsko-goranskoj županiji.

Aktivnosti na primarnoj selekciji otpada – Sustav zbrinjavanja posebnih vrsta:

- Izrada Studije ekološki zasnovanoga gospodarenja komunalnim otpadom Grada Rijeke i okolice u završnoj je fazi.
- U tijeku je postupak dobivanja suglasnosti Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost o pripremljenoj dokumentaciji za javnu nabavu velikog broja spremnika za otpad te odobrenju za njezinu objavu.

Fond je donio odluke o dodjeli nepovratnih sredstava u iznosu od 40% potrebnih sredstava za predmetnu nabavu.

Predviđena nabavka:

- 1.000 posuda za odvojeno prikupljanje vrijednih vrsta otpada volumena 1.100 litara
- 1.500 posuda za odvojeno prikupljanje vrijednih vrsta otpada volumena 240 litara
- 400 posuda za miješani komunalni otpad volumena 1.100 litara
- 300 kompostera za biootpad volumena 350 litara.
- U tijeku je postupak koncipiranja i razrade aktivnosti vezanih uz promociju i edukaciju stanovništva o svim novostima u sustavu zbrinjavanja posebnih vrsta otpada.

Aktivnosti vezane uz nabavu komunalne opreme:

- Sustavno uređenje pozicija kontejnera za kućni otpad i spremnika za posebne vrste otpada na gradskim ulicama njihovim postavljanjem na fiksna i ograđena, estetski i funkcionalno uređena postolja:
  - postavljeno 48 postolja
  - u tijeku postupak javne nabave za dodatnih 150 postolja.
- Poslan zahtjev Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost za sufinanciranje nabave ekoguma za sav vozni park.

Projekt se vodi u sklopu provođenja mjera Programa smanjenja negativnog utjecaja na okoliš. Fond sufinancira do 40% iznosa.

Ekogume su gume sa smanjenim otporom kotrljanju, pri čemu dolazi do znatnih godišnjih ušteda na gorivu, a samim time i smanjenja emisija CO₂ u okoliš. Obuhvaćena je nabava ekoguma za 26 vozila na benzinski pogon i 51 vozilo na dizelski pogon. Plan početka provedbe projekta je 1. siječnja 2014. godine.

- Poslan zahtjev Fondu za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost za sufinanciranje projekta vezano za preuređenje motora četiri teretnih vozila s pogona dizelskog goriva na pogon sa stlačenim prirodnim plinom.

Projekt se vodi u sklopu provođenja mjera Programa smanjenja negativnog utjecaja prometa na okoliš – Pregradnja postojećih vozila kategorije N3 s dizelskim pogonom na pogon sa stlačenim prirodnim plinom. Fond sufinancira do 40% iznosa.

Plan početka provedbe projekta je odmah nakon pozitivne odluke FZOEU-a.

Trgovačko društvo Energo d.o.o. Rijeka za proizvodnju i distribuciju toplinske energije i plina do 31. prosinca 2002. godine bilo je u 100%-tnom vlasništvu Grada Rijeke. Nakon provedene transformacije i dokapitalizacije, od 2003. godine Grad Rijeka sudjeluje u vlasništvu s 56,9%, *Thüga Italia S.r.l* sa 17,0%, *Amga Azienda Multiservizi S.p.A.* iz Udina sa 17,0% i *Croplin* d.o.o. Zagreb s 9,1%. U 2007. godini Društvo je steklo 99,87% udjela društva *Amga Adria* d.o.o. Kraljevica. Skupština je društva 21. prosinca 2009. godine donijela odluku o pripojenju trgovačkog društva *Amga Adria* d.o.o. društvu *Energo* d.o.o.

Trgovački sud u Rijeci je 24. ožujka. 2010. godine donio Rješenje o pripojenju društva. Zbog pripojenja došlo je do promjene u vlasničkoj strukturi i do povećanja temeljnog kapitala za 15.000 kn. Temeljni kapital iznosi 222.015.000 kn, a poslovni udjeli Grada Rijeke 56,9%, *Croplina* d.o.o. Zagreb 9,10%, *Amga Azienda Multiservizi S.p.A.* Udine 34% te Općine Čavle, Općine Kostrena i Grada Kraljevice u manjinskom udjelu (po 0,00225% svaki od navedenih).

Zadaća je društva pružanje usluge toplinske energije za 10.010 korisnika, prodaje plina za 21.273 korisnika i održavanje javne rasvjete.

Od 1. siječnja 2009. godine **količina isporučene toplinske energije** mjeri se prema izmjenom trošku toplinske energije pa se obujam usluge iskazuje u instaliranoj snazi u kW i potrošenoj energiji u kWh.

Tablica 11. Prodane količine toplinske energije 2012.

Korisnici	Snaga (kW)	Energija (kWh)
Kućanstva	837.438	67.771.662
Gospodarstvo	107.929	5.976.325
Ukupno	945.367	73.747.987

Tablica 12. Broj korisnika toplinske energije – grijanje prostora

GRIJANJE	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Domaćinstva	9.593	9.707	9.707	9.707	9.707	9.513	9.513	9.898	9.883
Gospodarstvo	135	139	135	135	135	106	106	112	127
Ukupno:	9.728	9.846	9.842	9.842	9.842	9.619	9.619	10.010	10.010

Tablica 13. Broj korisnika toplinske energije – potrošnja tople vode

TOPLA VODA	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Korisnici	7.334	7.339	7.340	7.339	7.339	7.339	7.339	7.375	7.339

Tablica 14. Prodane količine plina

Prodane količine plina (m ³)	2011.	2012.
Korisnici – Ri	1	2
Kućanstva	6.845.740	7.523.839
Gospodarstvo	7.413.610	7.779.639
UKUPNO (1)	14.259.350	15.303.478
Energo-toplinska energija		
Toplane u vlasništvu	8.068.822	7.929.338
UKUPNO (2)	8.068.822	7.929.338
SVEUKUPNO (3) = (1) + (2)	22.328.172	23.232.816
DISTRIBUCIJA INA (4)	5.316.960	3.798.746

Tablica 15. Broj korisnika prirodnog plina Grada Rijeke, Općine Viškovo i Općine Kostrena)

Korisnici	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.*	2010.*	2011.*	2012.*
<i>Kućanstva</i>	7.675	11.789	17.475	18.186	18.799	19.302	19.925	20.261	20.654
<i>Gospodarstvo</i>	321	361	406	449	478	501	532	541	619
UKUPNO:	7.996	12.150	17.881	18.635	19.277	19.803	20.457	20.802	21.273

*Uključuje korisnike Grada Rijeke, Općine Viškovo i Općine Kostrena.

U studenome 2012. godine izgrađena je i puštena u pogon Odorizacijska stanica Rijeka Istok u Industrijskoj zoni Kukuljanovo, čime je započela distribucija prirodnog plina na području Općine Čavle i Grada Bakra. Ovim priključenjem ujedno završava proizvodnja i distribucija miješanog plina na području Općine Čavle.

U tijeku je izgradnja plinovoda na 5 gradilišta, zajedno s VIK-om, na sljedećim područjima: Pehlin, Grbci i Gornji Zamet.

U budućnosti se planiraju sljedeće investicije:

1. Izgradnja spojnog plinovoda Srdoči – Kastav – Matulji u dužini od oko 6.000 m.
2. Proširenje plinske mreže na području Grada Rijeke u sklopu radova na izgradnji vodovoda i kanalizacije.
3. Proširenje plinske mreže na području Grada Kastva u sklopu radova na izgradnji vodovoda i kanalizacije.
4. Izgradnja plinskih ogranaka te priključaka ovisno o provedenim anketama i interesu lokalnog stanovništva (Grad Rijeka i okolne općine).

U sastavu *Energa* postoji 12 toplana i 3 kotlovnice. Ugovorom o opsluživanju kotlovnica s njihovim vlasnicima, evidencijski se vodi još 5 kotlovnica.

Komunalno društvo Kozala d.o.o. Rijeka za uređenje i održavanje groblja, pogrebne, grobarske i klesarske usluge u 100%-tnom je vlasništvu Grada Rijeke. Društvo obavlja djelatnost na 8 groblja ukupne površine 588.340 m².

Na dan 31. prosinca 2012. godine u Društvu su bila zaposlena 123 radnika – 35 žena i 88 muškaraca.

Tablica 16. Ostvareni opseg usluga (broj slučajeva)

O p i s	Ostvarenje 2012.
1. Prodaja pogrebne opreme	971
2. Pogrebne usluge	1.224
2.1. Pogrebne usluge	1.144
2.2. Eshumacije	80

Tijekom 2012. godine na gradskim grobljima obavljena su ukupno 1.144 pogreba. Pogrebi su obavljeni na gradskim grobljima kojima upravlja Društvo: Kozala (464 pogreba), Centralno gradsko groblje Drenova (CGG Drenova – 399 pogreba), Trsat (153 pogreba), Zamet (89 pogreba) te 39 pogreba na ostalim gradskim grobljima (Donja i Gornja Drenova, Sv. Kuzam i Draga).

Podaci govore o uložnim sredstvima Grada Rijeke u 2012. godini za održavanje gradskih groblja – za izvedene radove investicijskog i tekućeg održavanja kao što je održavanje staza, zelenih površina, sanacija pješačkih staza, partera, zidova i sl. te za održavanje grobova. Prema članku 41. Odluke o grobljima, uloženo je 2.611.999 kuna. Grada Rijeke izdvojio je 400.000 kuna za obavljanje komunalnih poslova preuzimanja pokojnika u slučajevima nasilne smrti i drugih neprirodnih smrti na području Grada Rijeke.

Na ime otplate glavnice i kamata kredita korištenog za izgradnju Centralnog objekta na CGG Drenova, osigurana su sredstva u iznosu od 4.353.479 kuna.

Tijekom 2012. godine izgrađeno je i prodano 336 ukopnih grobnih mjesta, od toga na CGG Drenova 180, na groblju Kozala 153 i na ostalim grobljima 3. U Aleji branitelja izgrađen je red temelja (za 15 grobnica) u vrijednosti od 60.000 kuna.

Planom je definirano da se u 2013. godini realizira sljedeće:

- Iz sredstava komunalnog doprinosa Grada Rijeke za 2013. godine planirana je izgradnja produžetka Centralne aleje na CGG Drenova s pratećom infrastrukturom u dužini od 100 m, u iznosu od 1.000.000 kuna.
- Izgradnja grobnica na CGG Drenova:
  - Na CGG Drenova, grobno polje G-9, 1. faza, 1. dio, cjelina A, u tijeku su radovi na opremanju grobnih mjesta u vrijednosti od 3.050.000 kuna. Po završetku izgradnje dobit će se 40 grobnica, 435 niše i 116 pretinaca.
  - U tijeku je izvođenje radova na izgradnji grobnica na CGG Drenova, grobno polje G-9, 1. faza, 2. dio, cjelina B, u vrijednosti od 2.679.469 kuna. Izgradnjom će se dobiti 164 grobnice.
  - Za nastavak izgradnje grobnica na CGG Drenova, G-9, 1. faza, 3. dio cjelina C, planirana su sredstva za 2013. godinu u iznosu od 2.625.000 kuna, početak izgradnje: prosinac 2013./ siječanj 2014. godine.

Iz tih je podataka vidljivo da su ulaganja Grada Rijeke u sve oblike komunalne infrastrukture kontinuirana, što bitno pridonosi kvaliteti života u gradu. Ulaganja u komunalnu infrastrukturu jedan su od osnovnih preduvjeta za razvoj poduzetničkog sustava i privlačenje novih investicija.

2.6.3. ICT infrastruktura

Grad Rijeka je, već dugi niz godina, prepoznat kao jedinica lokalne samouprave koja promiče globalne tehnološke trendove u području informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT) i njihove primjene u radu jedinca lokalne samouprave. Realiziranim aktivnostima i projektima Grada, temeljenih na ICT-u, računalna, informacijska i elektroničko-komunikacijska infrastruktura postale su sastavni dio riječke gradske infrastrukture. Stručno tijelo gradske uprave, Zavod za informatičku djelatnost, osigurava visoku raspoloživost elektroničke informacijske i komunikacijske infrastrukture, nužne za efikasan rad upravnih tijela Grada, komunalnih i trgovačkih društva te ustanova Grada Rijeke.

Gradska uprava, komunalna i trgovačka društva i ustanove Grada koriste usluge suvremenoga **Podatkovnog centra i komunikacijskog čvorišta** koje omogućava visoku dostupnost, fleksibilnost i skalabilnost pružanja informatičkih i komunikacijskih usluga. Centar se temelji na modernoj, tehnološki najnaprednijoj poslužiteljskoj infrastrukturi koja putem tehnologije virtualizacije omogućava maksimalno korištenje hardverskih resursa, uz minimalnu potrošnju električne energije. Komunikacijsko čvorište Podatkovnog centra povezuje sve lokacije gradske uprave te većinu lokacija komunalnih društava, trgovačkih društava i ustanova Grada, a redundantne komunikacijske veze prema internetu osiguravaju visoku raspoloživost pružanja elektroničkih usluga internim korisnicima i građanima. Raspoloživost sustava izrazito je visoka, a rezultat je ulaganja u prava korištenja suvremenih tehnoloških platformi renomiranih proizvođača te kontinuiranoga preventivnog i interventnog održavanja.

Za potrebe povezivanja lokacija od interesa za Grad, komunalna i trgovačka društva i ustanove, Grad je izgradio vlastitu elektroničko-komunikacijsku infrastrukturu temeljenu na optičkim kabelima koristeći pri izgradnji postojeću elektroničku komunikacijsku kabelsku kanalizaciju ili izgrađujući novu. Time je izgrađena mreža dužine 25 km te su u zajedničku elektroničku komunikacijsku mrežu povezane 42 lokacije, od kojih je 11 spojeno u 2 svjetlovodna prstena, s čvorištima na lokacijama Grada Rijeke – Korzo 16 i Titov trg 3. Grad i komunalna društva stalno surađuju na projektima polaganja dodatnih cijevi za kabelsku kanalizaciju pri izgradnji komunalne infrastrukture te na projektu e-Županija kojemu je cilj planiranje, razvoj i izgradnje elektroničke komunikacijske infrastrukture na čitavom području PGŽ-a.

Na području središta grada, Trsata, Bazena Kantrida, Centra Zamet i *Art-kina Croatia* postavljena je bežična MESH mreža (RIJEKA-FREE ACCESS) temeljena na Wi-Fi tehnologiji kojom se na području od **210.000 m²** omogućuje slobodan javni bežični pristup internetu namijenjen građanima i turistima. U tijeku su projekti njezina širenja na područje Dječje bolnice Kantrida, Stadiona Kantrida, Željezničkog kolodvora i Staroga grada. Prijavom na Natječaj Ministarstva turizma HOT SPOT CROATIA, Grad Rijeka dobio je financijsku potporu za dio projektnih aktivnosti.

Temelj je elektroničke informacijske infrastrukture Grada **Integralni informacijski sustav** Grada Rijeke koji se stalno razvija i unapređuje. Sustav se temelji na jedinstvenom modelu podataka i jedinstvenoj tehnološkoj platformi, čime se stvaraju pretpostavke za unapređenje poslovnih procesa gradske uprave. Elektroničko uredsko poslovanje (e-Ured) uvedeno je u rad svih odjela gradske uprave. Proširuje se i unapređuje dvosmjerna komunikacija sa strankama putem interneta i SMS-poruka, čime se povećava transparentnost rada upravnih tijela. Na zajedničkim podatkovnim temeljima, u suradnji s komunalnim društvima, uvode se u rad aplikativna rješenja zasnovana na GIS-tehnologijama. Odjeli gradske uprave kontinuirano surađuju međusobno te s vanjskim organizacijama,

institucijama i ustanovama u pripremi i provedbi projekata posvećenih razvoju i primjeni novih tehnologija u upravljanju poslovnim procesima i promicanju novih pristupa u komunikaciji s građanima, poslovnom i znanstvenom zajednicom (e-Upravljanje i e-Demokracija).

Gradove koji na najširoj osnovi koriste informacijske i komunikacijske tehnologije radi efikasnog korištenja resursa, smatramo pametnim gradovima (eng. *Smart cities*). *Smart city* je onaj grad koji ostvaruje održivost prožimajućih područja pametne ekonomije, pametne pokretljivosti, pametnog okoliša, pametnih ljudi, pametnog načina života i pametne uprave. Planiranjem, izgradnjom i održavanjem svoje ICT infrastrukture te realizacijom projekata temeljenih na primjeni suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, Grad Rijeka nastoji pridonijeti promicanju Rijeke u krug pametnih gradova.

INFRASTRUKTURA – IZAZOVI:

- Nedostatak prometne infrastrukture
- Konkurentnost riječke luke
- Nedostatak cjelogodišnjih zračnih letova u Rijeku
- Nerazvijenost logističkog sektora
- Gradski prometni projekti – nedostatak zakonskih nadležnosti i integralnog planiranja
- Gradska komunalna infrastruktura – potreba za stalnim ulaganjima
- Gradska ICT infrastruktura – potreba za stalnim ulaganjima
- Otvoreno pitanje vlasništva nad distributivnom telekomunikacijskom kanalizacijom (DTK)

INFRASTRUKTURA – RAZVOJNE POTREBE:

- Izgradnja prometne infrastrukture
- Jačanje globalne konkurentnosti riječke luke
- Razvoj Zračne luke Rijeka d.o.o.
- Razvoj logističkih zona u okolini Rijeke (Kukuljanovo, Škrljevo i Miklavja)
- Suradnja Grada Rijeka s nadležnim državnim tijelima vezana uz realizaciju integralnih prometnih projekata (priprema za prijavu projekata za EU-fondove)
- Kontinuirana ulaganja u gradsku komunalnu infrastrukturu
- Nastavak suradnje Grada Rijeke s komunalnim društvima i ustanovama na razvoju zajedničke ICT infrastrukture
- Kontinuirana ulaganja u gradsku ICT infrastrukturu

2.7. Zaštita okoliša i energetska učinkovitost

2.7.1. Zaštita okoliša

Najjači su instrument integracije lokalne politike zaštite okoliša i ostalih lokalnih politika dokumenti prostornog uređenja.

Lučki, industrijski, tranzitni i upravni grad kao što je Rijeka, odvijanjem svih svojih funkcija, uzrokuje raznovrsne pritiske na okoliš. Prirodna morfologija Rijeke još pojačava negativne utjecaje. Za osiguranje prihvatljivih uvjeta života i rada potrebno je osigurati održivi razvoj.

Glavni ciljevi održivog razvitka te prioritete zaštite okoliša Grada Rijeke, sukladno glavnim dokumentima prostornog uređenja (PPU i GUP), jesu:

- osigurati održivo korištenje prirodnih dobara za dobrobit sadašnjih i budućih naraštaja, bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njenih sastavnica
- postići prvu kategoriju kakvoće zraka
- osigurati dovoljne količine čiste vode za piće za korištenje u osnovnu svrhu te takve kakvoće drugih voda, uključivo mora, kako bi se osiguralo nesmetano korištenje voda u dopuštene namjene
- postići takvo stanje u prostoru da stanovništvo ne trpi posljedice prekomjerne buke, posebno one koja ometa san
- osigurati provođenje mjera za postupanje s komunalnim otpadom, uz korištenje centralne zone za (zajedničku) obradu, skladištenje i trajno odlaganje komunalnog i neopasnoga tehnološkog otpada, pri čemu na području grada treba osigurati prostor i izgraditi građevine za odvojeno skupljanje, prijevoz i primarnu reciklažu komunalnog otpada
- osigurati što povoljnije uvjete očuvanja i slobodnog razvoja prirodnog okoliša
- uspostaviti integralni sustav za upravljanje okolišem.

Potrebno je, nadalje, očuvati prirodna ekološka uporišta (šume, parkove i zaštitno zelenilo), na područjima karakterističnim po svojim krajobraznim posebnostima treba zadržati postojeću strukturu kultura, karakteristični predjeli zelenila ne smiju se prenamjenjivati radi izdvajanja prostora u različite namjene, osim postojećih krajobraza poželjno je oblikovati i nove zaštitne zelene površine.

Poseban riječki prostorni okvir, prirodni amfiteatar sa širokim ekspozicijama na Kvarnerski zaljev, iznimna je estetska vrijednost prostora. Svakako je i to jedna od privlačnih sila koje ljude vezuje za ovaj prostor, a to će ostati i ubuduće.

Glavni prioritete zaštite okoliša:

- zaštita prirodnih i kulturnih vrijednosti prema utvrđenom popisu
- iseljenje rafinerijskog pogona za proizvodnju bitumena iz gradskog središta (prestao s radom krajem 2008.)
- smanjenje prometa osobnih motornih vozila u gradskom središtu

- izgradnja županijskog centra za gospodarenje komunalnim i neopasnim otpadom, odnosno izgradnja kapaciteta za odvojeno skupljanje, mehaničko-biološku obradu i odlaganje komunalnog otpada
- zatvaranje postojećeg odlagališta komunalnog otpada (zatvoreno krajem 2011.) i sanacija "crne jame" koja se koristila za odlaganje opasnoga tekućeg otpada (iz rafinerijske proizvodnje, iz koksare, otpadnih ulja i sl.), koji se nalaze izvan područja grada, ali ugrožavaju podzemne vode i more na (zapadnom) području grada (obveza Vlade)
- izgradnja mreže reciklažnih dvorišta za odvojeno skupljanje glomaznoga komunalnog otpada, posebnih vrsta otpada i opasnog otpada iz kućanstva i drugih malih izvora (izgrađena 2 od planiranih 12 reciklažna dvorišta)
- priključenje na plinoopskrbnu mrežu svih stambenih i poslovnih prostora na području 2. zone zaštite izvorišta vode za piće i u gradskom središtu
- izgradnja dijela kanalizacijskog sustava koji nedostaje i priključenje svih građevina na području 2 zone zaštite izvorišta vode za piće i u zaleđu gradskih plaža
- dogradnja središnjega gradskog uređaja za čišćenje komunalnih otpadnih voda (dovršetak 1. stupnja i izgradnja 2. stupnja čišćenja)
- zaštita od buke od prometa na gradskoj autocesti (obilaznica) (zidovi zaštite od buke postavljeni krajem 2009.)
- uspostava integralnog sustava za upravljanje okolišem.

Vežano uz **zaštitu zraka** treba istaknuti da je posebnim propisom donesenim temeljem Zakona o zaštiti zraka proglašena podjela Republike Hrvatske na sedam područja (zona) i šest naseljenih područja (aglomeracija) za upravljanje kakvoćom zraka.

Prema zadnjem izvještaju o praćenju kakvoće zraka na području Primorsko-goranske županije za razdoblje 1. siječnja 2012. – 31.1 prosinca 2012. godine, na svim je područjima na kojima se kakvoća zraka u Gradu Rijeci prati u područnoj (županijskoj) mreži utvrđena 1. kategorija za sve onečišćujuće tvari, osim za mjerno područje stanice u Krešimirovoj ulici 52A koje je svrstano u područje druge kategorije kakvoće zraka s obzirom na ozon (O₃). Na tom su području 2012. godine registrirana 3 dana s ukupno 6 prekoračenja 8-satnoga pomičnog prosjeka, ali nisu zabilježena prekoračenja dnevne granične vrijednosti. U 2012. godini 1-satne koncentracije ozona nisu dosizale upozoravajuću ili kritičnu razinu. Početkom ljeta posredstvom javnih medija preventivno je objavljeno priopćenje o povišenim koncentracijama ozona u zraku, s preporukama stanovništvu o mjerama opreza u najtoplijim sunčanim danima u godini. Prva kategorija kakvoće zraka zabilježena je i na području izloženom utjecaju emisija iz brodogradilišta *Viktor Lenac*. Monitoring onečišćenja zraka česticama na području Grada Rijeke provodi se na mjernom mjestu Plumbum, kao mjerenje posebne namjene.

Onečišćenje zraka prizemnim (troposferskim) ozonom već se nekoliko godina utvrđuje na području cijele županije. Uz to što je ozon kao sekundarni polutant nastao kemijskim reakcijama prekursora ozona emitiranih iz lokalnih izvora, ocjenjuje se da dio ozona dopijeva do Grada Rijeke i županije i prekograničnim transportom, na što upućuju visoke koncentracije ozona tijekom noći. Budući da je riječ o problemu cijeloga mediteranskog bazena, očekuje se donošenje nacionalnog plana za smanjenje onečišćenja zraka ozonom za cijelo područje Republike Hrvatske.

Područje grada Rijeke nalazi se unutar aglomeracije (naseljeno područje) HR RI. Granice aglomeracije preciznije su određene u prijedlogu državnog plana zaštite zraka za razdoblje 2012.–2016. godine. Pored administrativnog područja grada Rijeke, aglomeracijom HR RI obuhvaćena su administrativna područja Grad Bakar, Grad Kastav, Općina Viškovo,

Općina Čavle, Općinu Kostrena, Grad Kraljevica, Općina Klana, Grad Opatija, Općina Matulji, Općina Lovran, Općina Omišalj, Općina Malinska-Dubašnica te Općina Dobrinj. Na području aglomeracije, prema popisu stanovništva iz 2011. godine, živi 214.982 stanovnika.

Glavni su izvori onečišćenja zraka na području Grada Rijeke promet motornih vozila te ložišta uređaja za grijanje i proizvodnju tople vode. Područje grada izloženo je i emisijama iz izvora koji se nalaze u susjednim administrativnim područjima, a najznačajniji su termoelektrana, rafinerija nafte i brodogradilište u Općini Kostrena.

Ispitivanje (praćenje) onečišćenja zraka na administrativnom području Grada Rijeke provodi su u okviru državne i lokalne (županijske) mreže za trajno praćenje kvalitete zraka. U okviru županijske mreže na području Grada Rijeke kakvoća zraka stalno se ispituje na 6 mjernih mjesta: Čandekova, F. La Guardia, Krešimirova (2), I. Sušnja (iznad pogona INE-Mlaka) i Draga-Brig. Nakon što je ispunjena zakonska svrha polovicom 2011., prestala su mjerenja posebne namjene u svrhu praćenja utjecaja rafinerijskog pogona za proizvodnju baznih ulja i bitumena na Mlaci, koja su trajala od 2002. godine (mjerno mjesto: Trogirska ulica). U okviru državne mreže, mjerenja se od 2006. godine provode na mjernim mjestima u Ulici Žrtava fašizma (mjerna postaja Rijeka 1) i u Ulici F. Belulovića (mjerna postaja Rijeka 2). Podaci s automatskih mjernih postaja u Krešimirovoj ulici (2) i s mjerne postaje za praćenje utjecaja rafinerije u Trogirskoj ulici objavljuju se na web-stranicama Nastavnog zavoda za javno zdravstvo Primorsko-goranske županije: <http://www.zjzpgz.hr/>, na kojima se javnost može informirati o rezultatima ispitivanja onečišćenja zraka.

Prema zadnjemu godišnjem izvješću o praćenju kakvoće zraka u Republici Hrvatskoj (za 2011.), može se zaključiti da je na područjima grada Rijeke na kojima se prati kakvoća zraka postignuta prva kategorija kakvoće zraka, uz iznimku gradskog središta u kojem povremeno dolazi do povećanog onečišćenja zraka emisijama iz prometa i pojedinačnog grijanja stambenih prostora.

Sve naseljske kotlovnice za centralno grijanje kao gorivo već koriste prirodni plin, kao i (odnedavna) dio autobusa javnoga gradskog prijevoza. Stalnim širenjem gradske plinske mreže povećava se broj korisnika zemnog plina u sektoru stanovanja i poslovnih prostora.

Grad Rijeka može utjecati na smanjenje onečišćenja zraka emisijama iz prometa te iz ložišta za grijanje stambenih i poslovnih prostora. No, prema podacima, prioritetna je mjera smanjenje prometa motornih vozila u gradskom središtu.

U sklopu cjelovita upravljanja okolišem na području Grada Rijeke, od sredine devedesetih godina smatra se da **buka okoliša** bitno utječe na životni okoliš građana Rijeke. Tijekom 1997. godine izrađena je stručna podloga za izradu GUP-a Grada Rijeke u kojoj su identificirani i sistematizirani stacionarni izvori buke, objekti za ugostiteljstvo i zabavu i sportski objekti te je provedena analiza njihova utjecaja.

Zaštita od buke okoliša provodi se:

- utvrđivanjem izloženosti buci izradom karata buke na temelju metoda za ocjenjivanje buke u okolišu
- osiguravanjem dostupnosti podataka o buci okoliša
- izradom akcijskih planova koji se temelje na podacima korištenim u izradi karata buke.

Prvim krugom izrade **strateških karata buke** (za cestovni i željeznički promet) prikazano je stanje buke na utjecajnim područjima glavne cestovne i željezničke infrastrukture u 2007. godini. Kartirano je više od 80 prometnica ukupne dužine oko 171 km i sve željezničke pruge. U okviru projekta analiziran je utjecaj buke na 30 bolničkih objekata, 14 domova zdravlja, 37 školskih objekata i 20 dječjih vrtića.

Rezultati proračuna imisijskih razina buke glavnih prometnica i željezničkih pruga u potpunosti su i stalno dostupni javnosti na web-stranici Grada Rijeke www.rijeka.hr te u nadležnom odjelu gradske uprave.

U skladu s navedenim, izrađena je Konfliktna karta buke Grada Rijeke kojom su utvrđena područja i vrijednosti prekoračenja dopuštenih razina buke. Lučka uprava Rijeka izradila je stratešku kartu buke za područje riječke luke u okviru projekta PHARE 2005 CBC/INTERREG IIIA o prekograničnoj suradnji Republike Italije i Republike Hrvatske *Noise characterisation of ports: System for the control and monitoring of noise pollution in ports*. U okviru projekta provedena je analiza izloženosti stanovništva buci koja potječe iz luke, utvrđena su prioriteta područja akcijskog planiranja te prijedlog mogućih mjera za snižavanje buke.

Krajem 2007. izrađen je **glavni projekt zaštite** od buke, a krajem 2009. godine izgrađeni su zidovi za zaštitu od buke na riječkoj obilaznici, dionica od čvora Diračje do čvora Orehovica.

U tijeku je drugi krug izrade strateške karte buke i akcijskog plana (za stanje 2011.) kojim će se, uz glavne gradske prometnice i sve željezničke pruge, obuhvatiti i sljedeća industrijska i lučka područja: Brodogradilište BI 3. maj d.d., Brodogradilište *Viktor Lenac* d.d. (izvan administrativne granice Grada Rijeke), riječka luka – Bazen Rijeka, industrijsko postrojenje za miješanje, ambalažiranje i otpremu motornih i industrijskih ulja INA RNR, industrijsko postrojenje za obradu i preradu mlijeka PIK d.d. *Mljekara*.

Prioritetne mjere:

- Utvrditi područja akcijskog planiranja i prioritete za provedbu mjera zaštite.
- Povećati kvalitetu izrade prostorno-planske dokumentacije u pogledu zaštite od buke propisivanjem (u odluci o izradi) obveze izrade stručnih podloga zaštite od buke te obveze primjene metode akustičkog planiranja u izradi.

Iz navedenoga je vidljivo da Grad Rijeka pridaje veliku pozornost zaštiti okoliša.

2.7.2. Energetska učinkovitost

Sukladno **europskoj Strategiji 20x20x20**, Grad Rijeka je izradio Akcijski plan energetske održivosti razvika Grada Rijeke (SEAP). Time je Grad Rijeka definirao energetske učinkovitost kao jedan od primarnih zadataka, a navedeni Akcijski plan usvojen je 2010. godine. Europska komisija predložila je europski akcijski plan za energetske sigurnosti i solidarnost kroz 20% smanjenja emisija stakleničkih plinova u 2020. godini (u odnosu na 1990. godinu), 20% obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji u 2020. godini i 20% smanjenja ukupne potrošnje električne energije u odnosu na temeljnu projekciju u 2020. godini. Treba napomenuti da je Grad Rijeka bio među prvih dvjestotinjak europskih gradova koji su potpisivanjem Sporazuma gradonačelnika u veljači 2009. godine odlučili preuzeti inicijativu održivog razvoja. Time su europski gradovi odlučili smanjiti emisije stakleničkih plinova i potrošnju energije do 2020. za 20%, uz povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora. Bila je to logična odluka nakon potpisivanja Energetske povelje kojom se Grad Rijeka, kao predvodnik hrvatskih gradova, obvezao na provođenje proaktivne energetske politike s ciljem poboljšanja energetske učinkovitosti i smanjenja štetnih utjecaja na okoliš te širenjem svijesti među građanima o nužnosti učinkovitog korištenja energije. Iz navedenih razloga Grad Rijeka je 2010. godine izradio i usvojio Akcijski plan energetske održivosti razvika (SEAP). Sažetak tog strateškog materijala objavljen je na web-stranici ENERGY CITIES – europske udruge gradova koji promiču energetske učinkovitost (<http://www.energy-cities.eu/>).

U provedbi Akcijskog plana energetske održivosti razvitka Grada Rijeke (SEAP) Grad Rijeka je poduzeo niz aktivnosti koje pridonose energetske učinkovitosti pri čemu navodimo sljedeće:

- Solarna energija u gradu
- Zelena energija u mom domu
- Primjena principa energetske učinkovitosti i OIE u novim gradskim objektima
- Sustavno gospodarenje energijom i izrada energetskih certifikata
- Energetski tjedan

Grad Rijeka provodi projekt pod nazivom *Solarna energija u gradu* u sklopu kojeg je izgrađeno šest fotonaponskih elektrana na zgradama dječjih vrtića Potok, Srdoči (na površini nadstrešnice parkirališta) i osnovnih škola Pećine, Fran Franković Kantrida i Zamet. Program je sufinanciran od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u iznosu od 36% od ukupne investicije. Zajedno sa solarnom elektranom koja je postavljena na zgradi gradske uprave Korzo 16 koja je primjer spoja zaštićene kulturne baštine i moderne tehnologije, ukupna snaga svih navedenih instaliranih elektrana je 90 kW. Prema analizama opravdanosti izgradnje fotonaponskih elektrana isplativost ulaganja je u roku od oko 6 godina, a korištenjem alternativnih izvora za proizvodnju električne energije smanjuje se emisija štetnih plinova u okoliš.

Projekt *Zelene energije u mom domu* se provodi u suradnji s Regionalnom agencijom Kvarner u kojem Grad Rijeka sufinancira s 40% iznosa za nabavu sustava obnovljivih izvora energije (OIE) za grijanje i pripremu potrošne tople vode za građane grada Rijeke. Do sada je 38 kućanstava dobilo subvenciju za ugradnju solarnih kolektora za pripremu potrošne tople vode i uređaja za grijanje na biomasu.

U novim gradskim objektima primjenjuje se princip energetske učinkovitosti i OIE. Dječji vrtić Srdoči primjer je energetske učinkovite zgrade sa izdanim energetskim certifikatom A+ razreda i sa instaliranim fotonaponskim sustavom na površini nadstrešnice parkirališta snage 10 kW. U tijeku je projekt izgradnje novog vrtića Pehlin po principima energetske učinkovitosti sa solarnim kolektorima za pripremu potrošne tople vode i fotonaponskim panelima za proizvodnju električne energije (solarna elektrana od 30 kW snage).

U svrhu energetske učinkovitosti Grad Rijeka sustavno provodi gospodarenje energijom, a jedan od osnovnih uvjeta je izrada energetskih certifikata. S tim u vezi za sve javne zgrade u vlasništvu Grada Rijeke uveden je Informacijski sustav za gospodarenje energijom (ISGE) u koji se mjesečno učitava i prati potrošnje energenata. Na zgradu gradske uprave, Korzo 16 instaliran je sustav daljinskog očitavanja potrošnje energije – Smart metering. U planu je za velike potrošače energije i vode ugraditi sustav daljinskog očitavanja potrošnje koji će podatke evidentirati u ISGE. U postupku je provedba energetskih pregleda i izrada energetskih certifikata za zgrade javne namjene u vlasništvu Grada Rijeke.

Također, energetski tjedan Grada Rijeke dio je manifestacije Sustainable Energy Week u organizaciji Europske unije koja se svake godine održava s ciljem edukacije građane svih dobnih skupina o održivom korištenju energije u svakodnevnom životu.

Grad Rijeka u suradnji s Trgovačkim društvom *Energo* d.o.o., koji je u suvlasništvu Grada Rijeke, provodi nove investicije koje su usmjerene energetske učinkovitosti. U nastavku je pregled navedenih investicija:

- Energana KAMPUS (kogeneracija, trigeneracija)
  - Razvoj projekta Sveučilišnog kampusa i novog Kliničkog bolničkog centra u Rijeci (potpora ministarstava, projekt od državnog značaja)
  - Proizvodnja toplinske energije za grijanje, proizvodnja toplinske energije za hlađenje, proizvodnja električne energije

- Tržište: sveučilišni Kampus i Sveučilišna bolnica, Energo (postojeći korisnici toplane Vojak)
  - Izgradnju kogeneracija podržavaju EU direktive
  - Ukupna instalirana snaga - toplinska 20 MWt
  - Ukupna instalirana snaga – električna 3 MWe
  - Planirana vrijednost investicije 60 milijuna kuna
- Projekt FUTURA
    - Program energetske učinkovitosti - ugradnja razdjelnika toplinske energije i termostatskih ventila u sustavu centralnog grijanja grada Rijeke
    - Do sada realizirane dvije faze, natječaj treće faze je u tijeku
    - Dosadašnji rezultati: od ukupno 10.010 stambenih jedinica na centralnom grijanju 3.806 ima ugrađeno razdjelnike
    - S uključanjem 3 faze preko 55% stambenih jedinica imati će ugrađene razdjelnike i termostatske ventile
    - Do sada utrošeno preko 3,75 milijuna kuna (Grad Rijeka i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost), ugrađeno razdjelnika: **15.759**, ugrađeno termostatskih ventila: **15.239**, pokrivena **61** stambena zgrada
- SPP Punionica
    - Grad Rijeka provodi mjere za uspostavu ekološki održivog sustava javnog prijevoza
    - Rad punionice započeo je u svibnju 2013. godine, ukupna vrijednost investicije je 9,3 milijuna kuna
    - Očekivani efekti: naglasak na **Autotrolej** d.o.o. - jeftinije pogonsko gorivo javnog prijevoza, smanjenje emisije stakleničkih plinova, rast standarda javnog prijevoza
    - Komunalno društvo *Autotrolej* d.o.o. nabavilo prvih 20 novih autobusa na SPP, a u planu je nastavak nabavke novih vozila
    - Obzirom da je punionica javnog karaktera očekuje da će i osobni automobili početi s prelaskom na SPP (službena vozila drugih trgovačkih društava u suvlasništvu i vlasništvu grada, autoprijevoznici, taxi službe i drugi).

Iz svega navedenog vidljivo je da Grad Rijeka pridaje veliku pozornost energetskej učinkovitosti u skladu s europskom Strategijom 20x20x20.

ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST – IZAZOVI:

- Pogoršana kvaliteta zraka zbog prometa osobnih vozila u gradskom središtu
- Zbrinjavanje otpada
- Potreba novih investicija u energetske sektoru

ZAŠTITA OKOLIŠA I ENERGETSKA UČINKOVITOST – RAZVOJNE POTREBE:

- Razvoj ekološki prihvatljivog javnoga gradskog prijevoza (plinski autobusi i projekt gradske željeznice)
- Izgradnja CZGO Marišćina
- Nove investicije u energetske učinkovite projekte

2.8. Stanogradnja

Projekt gradnje stanova prema **programu društveno poticane stanogradnje** zamišljen je kao poticaj stanogradnji kao gospodarskoj djelatnosti time da se stanovništvu koje u vlasništvu nema drugih odgovarajućih i useljivih nekretnina omogući kupnja stanova i garaža, ali i izgradnja, dogradnja te rekonstrukcija obiteljskih kuća po povoljnijim uvjetima od tržišnih.

Program POS-a nije zamišljen kao supstitut ili konkurencija privatnim investitorima niti kao jedino rješenje stambenog zbrinjavanja stanovništva. S druge strane, činjenica je da je u proteklim godinama zbog značajnije veće potražnje u odnosu na ponudu, tržište nekretnina generiralo rast cijena koji je bio u velikom nerazmjeru s rastom osobnih dohodaka stanovništva. Takvim stanjem na tržištu određeni dio građana, posebno mladih, onemogućen je u rješavanju svoga stambenog pitanja kupnjom nekretnina na tržištu pa su stanovi izgrađeni po modelu POS-a postali prihvatljiva alternativa.

Grad Rijeka već se po donošenju Zakona o društveno poticanoj stanogradnji 2001. aktivno uključio u izgradnju stanova po tome modelu te su 2002. izgrađena 93 stana na lokaciji Škurinje, a 2004. godine 114 stanova na lokaciji Srdoči.

Podaci pokazuju dinamiku stanogradnje u Rijeci u razdoblju primjene POS-modela:

- 2002. godine izgrađena 93 stana na lokaciji Škurinje – u četiri stambene zgrade
- 2004. godine izgrađeno 114 stanova na lokaciji Srdoči – u dvije stambene zgrade
- 2008. godine izgrađena ukupno 124 stana na lokaciji Rujevica prva faza u dvije stambene zgrade, koje je otkupio Grad Rijeka radi dodjele u najam
- 2010. godine izgrađeno ukupno 80 stanova na lokaciji Rujevica druga faza u četiri stambene zgrade
- 2013. godina – u tijeku izgradnja ukupno 80 stanova na Donjoj Drenovi u četiri stambene zgrade
- 2013. godine započela izgradnja 95 stanova na Hostovom bregu
- 2013. godine u tijeku izrada projektne dokumentacije za gradnju 100–120 stanova na Martinkovcu

- 2013. godine u tijeku je imovinsko pravna priprema za gradnju najmanje 200 stanova na lokaciji Škurinjsko plase

Treba istaknuti da je Grad Rijeka pomogao Sveučilištu u Rijeci pri izgradnji višestambenih građevina za potrebe Sveučilišta. Grad je darovao 3.483 m² zemljišta jedinične vrijednosti 655 kn/m², financirao izradio Detaljnog plana uređenja, riješio imovinsko-pravnu pripremu zemljišta i financirao izgradnju pratećih prometnih površina s cjelokupnom infrastrukturom. Sve te aktivnosti Grada Rijeke, s ciljem izgradnje stanova za Sveučilište, iznosile su 14.044.740 kuna.

Budući da je Grad Rijeka prepoznao takvu potrebu među svojim građanima, 2006. godine osnovana je Agencija za društveno poticanu stanogradnju Grada Rijeke (APOS) koja je od svog osnutka do danas izgradila ukupno 204 stana, pri čemu se najprije pristupilo onim građanima koji su svoje stambeno pitanje jedino mogli riješiti tzv. najamnim stanovima. Za njih su u Projektu Rujevica prva faza izgrađena ukupno 124 stana koje je otkupio Grad Rijeka radi dodjele u najam. Idućim projektom nazvanim Rujevica 2. faza izgrađene su četiri stambene zgrade s ukupno 80 stanova koji su useljeni i predani kupcima u srpnju 2010. godine.

U tijeku je izgradnja četiri stambene zgrade s ukupno 80 stanova na Donjoj Drenovi i započela je izgradnja 95 stanova u na Hostovu bregu.

Na **Listu prioriteta za davanje stanova u najam**, u određenim utvrđenim razdobljima, bilo je uvršteno:

- od 1994.–1998. godine – 3.020 osoba
- od 1998.–2002. godine – 2.780 osoba
- od 2002.–2006. godine – 1.027 osoba
- od 2007.–2011. godine – 1.065 osoba.

Lista prioriteta za davanje stanova u najam utvrđena je za razdoblje od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2015. godine. Na Listi prioriteta uvrštene su trenutačno 752 osobe. Godine 2012. dodijeljeno je u najam sveukupno 45 stanova (temeljem Liste prioriteta – 36 stanova i izvan Liste prioriteta – 9 stanova). Do 1. lipnja 2013. godine dodijeljeno u najam sveukupno 6 stanova (temeljem Liste prioriteta – 2 stana i izvan Liste prioriteta – 4 stana).

Sljedeći podaci prikazuju interes građana:

- 2003. godine za kupnju 114 stanova na Srdočima podnijeto 515 zahtjeva
- 2009. godine za kupnju ukupno 160 stanova za projekt Rujevicu II. i Donju Drenovu podnijeta 1.093 zahtjeva
- 2013. godine podnijeta 432 zahtjeva.

Analizom podnesenih zahtjeva u 2013. godini, od ukupnog broja podnositelja zahtjeva (432 zahtjeva), došlo se do sljedećih podataka:

- 382 kupnjom stana prvi put imaju mogućnost steći u vlasništvo stan za potrebe stanovanja
- 230 podnositelja zahtjeva ima višu ili visoku stručnu spremu, dvoje su podnositelja doktori znanosti, 183 ih je sa srednjom stručnom spremom, 17 s osnovnom školom
- samaca je 218,
- 214 obitelji s 2 do 6 članova, s time da je većina obitelji s 3 člana
- 361 podnositelj zahtjeva u starosnoj je dobi do 45 godina života, od kojih pak većina (200) ima od 26 do 35 godina.

Provedeni postupak i brojka od 432 zaprimljena zahtjeva za uvrštenje na Listu prioriteta upućuje na to da u gradu Rijeci i dalje postoji interes građana za rješenje stambenog pitanja putem programa društveno poticane stanogradnje.

U odnosu na dosad provedene postupke utvrđivanja listi kupaca stanova koji se prema navedenom programu grade u Rijeci, a u kojim postupcima je na listi za kupnju 114 stanova na Srdočima bilo podnijeto 515 zahtjeva, a na listi za Rujevicu II. i Donju Drenovu za kupnju ukupno 160 stanova bila su podnijeta 1.093 zahtjeva, zamjetan je pad u broju zahtjeva, što je zasigurno posljedica vremena u kojem živimo. Naime, osnovni je način osiguravanja financijskih sredstava za kupnju stanova bankarsko kreditiranje, za što kupci moraju dokazati kreditnu sposobnost.

Smanjenje broja građana uvrštenih na Listu za dodjelu stanova u najam u proteklim razdobljima posljedica je strožih kriterija koji se moraju ispuniti u odnosu na socijalni status obitelji.

Dodatno treba spomenuti da je u oko 180 jedinica nužnih smještaja Grada Rijeke smješteno približno 470 osoba, od kojih većina nužne smještaje koristi kao trajno stambeno rješenje.

Cjelokupna analiza stambene problematike upućuje na zaključak da je na području Grada Rijeke prisutan problem nedostatka stanova, osobito tzv. socijalnih stanova, pa bi se u idućem razdoblju trebala sagledati mogućnost izgradnje oko 1.000 stanova za osiguranje stanova socijalnoj kategoriji građana i oko 500 stanova putem programa društveno poticane stanogradnje (POS), koje će građani kupovati po povoljnijim uvjetima od tržišnih.

STANOGRADNJA – IZAZOVI:

- Nedostatak jeftinijih stanova
- Nedostatak najamnih (socijalnih i komercijalnih) stanova

STANOGRADNJA – RAZVOJNE POTREBE:

- Izgradnja stanova po modelu POS-a i drugim modelima
- Izgradnja socijalnih stanova
- Izgradnja najamnih stanova (s mogućnošću kupnje)

2.9. Gospodarstvo

U proteklih dvadesetak godina ekonomska se struktura riječkoga gospodarstva umnogome promijenila, posebice uloga pojedinih sektora gospodarstva. Okosnica gospodarskog razvoja Rijeke oduvijek je bila luka i sve prateće djelatnosti koje su dio uslužnog sektora. Usporedno s tim, u proizvodnji je težište na brodogradnji i stoga je bitno unaprijediti tehnološki i tržišni proboj BI 03. *maja* d.d. koji će se nastavku razvijati u suradnji s *Uljanikom* d.d.

U uvjetima nove ekonomije, koja se temelji na znanosti i znanju, iznimno je značajan transfer znanja i tehnologija sa Sveučilišta u sve sektore lokalnoga gospodarstva, što apsolutno uključuje industrije zasnovane na novim tehnologijama.

Rijeka već ima snažno razvijenu farmaceutsku industriju te čitav niz manjih poduzetnika koji su okrenuti novim tehnologijama. Primjerice, Jadran galenski laboratorij d.o.o. u ovom trenutku zapošljava više od 600 ljudi, prisutan je na tržištu 35 zemalja i investira u nove proizvodne pogone 350 milijuna kuna.

Razvoj Znanstveno-tehnološkog parka STeP bitan je čimbenik daljnjeg proboja novih tehnologija u sektor čistih industrija, kao što je biotehnologija, molekularna medicina i biokemija, razvoj obnovljivih oblika energije i razvoj novih tehnologija u brodogradnji.

Uloga turizma kao tercijarne djelatnosti nije zanemariva. Turizam, a posebno razvoj razmjerno nove grane turizma – zdravstvenog turizma koji koristi visoku tehnologiju, omogućuje otvaranje velikog broja novih radnih mjesta.

Sasvim je jasno da se Rijeka ne može razvijati samo iz jedne ekonomske dimenzije, već da ekonomska struktura podrazumijeva sudjelovanje i razvoj različitih segmenata lokalnoga gospodarstva.

Također, jačanje Sveučilišta istodobno znači i jačanje znanstveno-istraživačkog rada. Primjerice, realizacijom projekta *Rijeka Gateway* zasigurno će djelatnost prometa i logistike izbiti na prvo mjesto.

Ekonomska struktura gospodarstva dinamična je kategorija, ali je bitno da je uvijek riječ o sinergijskom djelovanju svih sektora. Na to upućuju i sljedeći podaci FINA-e za razdoblje 1996.–2010. godine.

Analiza riječkoga gospodarstva 1996.–2010.

Tablica 17. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika Rijeke u razdoblju 1996.–2010.

iznosi u kunama

Opis	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.
Broj poduzetnika	3.039	3.101	2.891	2.831	2.832	2.771	2.922	3.144
Broj zaposlenih	35.227	33.833	32.662	30.535	29.292	31.342	31.101	33.723
Ukupni prihodi	11.158.847.348	13.375.887.311	12.129.232.584	10.561.118.094	11.479.034.734	13.503.797.421	14.589.069.418	16.046.063.809
Ukupni rashodi	11.495.031.047	13.779.558.793	12.746.381.278	10.843.722.655	11.307.587.298	14.058.338.659	14.641.345.301	16.017.110.876
Dobit prije oporezivanja	288.856.058	394.505.880	327.458.338	347.970.358	568.596.887	477.910.986	517.085.130	569.365.172
Gubitak prije oporezivanja	625.039.816	798.177.402	944.607.053	630.575.014	397.149.469	1.032.452.237	569.361.022	540.412.253
Bruto financijski rezultat	-336.183.699	-403.671.482	-617.148.694	-282.604.561	171.447.418	-554.541.251	-52.275.892	28.952.919
Investicije u dugotrajnu imovinu	0	0	0	361.938.552	393.470.854	715.483.442	1.125.077.627	1.214.808.012
Prosječna mjesečna neto plaća u kunama	1.914	2.145	2.391	2.566	2.777	3.073	3.319	3.439

Opis	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Indeks 1996./2010.	Indeks 1999./2010.
Broj poduzetnika	3.228	3.474	3.709	3.898	4.058	4.029	4.100	135	145
Broj zaposlenih	33.548	32.583	34.570	35.302	36.078	33.543	33.048	94	108
Ukupni prihodi	16.888.415.000	17.451.035.572	20.717.098.144	21.629.529.338	22.179.485.806	18.329.627.894	18.286.906.401	164	173
Ukupni rashodi	17.632.969.000	17.235.282.119	19.788.743.322	20.868.749.003	21.778.558.726	18.437.176.867	18.297.034.485	159	169
Dobit prije oporezivanja	592.317.000	707.245.425	1.224.667.369	1.181.962.550	1.151.435.940	844.697.119	875.170.755	303	252
Gubitak prije oporezivanja	1.336.871.000	491.491.974	296.312.550	421.182.215	738.959.041	941.759.704	885.298.839	142	140
Bruto financijski rezultat	-744.554.000	215.753.451	928.354.819	760.780.335	412.476.899	-97.062.585	-10.128.084		
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.291.550.669	1.411.441.239	1.818.854.536	2.467.688.814	1.680.982.897	1.336.099.304	1.100.949.547		304
Prosječna mjesečna neto plaća u kunama	3.550	4.621	4.876	5.243	4.408	4.519	4.474	234	174

Izvor: Izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, srpanj 2011.

Stanje u gospodarstvu Rijeke vidljivo je putem podataka FINA-e za razdoblje siječanj-rujan 2012. godine. Podaci FINA-e odnose se isključivo na trgovačka društva sa sjedištem u Rijeci, u što nisu uključeni podaci poduzetnika registriranih izvan Rijeke, koji svoju djelatnost obavljaju u Rijeci, niti podaci za većinu banaka, trgovačkih centara, javnog sektora i obrtnika.

Hrvatsko izdanje časopisa *Forbes* ocijenilo je najbolje gradove – dvadesetak onih koji su odabrani kao pokretači Hrvatske. *Forbes* već pet godina rangira hrvatske gradove prema svojoj metodologiji i to na osnovi poslovnog uspjeha kompanija koje u njima posluju i izvršenje gradskih proračuna.

Iako se navedenoj metodologiji može prigovoriti zbog toga što se temelji na podacima FINA-e (žiro-računi sa sjedištem u Rijeci) i podacima o gradskim proračunima (bez prikaza komunalnih društava i drugih koji nose gradske investicije), rezultati su zanimljivi. Na prvom je mjestu Poreč zbog izvrsnih turističkih rezultata (obnovljeni hoteli), na drugome Sveta Nedelja (velik broj malih poduzetnika) i na trećemu mjestu Grad Zagreb. Rijeka je postigla visoko četvrto mjesto, bez obzira na to što nisu uzeti podaci o investicijama komunalnih i trgovačkih društava u vlasništvu grada.

Tablica 18. Top-lista 10 najvećih gradova/općina prema kriteriju broja poduzetnika 2011.

Rang	Naziv grada	Županija	Broj poduzetnika
1	Zagreb	Grad Zagreb	32.144
2	Split	Splitsko-dalmatinska	6.237
3	Rijeka	Primorsko-goranska	4.100
4	Pula	Istarska	2.479
5	Osijek	Osječko-baranjska	2.209
6	Zadar	Zadarska	1.824
7	Dubrovnik	Dubrovačko-neretvanska	1.822
8	Varaždin	Varaždinska	1.519
9	Velika Gorica	Zagrebačka	1.245
10	Poreč	Istarska	1.205

Izvor: Fina

Prema broju poduzetnika u 2011. godini, Rijeka je na 3. mjestu, iza Zagreba i Splita, s tadašnjih 4.100 poduzetnika.

Tablica 19. Top-lista 5 najvećih gradova/općina prema kriteriju ukupnog prihoda 2011.

Rang	Naziv grada	Županija	Broj poduzetnika
1	Zagreb	Grad Zagreb	329.321.161
2	Split	Splitsko-dalmatinska	23.589.517
3	Rijeka	Primorsko-goranska	21.093.072
4	Osijek	Osječko-baranjska	13.772.493
5	Varaždin	Varaždinska	12.831.500

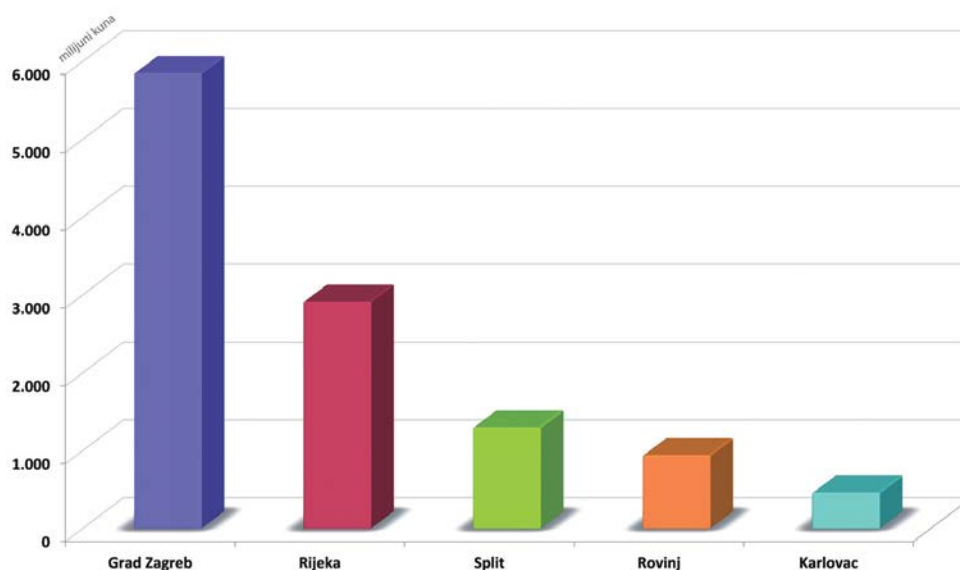
Izvor: Fina

Tablica 20. Top-lista 5 najvećih gradova/općina prema kriteriju dobiti 2011.

Rang	Naziv grada	Županija	Broj poduzetnika
1	Zagreb	Grad Zagreb	16.501.983
2	Rijeka	Primorsko-goranska	3.596.710
3	Split	Splitsko-dalmatinska	2.492.215
4	Rovinj	Istarska	1.011.974
5	Karlovac	Karlovačka	585.845

Izvor: Fina

Grafikon 1. Pet najvećih gradova prema neto dobiti poduzetnika u 2011.

Izvor: Fina

Prema neto dobiti poduzetnika 2011., Rijeka je bila na drugome mjestu iza Zagreba.

Prema godišnjim statističkim izvještajima FINA-e za 2012. u odnosu na 2011., pokazatelji upućuju na usporavanje trenda povećanja gospodarske aktivnosti započetog u prvom kvartalu 2012. godine. Neovisno o tome, smanjenje ukupnih prihoda nije rezultat aktivnosti poduzetnika na tržištu, već smanjenja ostalih prihoda (prihodi od prodaje dugotrajne imovine, otpis obveza i potraživanja itd.) u segmentu velikih poduzetnika. U takvim okolnostima riječki su poduzetnici u prvih devet mjeseci ostvarili bruto dobit (višak prihoda nad rashodima) od 1,4 milijardi kuna.

Tablica 21. Osnovni ekonomsko-financijski pokazatelji poslovanja poduzetnika Rijeke 2012.

iznosi u kunama

Opis	2011.	2012.	Indeks
Broj poduzetnika	4.100	4.036	98,4
Broj zaposlenih	31.476	31.602	100,4
Ukupni prihodi	18.446.915.970	17.391.458.020	94,3
Prihodi od prodaje u inozemstvu	2.307.059.694	2.926.095.390	126,8
Prihodi od prodaje u zemlji	11.583.976.241	11.354.589.985	98,0
Ukupni rashodi	15.345.216.952	16.000.696.016	104,3
Bruto dobit – višak prihoda nad rashodima	3.101.699.018	1.390.762.004	44,8
Prosječna mjesečna neto plaća	4.318	4.616	106,9
Investicije u dugotrajnu imovinu	1.204.274.786	962.616.729	79,9

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, lipanj 2013.

Ukupni prihodi su 2012., u odnosu na 2011. godinu, smanjeni za 5,7%, a ukupni rashodi povećani su za 4,3%, što pokazuje pad u ekonomičnosti poslovanja. Prihodi od prodaje u inozemstvu (16,8% ukupnih prihoda) porasli su za 26,8%, a prihodi od prodaje u zemlji (65,3% ukupnih prihoda) smanjeni su za 2%.

Promatrajući prihode s aspekta veličine, vidljiva je prilagodljivost malih poduzetnika koji su, uz povećanje rashoda za 2% te broja zaposlenih za 3%, uspjeli povećati i prihode za 1%.

Na smanjen rezultat ukupnih prihoda najviše je utjecalo smanjenje prihoda velikih poduzetnika (od 7,6%) koji s pozitivnim rezultatom prihoda iz osnovnih djelatnosti nisu uspjeli nadoknaditi pad ostalih prihoda.

Ovdje treba posebno istaknuti rast prihoda od prodaje u inozemstvu kod malih (18,7%) i velikih (56,8%) poduzetnika (koji stalno raste od početka 2011.).

Pozitivan je trend, od 2011. godine, minimalno povećanje broja zaposlenih (od 0,4%).

Tablica 22. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Rijeke 2012. prema veličini poduzetnika

iznosi u kunama

Opis	Ukupno	Mali	Srednji	Veliki
Broj poduzetnika	4.036	3.992	33	11
Broj zaposlenih	31.602	16.062	4.157	11.383
Ukupni prihodi	17.391.458.020	7.127.724.444	2.151.233.048	8.112.500.528
Prihodi od prodaje u zemlji	11.354.589.985	5.556.826.095	1.468.742.048	4.329.021.842
Prihodi od prodaje u inozemstvu	2.926.095.390	1.086.211.037	401.300.627	1.438.583.726
Ostali prihodi	2.709.233.802	299.544.368	183.596.483	2.226.092.951
Ukupni rashodi	16.000.696.016	7.069.213.851	2.101.074.144	6.830.408.021
Financijski rashodi	689.086.415	280.127.482	107.404.756	301.554.177
Investicije u dugotrajnu imovinu	962.616.729	376.406.849	86.487.828	499.722.052
Indeks 2011. godina = 100,0				
Broj poduzetnika	98,4	98,4	97,1	100,0
Broj zaposlenih	100,4	103,0	93,9	99,3
Ukupni prihodi	94,3	101,1	82,2	92,4
Prihodi od prodaje u zemlji	98,0	98,5	85,2	102,7
Prihodi od prodaje u inozemstvu	126,8	118,7	84,7	156,8
Ostali prihodi	66,6	102,0	57,9	64,4
Ukupni rashodi	104,3	101,9	83,7	115,9
Financijski rashodi	98,5	86,8	76,6	127,4
Investicije u dugotrajnu imovinu	79,9	94,6	97,2	69,6

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, lipanj 2013.

Ako promatramo podatke prema veličini gospodarskih subjekata u 2012. godini, u usporedbi s godinom prije, vidljiv je pad broja subjekata u kategoriji malih i srednjih poduzetnika, što je u konačnici rezultiralo ukupnim padom broja poduzetnika od 1,6%. No to se nije odrazilo na stanje broja zaposlenih. Naime, u dijelu segmenta srednje velikih (od 76 zaposlenih) i srednjih (od 271 zaposlenog) poduzetnika došlo je do smanjenja broja zaposlenih, ali je istodobno povećan broj zaposlenih (od 472 zaposlenih) u segmentu malih poduzetnika.

Ukupni su rashodi 2012., u odnosu na 2011. godinu, porasli za 4,3%. U strukturi rashoda, isticale su se tri grupe troškova na koje se odnosi 99,2% svih rashoda (*materijalni troškovi 64,5%, troškovi osoblja 17,9% i ostali troškovi 16,7%*). U sve tri grupe troškova zabilježen je rast na godišnjoj razini od prosječno 5%.

Prosječna mjesečna neto plaća, koja se odnosi isključivo na poduzetnički sektor (bez obrtnika i javnog sektora), u Rijeci je 2012. iznosila 4.616 kuna, što je bilo 6,9% više u odnosu na 2011. godinu.

Investicije u dugotrajnu imovinu 2012. su, u odnosu na 2011. godinu, doživjele pad od 20% i to najviše u segmentu velikih poduzetnika (od 30,4%). No kad investicije promatramo s aspekta pet najvažnijih djelatnosti na koje otpada 78,5% svih investicija, primjećujemo pad investicija jedino u djelatnosti trgovine (52,9%). Ostale četiri djelatnosti bilježe rast investicija i to: prerađivačka industrija 7,4%, građevinarstvo 240%, prijevoz i skladištenje 22,4% te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti 22,1%.

Tablica 23. Ukupni prihodi i rashodi poslovanja poduzetnika Rijeke 2012.
prema područjima djelatnosti

iznosi u kunama

Područje djelatnosti	Ukupni prihodi 2012.	Ukupni rashodi 2012.	Indeks 2011. = 100	
			Prihodi	Rashodi
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	52.439.796	51.935.511	85,8	85,1
Rudarstvo i vađenje	64.049.855	62.078.862	50,2	49,5
Prerađivačka industrija	4.103.891.393	2.897.473.633	81,9	129,2
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	128.647.847	139.028.662	120,7	107,5
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije otpada	381.453.777	377.164.600	115,8	108,8
Građevinarstvo	665.342.267	683.738.014	91,2	91,2
Trgovine na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikla	6.724.400.600	6.687.132.694	98,7	99,3
Prijevoz i skladištenje	2.561.796.459	2.515.332.318	96,7	100,0
Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	268.603.105	316.121.825	106,5	111,9
Informacije i komunikacije	325.934.027	301.855.719	88,2	92,5
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	41.661.463	41.729.142	95,4	103,9
Poslovanje nekretninama	216.519.105	278.650.032	124,9	146,1
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1.026.591.602	872.582.428	105,0	102,5
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	361.283.650	346.268.215	104,6	106,0
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	3.923.209	2.898.093	72,2	105,7
Obrazovanje	33.002.232	31.436.364	98,6	99,2
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	194.149.554	159.676.667	105,3	107,3
Umjetnost, zabava i rekreacija	111.814.749	108.988.917	104,9	97,7
Ostale uslužne djelatnosti	125.952.314	126.559.295	96,5	96,0
Djelatnost kućanstva kao poslodavaca	1.016	45.025	-	-
Ukupno Grad Rijeka	17.391.458.020	16.000.696.016	94,3	104,3

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, lipanj 2013.

Promatrajući ostvarene rezultate riječkih poduzetnika prema područjima djelatnosti na međugodišnjoj razini (2011./2012.) vidljivo je da je najveći porast ukupnih prihoda zabilježen u poslovanju nekretninama (od 24,9%), opskrbi električnom energijom, plinom, parom i klimatizaciji (20,7%), opskrbi vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te

djelatnosti sanacije otpada (15,8%), djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (6,5%).

Tablica 24. Prosječan broj zaposlenih 2012. prema područjima djelatnosti

Područje djelatnosti	Broj zaposlenih prema satima rada		Indeks
	2011.	2012.	
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	110	114	103,6
Rudarstvo i vađenje	257	266	103,5
Prerađivačka industrija	6.638	6.473	97,5
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	158	168	106,3
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije otpada	932	922	98,9
Građevinarstvo	1.837	1.686	91,8
Trgovine na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikla	7.637	7.726	101,2
Prijevoz i skladištenje	5.895	5.864	99,5
Djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1.116	1.200	107,5
Informacije i komunikacije	908	910	100,2
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	100	101	101,0
Poslovanje nekretninama	232	232	100,0
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2.387	2.577	108,0
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.062	2.097	101,7
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	13	13	100,0
Obrazovanje	150	152	101,3
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	437	469	107,3
Umjetnost, zabava i rekreacija	173	200	115,6
Ostale uslužne djelatnosti	434	432	99,5
Djelatnost kućanstva kao poslodavaca	0	0	0,0
Ukupno Grad Rijeka	31.476	31.602	100,4

Izvor: Sumarni izvještaj obrade statističkih izvještaja, FINA, lipanj 2013.

Prema broju zaposlenih po djelatnostima, vidljivo je da su dvije od pet najznačajnijih djelatnosti (koje zapošljavaju 77% ukupnog broja zaposlenih) u 2012. godini ostvarile rast i to trgovina (1,2%) te stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (8%). Za razliku od toga, u djelatnosti prerađivačke industrije dogodio se pad od 2,5%, u djelatnosti građevinarstva 8,2%

te u djelatnosti prijevoza i skladištenja pad od 0,5%. Uz pad broja zaposlenih u tri značajne grane, došlo je do povećanja broja zaposlenih u gotovo svim ostalim djelatnostima.

Zanimljivo je preispitati **turistički promet na području grada Rijeke za razdoblje od 2000. do 2012. godine.**

U posljednjih dvanaest godina vidljivo je povećanje dolazaka od 88% te noćenja od 110%. Dolasci i noćenja rasli su iz godine u godinu, uz iznimku 2005. i 2008. godine. Razlog pada dolazaka i noćenja tih godina nalazimo u renoviranju Hotela *Jadran* 2005. te renoviranje Hotela *Continental* 2008. godine. Te je godine zatvoreno Prenocište Rijeka, a Kamp Preluk počeo je raditi 40 dana kasnije u odnosu na početak turističke sezone, što se svakako odrazilo na ukupan broj dolazaka i noćenja turista. U 2012. godini, unatoč globalnoj krizi, turistička su noćenja ostala na razini 2011. godine.

U razdoblju od 2000. do 2012. godine vidljiv je značajan porast dolazaka stranih gostiju od 151% i noćenja od 167%. Zabilježen je porast dolazaka domaćih gostiju (4%), dok porast noćenja domaćih gostiju iznosi 27%.

Tablica 25. Dolasci i noćenja na području Grada Rijeke za razdoblje 2000.–2012.

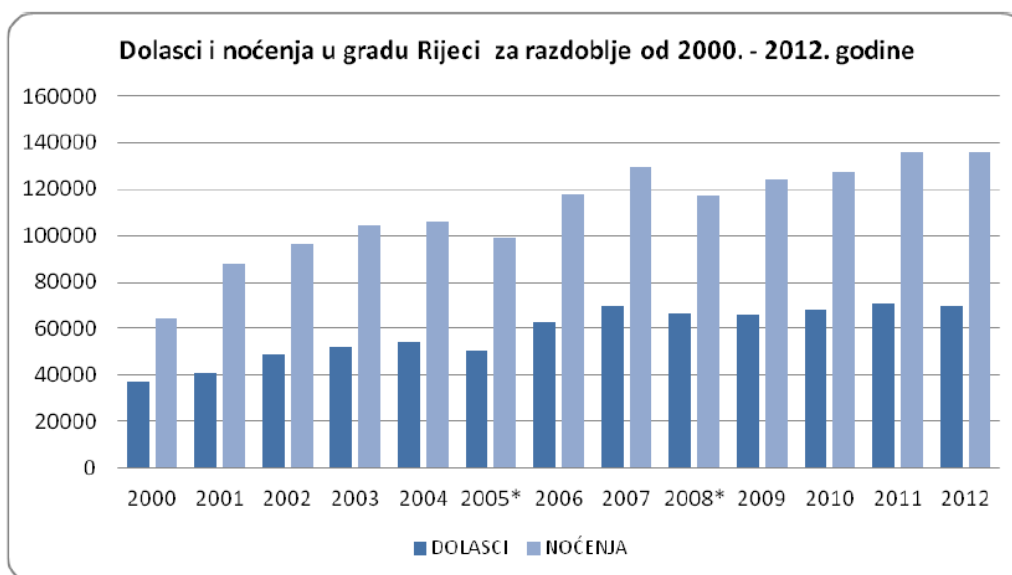
Godina	DOLASCI			NOĆENJA			INDEKS	
	Ukupno	Domaći gosti	Strani gosti	Ukupno	Domaći gosti	Strani gosti	Dolasci	Noćenja
2000.	37.141	16.001	21.140	64.554	26.387	38.167	100	100
2001.	40.743	15.681	25.062	87.604	28.322	59.282	110	136
2002.	48.715	17.549	31.166	96.252	30.324	65.928	120	110
2003.	52.193	19.819	32.374	104.336	34.287	70.049	107	108
2004.	53.891	19.665	34.226	105.796	33.355	72.441	103	101
2005.*	50.652	19.763	30.889	99.216	33.466	65.750	94	94
2006.	62.759	22.177	40.582	117.826	38.988	78.838	124	119
2007.	69.654	21.132	48.522	129.630	37.828	91.802	111	110
2008.*	66.289	21.334	44.955	117.277	37.287	79.990	95	90
2009.	65.838	18.238	47.600	124.027	32.765	91.262	99	106
2010.	68.418	17.336	51.082	127.343	31.962	95.381	104	103
2011.	70.797	17.016	53.781	135.780	33.845	101.935	103	107
2012.	69.692	16.695	52.997	135.580	33.564	102.016	98	100

* 2005 – Zatvoren Hotel *Jadran*

* 2008 – Renoviranje Hotel *Continental*, Zatvoreno prenoćište Rijeka, Kamp Preluk počeo kasnije s radom

Izvor: Turistička zajednica grada Rijeke – Turistički informativni centar

Grafikon 2. Dolasci i noćenja u gradu Rijeci za razdoblje 2000.–2012.

* 2005 – zatvoren Hotel *Jadran*

* 2008 – renoviranje Hotel *Continental*, Zatvoreno prenoćište Rijeka, Kamp Preluk počeo kasnije s radom

Izvor: Turistička zajednica grada Rijeke – Turistički informativni centar

Na području Grada Rijeke zabilježeni su pozitivni turistički trendovi. Tome su svakako pridonijele brojne manifestacije koje se u gradu održavaju cijele godine, bolja prometna povezanost, renoviranje postojećih smještajnih kapaciteta te podizanje ukupne kvalitete smještaja, kao i otvaranje novih kapaciteta, osobito u privatnom smještaju.

Na riječkom području u promatranom razdoblju, od 1. siječnja do 31. prosinca 2012., ostvaren je turistički promet od 135.580 noćenja, što je na razini 2011. godine. Od ukupnog broja, 101.935 noćenja otpada na strane turiste (75%), dok su domaći turisti sudjelovali s 33.564 noćenja (25%). Najbrojniji posjetitelji Rijeke su, već tradicionalno, državljani Italije, slijede državljani Njemačke, Španjolske, Francuske, Velike Britanije, Slovenije, Austrije, Japana, Poljske i Mađarske. U prosjeku, strani turisti u Rijeci borave 1,9 dana, dok su domaći turisti ostajali u prosjeku 2 dana.

Hoteli su i 2012. godine primili najviše gostiju s ostvarena 90.842 noćenja, odnosno (67%). U privatnom je smještaju ostvareno 17.305 noćenja (13%), kamp Preluk ostvario je 15.344 noćenja (11%), a riječki hosteli 12.089 noćenja (9%).

Dolasci turista su u 2012. godini, s brojem od 69.692, smanjeni za 2% u odnosu na 2011. godinu. Od toga broja turističkih dolazaka, 76% otpada na strane turiste s 52.997 dolazaka, a 24% na domaće sa 16.695 dolaska.

Turistički informativni centri (TIC) bilježili su tijekom cijele 2012. godine dobru posjećenost. TIC (Korzo 14) posjetilo je ukupno 89.260 turista 2012. godine, od toga 54.281 stranac i 34.979 domaćih posjetitelja, dok su informacije telefonom zatražile 9.494 osobe – 814 stranaca i većina od 8.680 domaćih. Info-punkt bilježi da su Trsatsku gradinu u 2012. godini posjetila ukupno 14.354 turista, većinom domaćih posjetitelja, njih 5.701, dok su od inozemnih najbrojniji bili državljani Njemačke, Italije, Francuske, Mađarske, Velike Britanije, Slovenije, Rusije, Izraela i Japana te ostalih zemalja.

Grad Rijeka donio je u veljači 2008. godine **Opći program mjera poticanja razvoja poduzetništva** na području Grada Rijeke (u daljnjem tekstu: OPM). Pri izradi OPM-a (26 mjera) korištene su preporuke, zaključci s konferencija, nacionalni i lokalni rezultati

istraživanja poduzetništva, preporuke i obveze koje su preuzete nakon što je Republika Hrvatska potpisala Europsku povelju o malim i srednjim poduzećima, razmjena iskustva s okruglih stolova te ankete o poduzetničkoj klimi.

Zbog globalne krize i njezina utjecaja na riječko gospodarstvo, OPM je slijedio potrebe poduzetnika te je više puta nadopunjavao tako da danas obuhvaća 31 mjeru, od kojih posebno treba izdvojiti mjere subvencioniranja poduzetnika, program postojećih i novih poslovnih prostora za inkubaciju i predinkubaciju te nove oblike obrazovanja u poduzetništvu.

Vodeći se stanjem u riječkom gospodarstvu, osobito u segmentu malog i mikropoduzetništva, sve zahtjevnijim tržištem u smislu nastupa i promocije te specijalizacijom radne snage, Grad je u veljači i listopadu 2010. usvojio izmjene i dopune OPM-a tako da su oformljene dvije nove mjere – Subvencioniranje troškova implementacije industrijskog dizajna i Subvencioniranje troškova obrazovanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika. Također, došlo je do izmjene postojećih mjera u nove mjere i to: Subvencioniranje izrade marketinških planova i/ili istraživanja tržišta i Poticanje udruživanja gospodarskih subjekata. Zbog krize koja se u recesijskom razdoblju snažno odrazila i na segment maloga i mikropoduzetništva početkom 2012. godine, Gradsko vijeće Grada Rijeke donijelo je novu izmjenu OPM-a kojom su oformljene još tri mjere nepovratnih subvencija: Subvencioniranje nabave i ugradnje strojeva i opreme, Subvencioniranje inicijalnih troškova pokretanja gospodarske aktivnosti poduzetnika-početnika i Subvencioniranje troškova izrade projektnih prijedloga za sufinanciranje iz fondova Europske unije.

Analizira li se razdoblje od početka primjene OPM-a do danas, vidljivo je da su se najefikasnijima pokazale mjere subvencioniranja poduzetnika, razvoj poduzetničkih sposobnosti mladih, stipendiranje učenika u deficitarnim (obrtničkim) zanimanjima te program poduzetničkih inkubatora. Odnosno, za ovim mjerama postoji najveće zanimanje poduzetnika, što upućuje na to da bi ih trebalo dodatno razvijati.

Što se tiče mjera subvencioniranja, najveće je zanimanje pokazano za sljedeće mjere:

- **Subvencioniranje uvođenja sustava i aplikacija pri odlučivanju, upravljanju i elektronskom poslovanju.** Riječ je o mjeri putem koje se subvencionira uvođenje marketing informacijskih sustava, *FLEET managementa*, *Business intelligence* sustava, poslovnih softvera, dizajn i izrada web-stranica, odnosno svih vrsta aplikacija koje se nalaze u elektroničkoj domeni, a koje pojednostavnjuju i pojeftinjuju poslovanje, odnosno povećavaju konkurentnost poduzetnika.
- **Subvencioniranje troškova obrazovanja, stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenika** mjera je koja poduzetnicima omogućava usavršavanje zaposlenika radi postizanja konkurentne prednosti i zadržavanja stručne osposobljenosti.
- **Subvencioniranje inicijalnih troškova pokretanja gospodarske aktivnosti poduzetnika početnika.** Intencija uvođenja ove mjere u 2012. godini bila je da se smanjenjem inicijalnih troškova potaknu novi poduzetnički pothvati i samozapošljavanje te olakša nastup na tržištu poduzetnika-početnika. Veliko zanimanje poduzetnika-početnika iskazano je za subvenciju troškova za nabavu opreme, alata, inventara, uređenje poslovnog prostora te izradu poslovnih planova.
- **Subvencioniranje nabave i ugradnje strojeva i opreme** također je mjera koja je uvedena 2012. godine za proizvodna poduzeća, s ciljem poticanja proizvodnje, konkurentnosti proizvoda i usluga, razvojnog istraživanja te unapređenja tehnoloških postupaka, a svrha joj je zaštita okoliša. Budući se po ovoj mjeri dodjeljuju sredstva do 50 tisuća kuna za nabavu i ugradnju novih strojeva i opreme, pojedinačno gledano na ovu je mjeru utrošen najveći iznos sredstva. Tako je samo u 2013. godini za ovu mjeru utrošeno 550 tisuća kuna.

U suradnji s Domom mladih Rijeka, Grad Rijeka osmislio je kreativni program u koji su uključeni učenici sedmog i osmog razreda osnovnih škola te učenici srednjih škola. Program pod nazivom *Keativno-edukativne škole za mlade poduzetnike* (KEŠ) osmišljen je tako da se različitim aktivnostima poput kreativnih radionica, vikend-škola, primjerima dobre prakse, posjetima uspješnih poduzetnika i sl. utječe na razvoj osobnosti i vještina učenika, koje odlikuju poduzetnika (inventivnost, sposobnost postavljenja ciljeva i donošenja odluka, razumno preuzimanje i ocjena rizika, samouvjerenost, odgovornost, sposobnost spoznaje sagledavanja utjecaja iz okruženja), kako bi se mladi pripremili za mogući izbor poduzetničke karijere.

Grada Rijeka već pet godina za redom sudjeluje u projektu Obrtničke komore Primorsko-goranske županije *Stipendiranje učenika za deficitarna obrtnička zanimanja*. Do sada je podijeljeno ukupno 67 stipendija, a Grad Rijeka je za ovaj projekt u proteklih pet godina izdvojio ukupno 267.520 kn. Grad Rijeka tako u suradnji s Obrtničkom komorom Primorsko-goranske županije/Udruženjem obrtnika Rijeka već šestu godinu za redom sufinancira manifestaciju *Odaberi dobar posao*, čiji je cilj promocija obrtničkih zanimanja (proizvodno zanatstvo, građevinarstvo, metalska struka i elektrostruka), posebice među mladima i nezaposlenima.

Trgovačko društvo *Porin* d.o.o. se 2004. godine preoblikuje u **Regionalnu razvojnu agenciju *Porin*** d.o.o. u suvlasništvu Primorsko-goranske županije, Grada Rijeka i Privredne banke Zagreb (do 2010.), a uz tehničku i savjetodavnu pomoć USAID-a (Američke agencija za međunarodnu pomoć) sukladno Strategiji gospodarskog razvoja Grada Rijeka za razdoblje 2001.–2005. godine.

Pokrenuti su poduzetnički inkubatori: na Rujevici – namijenjen proizvodnim djelatnostima i *Torpedu* – namijenjen uslužnim djelatnostima. Pokrenut je i program edukacija za poduzetnike, kao i osmišljavanje, priprema, prijava i provedba projekata financiranih iz EU-fondova.

Poduzetnički inkubator koji za Grad Rijeku vodi RRA *Porin* d.o.o., organiziran je kao Poduzetnički inkubator za uslužne djelatnosti *Torpedo* (u daljnjem tekstu: PIU *Torpedo*), Poduzetnički inkubator za proizvodne djelatnosti Rujevica (u daljnjem tekstu: PIP Rujevica) te Poduzetnički inkubator za uslužne djelatnosti u posebnoj namjeni – trgovina *Zelena i plavo*.

U okviru gradskih inkubatora, poduzetnicima su na raspolaganju sveukupno 42 poslovna prostora:

- 15 u Poduzetničkom inkubatoru za proizvodne djelatnosti Rujevica
- 22 u Poduzetničkom inkubatoru za uslužne djelatnosti *Torpedo*
- jedan prostor trgovine *Zelena i plavo* u Trpimirovoj ulici.

U 2012. godini u poduzetničkim inkubatorima boravilo je sveukupno 49 poduzetnika, 28 u PIU *Torpedo*, 20 u PIP Rujevica te trgovina *Zelena i plavo*. Tako je u protekloj godini u poduzetničkim inkubatorima radilo sveukupno 150 osoba. U 2012. godini u poduzetničke inkubatore ušlo je 13 poduzetnika (9 poduzetnika u PIU *Torpedo*, 4 poduzetnika u PIP Rujevica), od toga osmero poduzetnika početnika. U protekloj godini inkubatore je napustilo 12 poduzetnika, od toga 7 poduzetnika s uslužnim djelatnostima te 5 poduzetnika s proizvodnim i proizvodno-uslužnim djelatnostima. Trenutačno usluge poduzetničkih inkubatora koristi 37 poduzetnika, tvrtki i obrta koji zapošljavaju 120 ljudi.

U veljači 2013. godine Grad Rijeka otvorio je vrata **Start-up inkubatora** za mlade ljude kako bi im pružio poduzetničku infrastrukturu za razvoj njihovih poslovnih ideja. Prvi riječki *Start-up* inkubator je pilot-projekt Grada Rijeka namijenjen studentima Sveučilišta i Veleučilišta te mladim osobama ili timovima do 29 godina. Riječ je o 4. riječkom inkubatoru, ali prvom koji potiče razvoj poduzetništva u mladima kao najosjetljivije dobne skupine koja sve

teže pronalazi posao i stječe svoja prva radna iskustva. Mladima je u *Start-upu* osiguran prostor, oprema te mentorska i savjetodavnu pomoć.

Grad Rijeka je za potrebe *Start-upa* prenamijenio poslovne prostore u Ružičevoj ulici 14/I (134 m²) i 14/II (133 m²), ukupne površine 267 m². Prostor je prilagođen mladoj populaciji radi stvaranja uvjeta za razvoj novih poduzetničkih ideja. Cilj je *Start-up* inkubatora stvaranje poticajnog okruženja za samozapošljavanje mladih putem realizacije vlastitih poslovnih ideja te podizanje radnih kompetencija za zapošljivost mladih, kao i utjecaj na razvoj poduzetničke kulture mladih.

U inkubatoru se u razdoblju od šest mjeseci, bez naknade, pruža potpora fizičkim osobama u osmišljavanju i postavljanju poslovnih modela te nude inovativni načini rješavanja problema. Stručnu pomoć pri realizaciji vlastite ideje osigurava mentor te osobni kontakti sa stručnjacima iz gospodarstva ili akademske zajednice. Mentori pružaju pomoć mladim, kreativnim i obrazovanim ljudima u prilagodbi njihovih poslovnih ideja stvarnim tržišnim zahtjevima, u smislu razrade ideje, prava zaštite intelektualnog vlasništva, marketinga, poslovnih kontakata i slično. Od veljače do kraja lipnja 2013. godine *Start-up* inkubator je primio 15 timova koji broje 35-tero mladih ljudi. Timovi razrađuju svoje ideje iz područja IT tehnologije, turizma i produkt-dizajna. Mreža od 28 mentora redovito pruža besplatnu savjetodavnu pomoć i održava stručna predavanja, radionice, edukacije i konzultacije za korisnike inkubatora.

Grad Rijeka programski je nositelj pilot-projekta *Start-up* inkubatora, a Regionalna razvojna agencija *Porin* d.o.o. partner je u projektu. Regionalna razvojna agencija *Porin* d.o.o. isporučit će svakom timu skraćeni poslovni plan temeljen na postavljenome poslovnom modelu i time timovima dati dodanu vrijednost ostvarenu putem *Start-up* inkubatora.

Sve navedeno čini *Start-up* inkubator novim oblikom poduzetničke infrastrukture koja mladim osobama bez osnovanog obrta ili trgovačkog društva pruža potporu u početnom osmišljavanju i postavljanju poslovnih modela.

GOSPODARSTVO – IZAZOVI:

- Tranzicijski problemi riječkoga gospodarstva (ekonomska struktura, propast velikih i dominacija malih gospodarskih subjekata)
- Nedostatak transfera tehnologije sa Sveučilišta u lokalno gospodarstvo
- Nedovoljna razvijenost turističkog sektora

GOSPODARSTVO – RAZVOJNE POTREBE:

- Rješavanje tranzicijskih gospodarskih problema u suradnji s Vladom Republike Hrvatske (restrukturiranje 3. maja, razvoj riječke luke i drugo)
- Jačanje gradskog programa potpora poduzetništvu i razvoj poduzetničke infrastrukture
- Razvoj transfera tehnologije
- Projekti i programi za razvoj urbanog turizma

2.10. Društvena infrastruktura

Grad Rijeka je prema novome teritorijalnom ustroju utemeljen 1993. godine na temeljima bivše Općine Rijeka. Razlika je u tome što je bivša Općina Rijeka bila prostorno znatno veće područje i vrlo jako lučko-industrijsko središte. Upravo zbog toga je bivša Općina Rijeka bila poznata kao područje za useljavanje radne snage za industriju. Bivša Općina Rijeka bila je poznata i po visokom društvenom standardu zbog značajnih ulaganja u programe izgradnje društvene infrastrukture preko modela samodoprinosna građana.

Grad Rijeka nastavio je politiku ulaganja u razvoj društvene strukture.

2.10.1. Odgoj i školstvo

Grad Rijeka putem Odjela gradske uprave za odgoj i školstvo obavlja poslove kojima se osiguravaju potrebe stanovnika u području brige o djeci, obrazovanju i odgoju. Također, prati rad gradskih ustanova odgoja i obrazovanja: Dječjeg vrtića Rijeka, 24 osnovne škole i ustanove *Dom mladih*, ali ostvaruje i suradnju sa Zakladom Sveučilišta u Rijeci, mnogobrojnim pojedinicima, udrugama, institucijama te ustanovama drugih osnivača.

Dječji vrtić Rijeka organiziran je kao ustanova sa 470 zaposlenih djelatnika, u njegovu sastavu djeluje pet centara **predškolskog odgoja** (CPO). Unutar centara predškolskog odgoja organizirano je 29 podcentara predškolskog odgoja (PPO) koji su teritorijalno smješteni tako da pokrivaju cjelokupno područje Grada Rijeke. Pedagoške 2012./2013. godine upisano je 3.340 djece u 163 odgojne skupine. U podcentrima se uz redoviti cjelodnevni 10,5-satni program u jasličnim i vrtićnim odgojnim skupinama, provode i sljedeći programi: za djecu s teškoćama u razvoju, za darovitu djecu, za djecu pripadnika talijanske nacionalne manjine, program predškole te redoviti cjelodnevni program obogaćen dodatnim sadržajima – iz sporta, katoličkoga vjerskog odgoja, ranog učenja engleskog jezika, ranog učenja engleskog jezika s elementima informatičke pismenosti, ranog učenja talijanskog jezika te mnogi drugi programi u skladu s potrebama djece. Zbog što većeg obuhvata djece predškolskim odgojem, Grad Rijeka sufinancira i redovite programe osam vrtića drugih osnivača (obuhvat oko 400 djece), a sufinancira i riječku djecu u vrtićima izvan područja Grada Rijeke.

Treba istaknuti sljedeće probleme predškolskog odgoja:

- Iz godine u godinu povećava se potreba roditelja za smještajem djece predškolske dobi u dječje vrtiće i to osobito za djecu jaslične dobi.
- Nedostatak sadašnjih prostornih mogućnosti za daljnje povećanje obuhvata djece.
- Provedba državnoga pedagoškog standarda predškolskog odgoja i naobrazbe (prostor, broj djece u skupini, ustroj Dječjeg vrtića Rijeka, mreža dječjih vrtića i dr.).
- Broj djece u inkluziji iz godine u godinu se povećava (djeca s teškoćama u razvoju koja se uključuju u odgojne skupine redovitog programa ovisno o vrsti i stupnju teškoće).
- Novi ustroj i financiranje predškole.
- Cijena usluge vrtića.
- Stvaranje jednakih uvjeta svoj djeci predškolske dobi.

Ovdje se još moramo osvrnuti na razloge povećane potrebe roditelja za smještajem djece jaslične dobi u dječje vrtiće. U prethodnom razdoblju došlo je do značajnijih promjena u društvenom kontekstu, koje utječu i na potrebe u ovoj djelatnosti. Produžen je radni vijek, mlade se obitelji sve manje mogu osloniti na bake i djedove. To se posebno odrazilo na djecu jaslične dobi, koju su uobičajeno u našem podneblju čuvali bake i djedovi. Stoga su u prethodnim desetljećima vrtići bili usmjereni na zadovoljavanje potrebe obuhvata djece vrtićne dobi te su i prostorni uvjeti stvarani prema tadašnjim standardima za njihov obuhvat. Činjenica je da je sve veći broj nukleus-obitelji, što utječe na povećane potrebe za smještaj djece u vrtiće. Upravo su takve promjene u društvenom kontekstu unatrag nekoliko godina dovele do pojačane potražnje za smještajem djece jaslične dobi. Vrtići, međutim, ne mogu obuhvatiti veći broj jasličara jer su izgrađeni prema tadašnjim standardima i potrebama djece, odnosno više za vrtićku dob. Današnji standardi koje treba zadovoljiti znatno su promijenjeni zbog novih spoznaja o razvoju djece ove životne dobi. To se odražava i na njihov broj u skupini i na broj potrebnog osoblja i na prostorne uvjete. Smatramo da će, zbog tih razloga, trend povećanja djece jaslične dobi za njihovim smještajem u vrtiću i dalje biti prisutan, neovisno o indikatoru nataliteta koji prikazuje pad. Stoga će u idućem razdoblju zadovoljavanje ove iskazane potrebe biti jedan od prioriteta u djelatnosti predškolskog odgoja.

Grad Rijeka osnivač je 24 **osnovne škole** u kojima je zaposleno 1.236 djelatnika. Grad Rijeka financira rad djelatnika u programu produženog boravka i cjelodnevnom odgojno-obrazovnom radu. Školsku 2012./2013. godinu nastavu u 24 osnovne škole polazi sveukupno 8.566 učenika raspoređenih u 457 razrednih odjela. U Rijeci djeluju i škole drugih osnivača: Osnovna waldorfska škola i Osnovna škola Grivica. Grad financira i mnoge projekte koji potiču kreativnost djece i mladeži: Informatika u razrednoj nastavi, E-matematička učionica, Likovni istraživački atelijer, Novigradsko proljeće, Dječji festival Kvarnerić, Festival znanosti u Rijeci (radionice, izložbe i predavanja za učenike u osnovnim školama Grada Rijeke, gradska smotra i natjecanje *Lidrano*, učenje jezika za osnovnoškolce u pojedinim školama (češkog, slovenskog, makedonskog, albanskog). Program produženog boravka i cjelodnevnog odgojno-obrazovnog rada u osnovnim školama provodi se u 24 škole (uključujući i jednu osnovnu školu drugog osnivača). U program je u prosjeku uključeno 2.070 učenika. Sve su škole uključene u projekte *Rijeka pliva*, *Zajedno više možemo* i KEŠ – Kreativno-edukativna radionica i preventivni programi. Posebno treba istaknuti program *Moja Rijeka* koji se ove godine započeo provoditi u pet osnovnih škola, a sljedeće školske godine u njegovo ostvarivanje uključuju se sve škole. Ovaj program učenicima omogućuje bolje upoznavanje vlastita zavičaja za koji je izrađen i poseban priručnik koji učenici koriste u svom radu. Značajno je i financiranje pomoćnika u nastavi za pomoć učenicima s teškoćama, integriranim u redovita razredna odjeljenja. U ovoj školskoj godini Grad Rijeka financira rad 29 pomoćnika u nastavi.

Problemi koji opterećuju sustav osnovnog školstva:

- Financiranje pomoćnika u nastavi jer se iz godine u godinu povećava potreba za takvim pomoćnikom za učenike s teškoćama, integrirane u redovita razredna odjeljenja.
- Prehrana u osnovnim školama (nedostatak zdrave prehrane, prostora za kuhinje i potrebnog osoblja).
- Provedba državnoga pedagoškog standarda osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (prostor, oprema, odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama, smjenski rad, broj stručnih suradnika i dr.) koja je dijelom uvjetovana odlukama i financiranjem na nacionalnoj razini.
- Financiranje programa produženog boravka.
- Stvaranje jednakih uvjeta svim učenicima za njihovo obrazovanje.

Dom mladih gradska je ustanova čija je osnovna djelatnost organizacija slobodnog vremena djece i mladih. Kao takva, ima priznatu tradiciju temeljenu na raznolikom programima te kvalitetnom radu s učenicima osnovnih i srednjih škola. U Domu je zaposleno 26 djelatnika. Ustanova Dom mladih nudi djeci i mladima različite programe iz tehničkih, umjetničko-kreativnih i društveno edukativnih aktivnosti, a postao je prepoznatljiv i po programima koje provodi za vrijeme školskih praznika. Nudi i kvalitetne programe koji se provode u suradnji sa školama Grada Rijeka i Riječkog prstena, kroz koje godišnje prođe oko 2.800 djece. To su prometni programi *Prvi koraci u prometu*, *Školske prometne jedinice*, *Sigurno u prometu* te *Tečaj upravljanja biciklom*, zatim Eko-radionica, KEŠ – Kreativno-edukativna škola za mlade poduzetnike i Mala škola prirodoslovlja. *Dom mladih* posreduje i pri zapošljavanju redovitih učenika/ca srednje škole.

U dječjem odmaralištu Dvorac *Stara Sušica* provode se programi s ciljem upoznavanja djece s prirodom, odnosno florom i faunom Gorskog kotara.

Problemi u svezi s tim su sljedeći:

- Bolji uvjeti za smještaj učenika.
- Nedostatak vanjskih sportskih igrališta u dvorcu Stara Sušica.
- Smanjeno zanimanje gradskih škola za programe u Dvorcu Stara Sušica.

Iako nema zakonskih obveza u visokom školstvu, Grad Rijeka stipendira darovite učenike i studente te studente deficitarnih zanimanja. Ulaže se i u projekte Zaklade Sveučilišta u Rijeci i druge aktivnosti te time Grad Rijeka sudjeluje u stvaranju boljih uvjeta studiranja.

U proteklom četverogodišnjem razdoblju Grad je stipendirao 352 darovita srednjoškolca i studenta Grada Rijeka i dodijelio 22 godišnje stipendije za studente koji se obrazuju za deficitarna zanimanja. Putem Zaklade Sveučilišta u Rijeci osiguravaju se dodatni izvori financiranja osnovnih aktivnosti u okviru Sveučilišta i osiguravaju potpore znanstvenim visokoobrazovnim i tehnologijskim programima i projektima na području visokoga školstva. Grad Rijeka godišnje za Zakladu izdvaja 100.000 kuna.

Tablica 26. Sveučilište u Rijeci – podaci o razvoju

Akademija	1
Sveučilišni odjeli	4
Fakulteti	9
Godine prosječnog radnog staža po zaposleniku	17
Studijskih programa	48
Znanstvenih novaka	179
Stalno zaposlenih nastavnika	947
Mjesto na rang-isti svjetskih sveučilišta (Webometrics 01/2011)	1.488
Djelatnika	1.630
Izbornih kolegija	3.100
Obveznih kolegija	6.000
Korisne površine Kampusu (m ²)	19.200
Radnih površina Sveučilišta (m ²)	105.000
Sredstva uložena u Kampus (u kunama)	638.000.000
Sredstva Grada Rijeka uložena u Kampus (u kunama)*	133.192.861

* Uključivo ulaganja u Sveučilišnu bolnicu i stanove za Sveučilište iznos se povećava na 192.670.860 kn

Izvor: www.uniri.hr i Grad Rijeka

Iz navedenih podataka vidljivo je značenje Sveučilišta u Rijeci.

Na Sveučilištu i Veleučilištu studira ukupno **20.213** studenata. Od toga ih na Sveučilištu studira 16.713, a na Veleučilištu 3.500 (svibanj 2013.). Rijeka se stoga s pravom naziva – sveučilišnim gradom.

2.10.2. Zdravstvo i socijalna skrb

Socijalni program obuhvaća provedbu mjera iz Odluke o socijalnoj skrbi čiji je cilj zaštititi socijalno najugroženije kategorije stanovnika kojima je za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba (stanovanje, prehrana i sl.) nužna pomoć zajednice. Prije svega riječ je o građanima koji primaju državnu pomoć za uzdržavanje i kojima je Grad zakonski dužan dodatno pomoći, te drugim kategorijama socijalno ugroženih građana Rijeke kao što su kućanstva s prihodima nižim od onih koji su na gradskoj razini definirani kao minimalni za određeni broj članova kućanstva, stradalnici rata, određene kategorije teško bolesnih osoba i osoba s invaliditetom, radno neaktivni darivatelji krvi te primatelji dječjeg doplatka.

Godišnje u prosjeku gradsku socijalnu pomoć koristi oko 13.000 korisnika (kućanstava ili pojedinaca).

Cilj je u idućem razdoblju povećati razinu zaštite najsiromašnijih sukladno Strategiji borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj do 2020. godine te praćenju objektivnih i subjektivnih pokazatelja o siromaštvu građana i učinkovitosti mjera koje se provode na razini grada.

Programom psihosocijalne zaštite nastoji se dodatno zaštititi pojedine posebno osjetljive skupine građana (djeca i mladi, žene i obitelji, osobe s invaliditetom, osobe starije životne dobi, branitelji i stradalnici rata, beskućnici i dr.). Već niz godina najzastupljeniji su projekti usmjereni na zaštitu osoba s invaliditetom, za koje se i izdvaja najviše financijskih sredstava.

Program zaštite zdravlja najvećim je dijelom usmjeren na preventivnu zdravstvenu zaštitu s ciljem smanjenja učestalosti bolesti u čijem nastanku i tijeku značajnu ulogu imaju različita za zdravlje rizična ponašanja (pušenje, uporaba alkohola, uporaba droga, nepravilna prehrana, sjedilački način života, rizična spolna ponašanja i ostali čimbenici rizika). Niz godina najzastupljeniji su projekti usmjereni na prevenciju ovisnosti, za što je i utrošen najveći dio sredstava. U idućem razdoblju cilj je prevenirati rizična ponašanja u djece i mladih.

Grad Rijeka sudjeluje u projektu Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije kroz koji promiče gradsku zdravstvenu i socijalnu politiku, kao i sam grad. Najznačajnija postignuća u okviru ovoga projekta odnose se na promociju zdravog starenja, koja je rezultirala usvajanjem Strategije zdravog starenja u Rijeci (2009.–2013.), na pokretanje građana na brigu o vlastitom zdravlju kroz interesne skupine građana (održivi razvoj, očuvanje okoliša, djeca i mladi, osobe s invaliditetom, osobe treće životne dobi) i produkciju informativno-edukativnog materijala. U idućem će se razdoblju, radi daljnjeg unapređenja kvalitete života osoba starijih od 65 godina koji čine oko 20% stanovništva, izraditi strategija aktivnog i zdravog starenja sukladno preporukama i akcijskom planu za zdravo starenje u Europskoj uniji do 2020. godine.

S ciljem dodatnog unapređenja kvalitete života djece i mladih te promocije grada, Grad Rijeka sudjeluje u akciji *Gradovi i općine – prijatelji djece*, koja se provodi na razini Republike Hrvatske i pod pokroviteljstvom je UNICEF-a.

U svezi s navedenim, najznačajniji su problemi:

- Nedostatak kvalitetnih pokazatelja i podataka o tjelesnom i mentalnom zdravlju građana te kvaliteti života.
- Nedostatni kapaciteti ustanova i udruga.
- Ljudski resursi (stručnjaci za pojedine specifične djelatnosti).

Udio umirovljenika u ukupnoj populaciji grada Rijeke iznosi 29,1%, što znači da više od četvrtine stanovništva ima status umirovljenika.

Krajem svibnja 2012. bilo je 37.439 umirovljenika, što je povećanje od 1% u odnosu na 2009. godinu.

Prosječna visina mirovine za svibanj 2012. veća je u odnosu na veljaču 2009. godine za 1%.

Tablica 27. Broj umirovljenika i prosječna mirovina 2009. i 2012.

	2009. kolovoz	2012. kolovoz	Indeks 2009./2012.
BROJ UMIROVLJENIKA	37.158	37.439	100,8
PROSJEČNA MIROVINA	2.804,43	2.855,03	101,8

Izvor: HZMIO obrazac OS-13

Tablica 28. Broj umirovljenika po visini mirovina 2009. i 2012.

IZNOS MIROVINA	BROJ KORISNIKA 2009.	%	BROJ KORISNIKA 2012.	%
do 500,00 kn	517	1,39	562	1,5
500,01 do 1.000,00 kn	726	1,95	841	2,25
1.000,01 do 1.500,00 kn	1.785	4,8	1863	4,98
1.500,01 do 2.000,00 kn	6.326	17,02	5011	16,05
2.000,01 do 3.000,00 kn	13.347	35,9	12964	34,63
3.000,01 do 4.000,00 kn	9.726	26,17	9774	26,11
4.000,01 do 5.000,00 kn	3.181	8,56	3645	9,74
5.000,01 do 6.000,00 kn	971	2,61	1143	3,05
6.000,01 do 7.000,00 kn	448	1,2	470	1,26
7.000,01 do 8.000,00 kn	80	0,2	114	0,3
preko 8.000,00 kn	51	0,1	52	0,13
Ukupno	37.158	100,00	37439	100,00

Izvor: HZMIO obrazac OS-13 Korisnici mirovina i visine mirovina prema Zakonu o mirovinskom osiguranju za veljaču 2009. i svibanj 2012. godine za Grad Rijeku

U strukturi umirovljenika prema visini mirovina, u 2012. godini najveći je udio umirovljenika s mirovinom od 2.000,01 do 3.000,00 kn (34,6%). Mirovine do 1.000,00 kn prima 2,24% umirovljenika, a mirovine veće od 5.000,00 kn prima 3% umirovljenika.

Tablica 29. Broj umirovljenika po visini mirovina za 2009. i 2012.

GRUPE SVOTE MIROVINA	2009.	%	2012.	%
do 1.500,00 kn	3.028	8,14	3.266	8,73
1.500,01 do 2.000,00 kn	6.326	17,02	6.011	16,05
2.000,01 do 3.000,00 kn	13.347	35,9	12.964	34,63
3.000,01 do 4.000,00 kn	9.726	26,17	9.774	26,11
više od 4.000,00 kn	4.731	12,73	5.424	14,48
UKUPNO	37.158	100,00	37.439	100,00

Izvor: HZMIO obrazac OS-13 Mjesečno izvješće o korisnicima mirovina i visini mirovina za veljaču 2009., svibanj 2012. godine za Grad Rijeku

Analizom broja umirovljenika prema visini mirovina uočava se da je postotak umirovljenika u određenoj grupi u odnosu na ukupan broj umirovljenika na razini 2009. godine. Uočava se blagi pad broja korisnika mirovina do 3.000 kn te blagi rast broja korisnika s mirovinom većom od 4.000 kuna.

Korisnici socijalnog programa Grada Rijeke različite su skupine stanovnika. Grad Rijeka dužan je, sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, osigurati ostvarivanje prava na podmirenje troškova stanovanja (najamnina, komunalna naknada, električna energija, plin, centralno grijanje, voda i odvodnja i odvoz smeća) i prava na besplatnu prehranu u pučkoj kuhinji građanima koji primaju državnu pomoć za uzdržavanje pri Centru za socijalnu skrb Rijeka. Treba istaknuti da se ovoj kategoriji građana osiguravaju i druga socijalna prava, pa čak i neki oblici pomoći koji uopće nisu predviđeni spomenutim Zakonom (naknada troškova organizirane prehrane za djecu polaznike OŠ i dojenčad kojoj treba specijalna hrana, javnoga gradskog prijevoza, boravka djece u jaslicama i vrtiću, zdravstvenih i socijalnih usluga i jednokratnih potpora u posebnim životnim situacijama kao što su rođenje ili smrt člana kućanstva).

Pojedina prethodno navedena prava ili oblici pomoći te neka dodatna (novčana pomoć za umirovljenike) osiguravaju se i drugim kategorijama socijalno ugroženih građana Rijeke kao što su kućanstva s prihodima nižim od onih koji su na gradskoj razini definirani kao minimalni za određeni broj članova kućanstva, određene kategorije stradalnika rata, teško bolesne osobe, osobe s invaliditetom i darivatelje krvi te primatelj dječjeg doplatka.

Tijekom 2012. godine gradskim socijalnim mjerama zaštićeno je 12.425 korisnika koji su ostvarili ukupno 22.270 prava (broj izdanih rješenja) na različite oblike pomoći. U prosjeku, svaki je korisnik (kućanstvo ili član kućanstva) ostvario 1,8 prava.

Među nositeljima prava, 38% je muškaraca i 62% žena, a njihova je prosječna dob 47 godina (raspon dobi kreće se od nekoliko mjeseci života do 102 godine). S obzirom na radnu aktivnost, najviše je, odnosno 51%, radno neaktivnih (učenici, studenti, kućanice, umirovljenici, radno nesposobne odrasle osobe), 26% je nezaposlenih i 23% zaposlenih osoba.

Tablica 30. Broj ostvarenih oblika pomoći prema Odluci o socijalnoj skrbi Grada Rijeke

OBLICI POMOĆI	2011.	2012.	indeks
NAKNADA TROŠKOVA STANOVANJA			
Najamnina	472	552	116,9
Podstanarina	924	1.041	112,7
Električna energija	203	233	114,8
Plin	648	643	99,2
Centralno grijanje	500	507	101,4
Voda i odvodnja	2.250	2.293	101,9
Odvoz smeća	2.251	2.294	101,9
Komunalna naknada	655	737	112,5
NAKNADA TROŠKOVA JAVNOG PRIJEVOZA			
Javni gradski prijevoz	5.788	4.942	85,4
NAKNADA TROŠKOVA PREHRANE			
Prehrana dojenčadi	321	291	90,7
Marenda u OŠ	2.900	2.598	89,6
Prehrana u produženom boravku u OŠ	1.030	953	92,5
Pučka kuhinja	531	525	92,5
Ručak za umirovljenike	178	183	102,8
NAKNADA TROŠKOVA ZDRAVSTVENIH I SOCIJALNIH USLUGA			
Usluga pomoći i njege u kući	110	108	98,2
Smještaj u Psihijatrijsku bolnicu Lopača	59	63	106,8
NAKNADA TROŠKOVA REDOVITOG PROGRAMA PREDŠKOLSKIH USTANOVA			
Boravak djece u jaslicama i vrtićima	1.638	1.637	99,9
NOVČANE POTPORE			
Mjesečna novčana potpora za umirovljenike	1.355	1.681	124,1
JEDNOKRATNE POTPORE (ukupno godišnje)			
Poklon-bon – oprema za novorođenčad	249	148	59,4
Novčana potpora djeci (srednjoškolcima i studentima) poginulih branitelja iz Domovinskog rata	34	23	67,6
Novčana potpora za ogrjev	696	809	116,2
Naknada troškova pogrebnih usluga	15	9	60,0
UKUPNO	22.807	22.270	97,6

Grad Rijeka vlasnik je 23 objekta zdravstva i 19 objekata socijalne skrbi ukupne površine 23.930,37 m². Objekti zdravstva dani su na korištenje Domu zdravlja Primorsko-goranske županije temeljem ugovora o zakupu iz 1994. godine. Budući da za tu namjenu imaju decentralizirana sredstva, u njih ulaže Primorsko-goranska županija. Objekti socijalne skrbi dani su na korištenje udrugama i ustanovama temeljem Odluke o davanju na korištenje objekata socijalne skrbi. Grad Rijeka gospodari s 20 objekata nužnog smještaja (7 objekata u Ulici Antuna Mihića 2a, 2 objekta u Ulici Mihačeva Draga 23/1, 10 objekata u Ulici Ivana Žorža od 28 do 46 parni brojevi, te jednim objektom na adresi Bujska 2 u koji je smješteno 437 osoba.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područni ured Rijeka, broj nezaposlenih osoba u Rijeci na dan 31. svibnja 2013. godine iznosio je 9.431 osobu. Taj broj

predstavlja povećanje od 3,9% u odnosu na svibanj 2012. godine kada je bilo 9.077 nezaposlenih osoba. Od toga broja, 44,5% su muškarci, a 55,5% žene.

Među nezaposlenim osobama u prosincu 2012. godine više je osoba ženskog spola (56%) nego muškog (44%). Najveći broj nezaposlenih je u dobi od 25 do 29 godina (15,3% od ukupnog broja nezaposlenih), od 50 do 54 godina (11,8% od ukupnog broja nezaposlenih) te u dobi od 55 do 59 godina (13,0% od ukupnog broja nezaposlenih). Što se tiče obrazovanja, među nezaposlenima najviše je onih sa završenom trogodišnjom srednjom školom i školom za KV i VKV radnike (30% svih nezaposlenih) i s četverogodišnjom završenom srednjom školom za zanimanja (26%).

2.10.3. Kultura

Strategija kulturnog razvitka Grada Rijeke dokument je donesen 17. travnja 2013. godine na 36. sjednici Gradskog vijeća Grada Rijeke, a obuhvaća predstojeće razdoblje od 2013. do 2020. godine. Ova strategija nastala je iz potrebe da se jasno definira kulturna politika Grada Rijeke kako bi se potaknuo brži kulturni razvitak.

Dosad su prioriteti u kulturnoj politici grada Rijeke bili sastavnim dijelom drugih dokumenata i smjernica gradonačelnika u pojedinačnim mandatima. Ovako koncipirana strategija samostalni je dokument. Razlozi su za izradu i donošenje ove strategije višestruki. Naime, sustav financiranja kulturnih djelatnosti iz proračuna Grada Rijeke već godinama nije doživio bitne promjene. U međuvremenu, zbog smanjenja proračunskih prihoda došlo je i do smanjenja rashoda, što je nužno dovelo do smanjenja sredstava za kulturne programe, a to izravno pogađa sve kulturne djelatnosti, pogotovo one koje nisu institucionalizirane.

Stoga je gradski sustav financiranja i upravljanja kulturom potrebno osuvremeniti tako da se kulturna ponuda prilagodi i aktualnim financijskim uvjetima i kulturnim potrebama naših građana. Strategijom se želi potaknuti niz promjena vezanih uz način upravljanja gradskim kulturnim resursima: ustanovama i cjelokupnom gradskom kulturnom infrastrukturuom i nadgradnjom. Donošenjem ovog dokumenta prvi se put dugoročno utvrđuje kulturna politika Grada Rijeke. Strategijom su obuhvaćeni svi oblici poticanja, razvijanja i unapređivanja kulturnih djelatnosti, što pridonose razvitku i unapređivanju kulturnog života grada. Strategija opisuje opće i posebne ciljeve te načine njihova ostvarivanja putem niza mjera, uz jasno definirane pokazatelje uspješnosti kojima će se mjeriti ostvarenje tih ciljeva. Strategijom je predviđena provedba i ostvarenje općih strateških ciljeva i prioriternih projekata te posebnih ciljeva i mjera nužnih za razvoj pojedinih kulturnih djelatnosti.

Ulazak Hrvatske u Europsku uniju jedinstveni je trenutak za kreiranje novoga financijskog i sadržajnog dokumenta. Stoga se strateško razdoblje planiranja podudara s razdobljem financijske perspektive Europske unije (2014.–2020.) jer je preduvjet za ostvarenje mnogih ciljeva ove strategije upravo uspješno i djelotvorno korištenje financijskih sredstava europskih fondova. Uz to, odluka o gotovo osmogodišnjem strateškom razdoblju temelji se i na tome da je Europska komisija 2012. izabrala Hrvatsku i Irsku kao zemlje u kojima će dva grada biti proglašena Europskom prijestolnicom kulture 2020. godine. Kandidatura Grada Rijeke za ovaj prestižni naslov jedno je od uporišta same Strategije.

Važno obilježje Strategije sastoji se i u tome da su ciljevi i mjere koji su u njoj sadržani proizašli iz dugogodišnjeg iskustva savjetnika i stručnih suradnika Odjela gradske uprave za kulturu, kao i u tome da je u njezinu izradu bio uključen i niz etabliranih suradnika s riječke kulturne scene. Valja spomenuti da su u tekst Strategije inkorporirane i sugestije i prilozi brojnih kulturnih djelatnika koji su se uključili u raspravu o nacrtu Strategije.

Opći strateški ciljevi kulturne politike Grada Rijeke do 2020. godine:

- Očuvanje postignutog stupnja kulturnog razvitka te stvaranje financijskih, materijalnih i drugih uvjeta za brži razvoj kulturnih djelatnosti.
- Podizanje razine kvalitete kulturnih dobara i usluga na svim područjima.
- Povećanje dostupnosti kulturnih dobara i usluga koje se financiraju iz proračuna Grada Rijeke.
- Organizacijsko i upravljačko osuvremenjivanje ustanova u kulturi kojima je osnivač Grad Rijeka.
- Obnova kulturne infrastrukture čiji je vlasnik Grad Rijeka.
- Potpora razvoju nezavisne kulture.
- Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija.
- Jačanje međunarodne prepoznatljivosti Rijeke kao "grada kulture i kreativnosti".
- Unapređenje razvoja kulturnog turizma.
- Jačanje međusektorske suradnje.
- Informatizacija i digitalizacija kulturnih ustanova.
- Jačanje umjetnosti u javnom prostoru.
- Promicanje i razvoj kulturnog i umjetničkog obrazovanja.

Prioriteti su ključni projekti o kojima ponajviše ovisi ostvarenje temeljnih strateških ciljeva. **Prioritetni kulturni projekti** Grada Rijeke do 2020. godine su sljedeći:

- Obnova kompleksa bivše tvornice Rikard Benčić.
- Reorganizacija Hrvatskoga narodnog kazališta Ivana pl. Zajca.
- Kandidatura Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.
- Klub *Palach*, *Filodrammatica* i *Marganovo* kao novi centri nezavisne i studentske kulture.
- Uspostavljanje novoga kulturno-informativnog centra.
- Festival kreativnosti *Republika*.
- *Teatro Fenice* kao izvedbena i koncertna dvorana te kongresni centar.
- Reorganizacija Odjela za kulturu.

Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara Grad Rijeka putem Direkcije za zaštitu i očuvanje kulturnih dobara provodi na objektima koji su u njegovu vlasništvu ili putem donacija u vlasništvu drugih pravnih osoba. Sva financiranja i sufinanciranja provode se temeljem Plana raspodjele spomeničke rente koji Gradsko vijeće Grada Rijeke donosi za svaku proračunsku godinu.

Trenutačno je u tijeku realizacija sljedećih programa u segmentu zaštite i očuvanja kulturnih dobara:

- Sufinanciranje programa putem donacija drugim pravnim i fizičkim osoba temeljem zakona o financiranju Javnih potreba i u sklopu programa koji se odnosi na obnovu pročelja unutar zaštićene Urbanističke cjeline grada Rijeke, te u suradnji s Lučkom upravom obnova dizalica na riječkom lukobranu, u suradnji s KD *Kozala* zaštitni

radovi na spomeničkoj baštini groblja Kozala i Trsat, a u suradnji s Filozofskim fakultetom Rijeka obilježavanje Sedam stoljeća augustinskog samostana u Rijeci.

- Programi na objektima koji su u vlasništvu Grada Rijeke u ovom se trenutku odnose na prenamjenu i revitalizaciju bivšeg bloka *Rikard* u sklopu kojega je i program koji se odnosi na upravnu zgrada bivše Rafinerije šećera; Riječki principij; Trg pul Vele Crikve; Motorni brod *Galeb*; Gradina Trsat; Gradski toranj – skulptura riječkoga dvoglavog orla.

Najveći problem u provedbi ovih programa njihova je proračunska ograničenost samo na namjenski izvor prihoda, a to je spomenička renta. Takav način financiranja i provedbe zapravo je ograničavajući faktor u omogućavanju provedbe tih programa u sklopu provedbe ostalih kapitalnih projekata koji su, osim zaštite baštine, ujedno projekti uređenja komunalne infrastrukture, izgradnje novih objekata kulturne infrastrukture, urbane revitalizacije i drugo.

Ustanove u kulturi

Gradska knjižnica Rijeka, narodna je knjižnica za Grad Rijeku te matična knjižnica za narodne i školske knjižnice Primorsko-goranske županije. Integracijom svih narodnih knjižnica riječkog administrativnog područja, Knjižnica je, pod nazivom Gradska biblioteka Rijeka, osnovana 1963., a slijedi tradiciju Narodne čitaonice riječke iz 1849. te Gradske biblioteke Sušak iz 1930. godine. Knjižnica je danas organizirana kao mreža središnjih odjela (Središnji odjel za odrasle, Dječji odjel Stribor, Odjel Periodike, Narodna čitaonica), ogranaka (Ogranak Drenova, Ogranak Turnić, Ogranak Zamet) i bibliobusne službe (Gradski i Županijski bibliobus). Temeljem ugovora s Općinom Čavle, pruža knjižnične usluge na području Općine Čavle putem ustrojbene jedinice – Knjižnice Čavle. Temeljem ugovora s Primorsko-goranskom županijom i ugovora s općinama i gradovima, putem Županijskog bibliobusa pruža knjižnične usluge u ukupno dvanaest jedinica lokalne samouprave: osam općina bez organiziranog drugog oblika djelatnosti narodne knjižnice te dvije općine i dva grada u kojima obilazi naselja znatno udaljena od središnjih knjižnica.

Knjižnica ne dostiže minimum propisan Standardima za narodne knjižnice iz 1999. godine – ni brojem zaposlenih, ni kvadraturom prostora (tek trećina minimalne kvadrature!), ni nabavom građe (zbog ograničenih sredstava). Unatoč tome, odlikuje je, između ostalog, bogata programska aktivnost (u 2011. godini 665 različitih programa), velik broj korisnika njezinih usluga, visoka razina entuzijazma i svjesnosti o društvenoj odgovornosti te otvorenost prema novim idejama i tehnologijama. Valja istaknuti i cjelodnevnu dostupnost knjižničnih usluga za sve korisnike. Na taj način Knjižnica u punoj mjeri ostvaruje svoju javnu misiju u skladu s vrijednostima kao što su otvorenost, dostupnost, profesionalnost, kvaliteta usluga i prisutnost u zajednici. Knjižnica će se i dalje razvijati kao informacijsko, obrazovno, kulturno, komunikacijsko i socijalno središte.

Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca

S obzirom na to da je riječki Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca Rijeka jedan od četiri nacionalna kazališta u Republici Hrvatskoj i ima zahtjevnu zadaću kreiranja programa visoke umjetničke razine, buduća programska i infrastrukturna usmjerenost bit će vezana ponajviše s reorganizacijom upravljačkih poslova i programskim restrukturiranjem kojima će se ojačati umjetnički potencijali i ostvariti veća efikasnost ove ustanove. Stoga je od strateškoga značenja maksimalno iskoristiti postojeće upravljačke i umjetničke resurse svih ansambala, repertoarnu politiku usmjeriti interdisciplinarnim i intersektorskim programima i suradnji, programski usmjeriti repertoar k razvijanju interesa većeg broja ciljane kazališne publike, posebno mlađe publike školske dobi. Prostorni problemi, probni i izvedbeni kapaciteti u skučenosti postojeće povijesne zgrade pokušat će se riješiti većim korištenjem kapaciteta Hrvatskoga kulturnog doma na Sušaku i drugih raspoloživih pozornica u gradu.

Gradsko kazalište lutaka Rijeka

Grad Rijeka osnovao je Gradsko kazalište lutaka Rijeka prije pedeset godina. To je jedina profesionalna ustanova u gradu koja sustavno priprema i organizira kazališne predstave za djecu mlađe dobi radeći pritom na razvoju, unapređenju i širenju scenske kulture djece i mladih. U planiranju sljedećih sezona Kazalište i dalje poseban naglasak treba staviti na premijerne predstave namijenjene najmlađima. Nužno je nastaviti promišljanje u vezi s osuvremenjivanjem kazališnog repertoara te afirmaciju tema vezanih za lokalnu baštinu i povijest, odnosno prepoznatljivost Grada Rijeke u republičkom i međunarodnom kontekstu. Budući da lutkarska umjetnost nije namijenjena samo najmlađima, zadaća je ove ustanove da građanima približi i da uvid u lutkarsku umjetnost za odrasle i u zgradi Kazališta i na drugim scenama te na otvorenome.

Muzej grada Rijeke

Muzej narodne revolucije osnovan je 1961. godine, a 1994. preimenovan je u **Muzej grada Rijeke**. Od svog osnutka Muzej je sustavno prikupljao, obrađivao i restaurirao dragocjenu građu, proveo brojna istraživanja, priredio zapažene izložbe i objavio opsežne kataloge s temama iz gradske povijesti. Fundus Muzeja sustavno se povećava prikupljanjem građe iz djelokruga Muzeja, koja se odnosi na puno veće vremensko razdoblje od onoga koje je obuhvaćao Muzej narodne revolucije, a fundus trenutačno broji više od 18.000 predmeta.

Muzej moderne i suvremene umjetnosti osnovan je 1948. pod nazivom Galerija likovnih umjetnosti, a sadašnji naziv datira iz 2003. godine. Muzej je osnovan radi sakupljanja, čuvanja i istraživanja civilizacijskih i kulturnih dobara iz područja likovnih umjetnosti 19., 20. i 21. stoljeća te suvremenoga likovnog i vizualnog stvaralaštva. Svojim zbirkama značajnih imena hrvatske likovne scene, osobito onih grada Rijeke od 19. stoljeća do danas, zbirkom stranih autora, organizacijom likovnih događanja po kojima je ušao u anale hrvatskoga izložbenog i muzejskog rada, poput *Riječkih salona* (1954.–1963.), Biennala mladih (1960.–1991.), Međunarodne izložba originalnog crteža (1968.–2013.), projekata vezanih uz arhitekturu i urbanizam Rijeke te Biennala Kvadrilaterala, već više od šezdeset godina sabire i prezentira gotovo sve najznačajnije pojave u likovnoj umjetnosti.

Obje muzejske ustanove kojima je Grad Rijeka osnivač i vlasnik, imaju slične **probleme**. Primarno, govorimo o temeljnim preduvjetima za rad muzeja – nedostatak spremišnog prostora za muzejsku građu, nedostatak prostora (za stalni muzejski postav, edukaciju, medijaciju, restauratorske radice itd.), neadekvatnu opremljenost te nedostatak osoblja. Preseljenje u prostore bivšega tvorničkog kompleksa *Rikard Benčić* riješit će dio problema koji se odnosi na prostor i opremu u skladu s muzejskim standardima, međutim ostaje pitanje muzejskog osoblja, pogotovo imajući na umu planirano formiranje dislociranih lokaliteta i zbirki (Tehnička zbirka/Energana, Gradina Trsat/povijesni postav, Verdijeva ulica/postav povijesti proizvodnje papira).

Ustanova Art-kino

U proteklih dvadesetak godina iz središta Rijeke, kao i iz središta ostalih hrvatskih gradova, pomalo su nestajala kina da bi početkom 2009. godine i posljednje riječko kino bilo zatvoreno. Paralelno s nestajanjem dvorana u gradskim središtima, otvarana su multipleks-kina u trgovačkim centrima. Uzroci su takvu procesu mnogostruki, od brzih i brojnih promjena u samoj proizvodnji i distribuciji audiovizualnih djela do promjena u ekonomskoj sferi, no stanje u Hrvatskoj bilo je dodatno otežano brojnim tranzicijskim promjenama koje su dotaknule svaki društveni i kulturni sektor, pa tako i ovaj. U konačnici, došlo je do nestajanja

prostora namijenjena predstavljanju filmske umjetnosti u središtu grada, nedovoljnoj podršci ovoj djelatnosti, nedostatnoj edukaciji novih generacija o filmu te nestajanja filmske publike.

Kao odgovor na sve ove promjene, ali i sve jaču svijest među građanima o potrebi prostora namijenjena vrijednom filmu, Grad Rijeka odlučio je otvoriti prostor namijenjen prikazivanju vrijednog filma i razvoju filmske kulture.

Koncem 2012. godine Grad Rijeka osnovao je i javnu ustanovu *Art-kino* koja će skrbiti o cjelokupnoj filmskoj djelatnosti u Rijeci. Ova odluka pokazuje svijest o potrebi održanja kulturnog standarda unatoč kriznim vremenima te odgovornost za održavanje standarda građana u svim segmentima života. Djelovanjem ustanove omogućit će se ispunjenje kulturnih i obrazovnih potreba građana Rijeke koji su u protekle četiri godine pokazali iznimno zanimanje za programe koji se održavaju u *Art-kinu*.

Novoosnovanu ustanovu nužno je razvijati kao platformu za razvoj riječke audiovizualne djelatnosti i publike i kao svojevrsnog promotora filmske kulture. To treba biti mjesto ne samo za prikazivanje i gledanje filmova već i za raspravljanje o njima, za edukaciju, međusobnu komunikaciju filmskih djelatnika i publike te za istraživanje umjetnosti pokretnih slika, filmske refleksije i refleksije o filmu.

Kandidatura Grada Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine

Europska komisija uputila je prijedlog Europskom parlamentu da Hrvatska i Irska kandidiraju gradove, čime će biti stvoreni formalni uvjeti za podnošenje kandidature Grada Rijeke za europsku prijestolnicu kulture 2020. godine. Pripremati kandidaturu, kao i sam projekt, dugotrajan je proces koji zahtjeva značajne ljudske i financijske resurse, no u našoj viziji ovaj projekt nije izolirano jednogodišnje događanje, već kruna svih nastojanja, ulaganja i promjena koje će se dogoditi u kulturi idućih godina. U našoj je viziji to i održivi projekt čiji će kulturni, gospodarski i društveni učinci biti dugotrajni, koji će dati nužan poticaj za konačnu preobrazbu Rijeke u grad kreativnosti i znanja.

Kandidirati se za europsku prijestolnicu kulture znači imati viziju, vjerovati u pokretačku snagu kulture i dobrobit kulture za sva područja života, znači željeti podijeliti tu viziju sa svim akterima u kulturi, građanima i cijelom zajednicom, regijom pa i šire, znači željeti učvrstiti međunarodni položaj Rijeke, promicati vrijednosti našeg načina života, još čvršće se vezati vjerom u zajedničku budućnost.

Klub Palach, Filodrammatica i Marganovo kao novi centri nezavisne i studentske kulture

Cilj je maksimalno osnažili kapacitete nezavisne kulturne scene i potaknuti ambicije Sveučilišta u projektu osnivanja Studentskog kulturnog centra kao posljedice zajedničkog projekta Sveučilišta i odjela gradske uprave za kulturu USSUD (Unapređenje studentskog standarda u domeni kulture). Da bismo to postigli, preko natječaja ćemo ponuditi na upravljanje, bez naknade, vrijednu infrastrukturu kluba Palach, dva kata zgrade *Filodrammatice* i prostor *Marganova* u *Harteri*. Ti će prostori tako postati okosnica nezavisne i studentske kulture koja trenutačno djeluje raspršeno u brojnim, često neodgovarajućim prostorima. Tako koncentrirana nezavisna kulturna scena, uz pravo na upravljanje prostorima, steći će puno bolje pozicije za ostvarenje programa i privlačenje sredstava izvan samoga gradskog proračuna, primjerice iz zaklade *Kultura nova* koja postaje bitan čimbenik financiranja nezavisnog sektora.

Festival kreativnosti *Republika*

Republika je novopokrenuti festival kreativnih industrija koji se po prvi put održava 2013. godine. Kao partner za realizaciju projekta odabran je vjerojatno najugledniji upravljački tim u

široj regiji za srodne projekte, tim koji potpisuje trinaestogodišnju realizaciju novosadskog festivala *Exit* te festivala *CinemaCity* i *ShareConference*. U srži je ideje činjenica da Rijeku želimo pozicionirati kao grad kreativnosti i kreativnih industrija uoči početka idućega financijskog razdoblja EU za područje kulture pod nazivom *Creative Europe*, koji će se baviti upravo tim temama. Trenutačno nedostaje takvih događanja u široj regiji i u toj niši vidimo prostor za snažan iskorak kroz *Republiku* koja ima snažan potencijal u povezivanju kreativnosti, novih tehnologija te edukativnom djelovanju, ali i kao značajna manifestacija kulturnog turizma. *Republika* je zamišljena kao festival edukativnog i konferencijskog karaktera, snažno okrenut novim tehnologijama i njihovu značenju za razvoj kulture i suvremenog načina života.

Osim samog sadržaja festivala, cilj je brendirati dva bitna infrastrukturna resursa kojima se Grad Rijeka intenzivno bavi: područje *Benčića* s palačom *Šećerane* i brod *Galeb*, oba zaštićena spomenika kulture Republike Hrvatske.

2.10.4. Sport i rekreacija

Grad Rijeka putem programa javnih potreba u sportu, odnosno raznih aktivnosti skrbi o sustavnom i organiziranom usmjeravanju razvoja sporta u Rijeci.

U Rijeci je sportski aktivno oko 15.000 građana svih dobni skupina, od kojih je više od 8.000 registriranih sportaša u oko 150 sportskih udruga iz 47 sportskih grana obuhvaćeno sustavom organiziranog bavljenja sportom (treninzi i natjecanja).

Putem Zajednice športskih udruga grada Rijeke *Riječki sportski savez* provode se i sufinanciraju sljedeće sportske aktivnosti: treninzi i natjecanja sportaša, nagrađivanje sportaša, provođenje sportskih aktivnosti djece, mladeži, studenata i rekreativaca, treninzi i natjecanja osoba s invaliditetom i osoba oštećena sluha i funkcioniranje sustava sporta (djelatnost RŠS-a).

Putem Odjela gradske uprave za sport i tehničku kulturu provodi se i sufinancira organiziranje tradicionalnih i prigodnih sportskih priredbi, organiziranje i sudjelovanje na značajnim međunarodnim natjecanjima, posebni programi mladih selekcija i sportska rekreacija građana u mjesnim odborima.

Uočeni problemi u riječkom sportu:

- Znatno smanjenje financiranja i redovitih aktivnosti sportskih udruga (treninzi i domaća natjecanja) i vrhunskoga sporta (vrhunski sportaši i međunarodna natjecanja).
- Nedovoljno financiranje sportskih udruga osoba s invaliditetom i osoba oštećena sluha.
- Nedovoljan broj natjecanja školskih sportskih klubova na gradskoj razini i mali udio učenika – neregistriranih sportaša koji su uključeni u sustav natjecanja školskog sporta.
- Slaba zastupljenost školovanih stručnih kadrova (trenera) u riječkom sportu.
- U većini sportskih grana ne organiziraju se sportski kampovi za obuku mladih sportaša.
- Nedostatak termina u pojedinim sportskim objektima za obavljanje sportskih aktivnosti studenata i rekreativaca.

Jedna je od osnovnih zadaća vođenje brige o **objektima sporta i tehničke kulture**, odnosno o poslovima vezanim za gospodarenje, održavanje i izgradnju objekata od značenja za Grad Rijeku, a kojima Grad upravlja neposredno ili preko trgovačkog društva *Rijeka sport* d.o.o.

u vlasništvu Grada. Odjel gradske uprave za sport i tehničku kulturu i *Rijeka sport* d.o.o. upravljaju sa sveukupno 37 sportskih objekata, odnosno prostora u kojima se provode usvojeni programi javnih potreba u sportu, a u vlasništvu su Grada Rijeke, odnosno *Rijeka sporta* d.o.o.

Treba izdvojiti novoizgrađene sportske komplekse, Bazeni Kantrida, Centar Zamet i Atletska dvorana Kantrida, koji su svojom višenamjenskom upotrebom te prilagodbom osobama s invaliditetom povezali sport, rekreaciju, zabavu i komercijalne usluge (kongresna ponuda, poslovni prostori i drugo) na nacionalnom i međunarodnom tržištu. Izgradnjom navedenih objekata došlo je do značajnog povećanja sportskih udruga, sportaša, rekreativaca i ostalih korisnika.

Sveukupna površina objekata sporta iznosi oko 135.000 m², u što su, uz sportska borilišta, uključene i površine svih pratećih i ostalih sadržaja.

Uočeni problemi na objektima sporta:

- Nedostatak studije *Sustav sportskih objekata Grada Rijeke* kao temelja za planiranje i izgradnju sportskih objekata.
- Nešto lošije stanje dviju najstarijih sportskih dvorana u Rijeci – Dvorane mladosti i Dvorane *Dinko Lukarić*.
- Nedovoljan broj otvorenih igrališta namijenjenih rekreaciji građana.
- Nedovoljan broj natkrivenih igrališta (manji montažni objekti) za rad u zimskim uvjetima.
- Na objektima sporta ne koriste se obnovljivi izvori energije, čime bi se znatno utjecalo na uštedu energije.
- Potrebno je provesti energetske obnovu objekata u smislu njihove adaptacije i rekonstrukcije kako bi se dosegao što veći energetski razred.
- Poboljšati toplinsku zaštitu zgrada, što obuhvaća obnovu krovova, ovojnica zgrada i staklenih ploha objekata, te ugraditi nove učinkovitije sustave rasvjete, klimatizacije, grijanja i hlađenja, koji će biti pogonjeni ekološki prihvatljivijim prirodnim plinom ili obnovljivim izvorima energije.

Redovito se vodi briga o poboljšanju standarda, sigurnosti i funkcionalnosti objekata, te se može reći da su u ovom trenutku svi ti objekti na zavidnoj razini. Još uvijek, međutim, nismo zadovoljni s postignutim te svakako želimo sve to još poboljšati.

2.10.5 Tehnika, informatika i inovacije

Temeljni je zadatak tehničke kulture podizanje razine tehnološke pismenosti građana, osobito mladeži. Grad Rijeka putem programa prati i financira 50 udruga tehničke kulture s približno 3.000 članova koji su raspoređeni u 12 grana tehničke kulture.

U vlasništvu Grada Rijeke i *Rijeka sporta* d.o.o. nalazi se jedan objekt tehničke kulture – Astronomske centar Rijeka (ACR). Treba istaći da je ACR jedinstven objekt u Hrvatskoj koji objedinjuje digitalni planetarij, zvjezdarnicu i druge prostore. U ovom se objektu odvijaju programi i sadržaji koji objedinjavaju obrazovanje, kulturni i kongresni turizam te komercijalne usluge. Također, Grad Rijeka upravlja s još dva prostora za rad tehničke kulture.

Tablica 31. Prikaz udruga i broj članova tehničke kulture 2012.–2013.

GRANA TEHNIČKE KULTURE	BROJ ČLANOVA	BROJ UDRUGA	STALNO ZAPOSLENI
Astronomija	56	1	1
Ekologija	56	2	-
Foto-kino video	140	3	1
Informatika-Računalstvo	290	5	1
Jedriličarstvo – (daljinsko upravljanje jedrilica)	88	1	3
Modelarstvo-Maketarstvo	112	5	-
Podvodne aktivnosti	115	1	-
Prometna kultura	487	3	2
Radio tehnika	98	4	-
Tehničko-sportske aktivnosti na moru i vodi	120	6	1
Zrakoplovstvo	158	6	2
Redovno osposobljavanje građana – CENTAR TEHNIČKE KULTURE	166	1	5
Širenje znanstveno tehničkih dostignuća građana – INVENTIVNOST	168	10	2
UDRUŽENJE STRUČNIH OSOBA	70	2	-

Izvor: Podaci iz obrazaca za prijavu programa na Natječaj za financiranje programa, kojima se zadovoljavaju javne potrebe Grada Rijeke u tehničkoj kulturi u 2013. godini.

Gospodarstvo se danas nalazi u fazi dubokih strukturnih promjena, na raskrižju između do sada dominantne masovne proizvodnje i novoga proizvodnog modela zasnovanog na znanstveno-tehnološkim, informacijsko-komunikacijskim djelatnostima, infrastrukturi te uslugama. Društvena zajednica u fazi promjena i traženja novih gospodarskih prednosti na temelju traženja nove uloge zajednice blagostanja i afirmacije uloge obrazovanja, znanosti, tehnologije, informacijsko-komunikacijske infrastrukture te usluga.

Ostvarivanje gospodarskog rasta, razvoja, zapošljavanja, socijalne uključenosti i pravednosti može se postići samo istovremenim i usklađenim djelovanjem na nizu strateških područja. Jedno od značajnih, koje je utkano u sve pore društva je područje tehničke kulture i informatike.

Provedbom programa tehničkoga, tehnološkog i informatičkog opismenjavanja i stručnog usavršavanja podiže se razina tehničke i informatičke pismenosti i izravno se utječe na primjenu novih tehnologija u svakodnevnom i poslovnom životu.

Problemi tehničke, tehnološke i informatičke pismenosti u Rijeci:

- Nedostatno i zastarjelo tehničko obrazovanje putem redovitoga školskog programa.
- Nedovoljna uključenost mladih u rad udruga tehničke kulture u smislu aktivnog sudjelovanja u provedbi i organizaciji programskih aktivnosti te upravljanju.
- Nedostatno korištenje novih tehnologija u smislu komunikacije i promocije, baza podataka i društvenih mreža, nedostatak znanja i vještina vezano za razvoj inovativnih i samofinancirajućih aktivnosti.
- Nedostatan broj profesionalnih djelatnika i volontera, preopterećenost i nedostatak vremena za sustavan razvoj.
- Nedostatna specifična znanja i vještine provoditelja programa tehničke kulture, vezano za planiranje i provedbu projekata, animaciju i uključivanje korisnika, provedbu obrazovnih programa, promidžbene aktivnosti te vidljivost programa u lokalnoj zajednici.
- Nedostatak programa za socijalno isključene skupine, posebice žene iznad 40 godina, te nizak postotak uključenosti osoba s invaliditetom.
- Neadekvatni prostori, nedostatak i zastarjelost opreme.
- Nedostatna financijska potpora u realizaciji programa javnih potreba u tehničkoj kulturi.

Dva gradska saveza inovatora koji djeluju na području grada Rijeke vode brigu o pravnom statusu prijave riječkih inovatora i njihovih inovacija kroz podatke o prijavljenim i priznatim patentima i industrijskom dizajnu.

Uz prijave patenata, svakako ne treba zanemariti i podnesene prijave industrijskog dizajna i žigova kao sastavni dio zaštite novog proizvoda.

U tablicama su brojčano prikazane inovacije koje su 2011. i 2012. godine bile predstavljene na izložbama inovacija.

Tablica 32. Broj inovacija za 2011. i 2012. u Gradu Rijeci

PATENTI – INOVACIJE	2011.	2012.	Ukupno
Prijavljeni patenti	23	17	40
Komercijalizirane inovacije	10	8	18
Inovacije mladih	20	11	31

Izvor: Podaci Saveza udruga inovatora i Saveza riječkih inovatora

Centar tehničke kulture Rijeka (CTK) nevladina je organizacija koja od 1993. godine prije svega radi na poticanju i promicanju tehničkih i informatičkih znanja i vještina te promidžbi znanstvenih, tehničkih, informatičkih i kulturnih dostignuća putem obrazovnih sadržaja. Potaknuti na učenje, opismenijavanje i stručno usavršavanje, kao i na komunikaciju,

informiranost i aktivno sudjelovanje, njihovi korisnici stječu kompetencije koje su preduvjet njihova budućeg zaposlenja, kao i aktivnog i kvalitetnog korištenja slobodnog vremena. Uključujući osobe različita zdravstvenog i socijalnog statusa u iste programe, potičući ih na komunikaciju i aktivno sudjelovanje u zajednici, uče ih suživotu i međusobnom razumijevanju, izravno utječući na socijalizaciju jednih i senzibilizaciju drugih.

Pozitivne promjene u lokalnoj zajednici udruga ostvaruje kroz partnerstvo s udrugama, školama i drugim javnim i privatnim institucijama u osmišljavanju razvojnih, preventivnih i edukativnih programa. Članovi i djelatnici CTK Rijeka aktivni su sudionici svih važnijih radnih skupina – od Lokalnog partnerstva za zapošljavanje do aktivnog sudjelovanja u radu Savjeta za razvoj civilnog društva Vlade Republike Hrvatske i Radne skupine za izradu strategije za razvoj socijalnog poduzetništva.

U svom radu CTK Rijeka je inovativan i u usponu. Podjednaku pažnju posvetio je razvoju prostornih i ljudskih resursa. Grad Rijeka kontinuirano sufinancira programe i projekte.

Od 1993. do 31. prosinca 2012. godine CTK Rijeka ostvario je 21.539.471 kn prihoda, od toga je kroz javne potrebe Grad Rijeka sufinancirao projekte u visini od 5.428.322 kn, što čini 25,48 % ukupnih prihoda CTK Rijeka.

Godine 1993. CTK Rijeka koristio je u svom radu prostorne kapacitete Zajednice tehničke kulture Rijeka i partnerskih udruga te jednog djelatnika Zajednice tehničke kulture Rijeka, prihod od 7.193 kn, od čega je donacijom Grada Rijeke ostvario 4.545 kn. Godine 1995., odlukom Zajednice tehničke kulture Rijeka, jedna djelatnica prelazi u radni odnos u CTK Rijeka. Putem javnog natječaja CTK Rijeka iznajmljuje prostor Grada Rijeke i počinje svoj razvoj.

CTK Rijeka danas raspolaže s 410 m² prostora (uredi, Internet klub, 2 informatičke učionice, polivalentan prostor – izložbeni/3 učionice). Prostor je prilagođen za dolazak i boravak osoba sa smanjenom tjelesnom pokretljivošću te u potpunosti opremljen. U udruzi je zaposleno 8 djelatnika, 5 u stalnom radnom odnosu, 3 na određeno vrijeme i 4 su na stručnom usavršavanju bez zasnivanja radnog odnosa.

U rad udruge oduvijek su bili uključeni volonteri (u prosjeku do 40 volontera na godišnjoj razini).

Od 2000. godine djelatnici, volonteri i članovi CTK Rijeka bili su aktivni i stjecali znanja i vještine pisanja i provedbe projekata te razvoja samofinancirajućih djelatnosti. Upravo je zbog toga CTK Rijeka u zadnjih 5 godina ostvario institucionalnu potporu Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva te kao nositelj i partner uspješno proveo i provodi 7 projekata financiranih iz sredstava pretpripravnih fondova Europske unije.

Svojim strategijom CTK Rijeka će u idućem razdoblju ostvarivati programe i projekte osnaživanja zajednice kroz edukaciju građanstva, posebice članova organizacija civilnog društva i društveno poduzetničkih organizacija, za primjenu najnovijih tehničkih, tehnoloških i informatičkih te poslovnih znanja i vještina. Projekti i programi ostvarivat će se kroz četiri područja – Razvoj zajednice, Socijalna inkluzija, Društveno/socijalno poduzetništvo i Informatika i tehnika. Udruga će jačati kroz razvoj resursa, a temeljit će se na partnerstvu i aktivnom sudjelovanju u javnom životu Grada Rijeke, Republike Hrvatske i Europske unije. Kao suosnivač klastera za eko-socijalno poduzetništvo, Centar tehničke kulture Rijeka poticat će kroz regionalni centar potpore organizacije civilnog društva na samofinancirajuće aktivnosti. Razvojem mreže socijalnih poduzetnika i prihvaćanjem društvenog/socijalnog poduzetništva kao instrumenta socijalne inkluzije, ostvarit će se porast zaposlenosti i razvoj zajednice.

DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA – IZAZOVI:

- Nedostatak kapaciteta u jaslicama i vrtićima
- Nedostatak programa u osnovnim školama (Grad Rijeka nema nadležnost u programima osnovnih škola)
- Nedostatak socijalnog poduzetništva
- Nezdravi stilovi života
- Nedostatak investicija u kulturi

DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA – RAZVOJNE POTREBE:

- Razvoj projekata izgradnje novih dječjih vrtića
- Razvoj novih programa u suradnji sa Sveučilištem u Rijeci i nadležnim državnim tijelima s ciljem jačanja kompetencija učenika osnovnih škola
- Razvoj socijalnog poduzetništva (socijalni inkubatori, poduzetnički programi i drugo)
- Razvoj programa zdravstvene prevencije
- Razvoj programa sporta i rekreacije za sve građane
- Poticanje gradskih investicija u kulturne objekte

2.11. Razvoj novih tehnologija

Bitna je odrednica tehnološkog razvoja uspostava procesa transfera tehnologije, a očekuje se da će se iz sredstava Svjetske banke u okviru Drugog projekta tehnolojskog razvoja (STP II) osigurati poveznica riječkog Sveučilišta i Veleučilišta te njihova istraživanja tehnoloških potreba riječkih poduzetnika. STP II nadovezuje se na prethodni uspješan Projekt tehnolojskog razvoja (STP) koji je imao za cilj ojačati hrvatski inovacijski potencijal i konkurentnost Republike Hrvatske, a čijim su se sredstvima osnovali Znanstveno-tehnolojski park Sveučilišta u Rijeci (STeP) te Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci (UTT). Zbog tranzicije je, naime, došlo do procesa usitnjavanja u riječkom gospodarskom sustavu te umjesto nekada velikih industrija danas vodeću ulogu imaju mali poduzetnici. Stoga se prvi korak sastoji u utvrđivanju riječkih poduzetnika koji su spremni za transfer novih tehnologija, kao i definiranje programa razvoja konkretnih tehnološko-razvojnih potreba.

Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci (UTT) osnovan je s ciljem:

- Promicanja inovacijske kulture na Sveučilištu
- Procjene i zaštite intelektualnog vlasništva nastalog na Sveučilištu
- Transfera tehnologije sa Sveučilišta u gospodarstvo u suradnji sa Znanstveno-tehnolojskim parkom (STeP).

Povezivanje Sveučilišta (kroz ZTP STeP i UTT) s domaćim poduzetnicima koji posjeduju intelektualno vlasništvo i žele ga zaštititi i komercijalizirati (načini zaštite, evaluacija komercijalnog potencijala njihove inovacije i sl.), moglo bi ostvariti aktivnu suradnju Grada i Sveučilišta.

Važan preduvjet za uspješan proces transfer tehnologije predstavlja tzv. tehnološko mapiranje, odnosno mapiranje znanja kojim se identificiraju znanja, vještine i kompetencije znanstvenika, raspoloživa oprema i instrumenti te njihova uključenost u različite projekte i istraživanja. Potrebno je identificirati i potrebe gospodarstva, odnosno poduzetnika, u svrhu povezivanja akademske zajednice i industrije te na taj način ostvariti kvalitetan transfer tehnologije. Identificiranjem znanja i kompetencija znanstvenika Sveučilišta i Veleučilišta te potreba riječkih poduzetnika ostvarila bi se povezanost akademske zajednice i lokalnog gospodarstva koje će omogućiti stvaranje novih i unapređenje postojećih poduzeća u svrhu postizanja održivog rasta i razvoja.

Sveučilište u Rijeci je u okviru IPA IIIc projekta „Razvoj inovacijskog sustava na Institutu Ruđer Bošković i Sveučilištu u Rijeci“ provelo tehnološko mapiranje. Do sada je mapirano 1/3 ukupno zaposlenog znanstveno-nastavnog osoblja na Sveučilištu, a mapiranje se i dalje provodi.

Svakako treba istaknuti da je za uspješan proces transfera tehnologije (u oba smjera) potrebno dosta vremena te je zato potrebno započeti s aktivnostima poticanja i kontinuirano ih provoditi.

Znanstveno-tehnologijski park (STeP) ima zadaću poticanja poduzetništva temeljenog na znanju, inovativnosti i novim tehnologijama putem usluga koje pruža znanstvenicima, inovatorima i poduzećima kroz:

- potpore pri stvaranju i inkubiranju novih trgovačkih društava
- potpore pri razvoju novih proizvoda, modela, prototipova i općenito novih tehnologija
- pružanje osnovne poslovne infrastrukture, stručnih usluga, savjetovanja i povezivanja s drugim poslovnim subjektima
- stvaranje okruženja koje potiče razvoj inovativnosti, stvaralaštva i poduzetničkog duha.

Pritom svakako prednost imaju tehničke i medicinske znanosti, ali je jasno da se nova znanja mogu primijeniti kao inovacije u poslovanju u svim sektorima (poduzetništvo u kulturi, rekreaciji, socijalno poduzetništvo i drugo).

Temeljna je, dakle, ideja bila da Sveučilište krene u dva pravca: transfer znanja sa Sveučilišta u lokalno poduzetništvo i osnivanje novih *spin-off* poduzeća. Činjenica je da je za transfer novih znanja potrebno izraditi dvije baze: bazu kompetencija članova akademske zajednice i bazu riječkih poduzetnika s iskazanim potrebama za prihvatanje novih znanja.

Postoje velike mogućnosti za razvoj u segmentu primjene medicinskih i biotehnoloških dostignuća u poveznici s farmaceutskom industrijom itd. Pri razvoju projekta ZTP STeP2 posebno treba voditi računa da se dio prostora odvoji za razvoj novih znanja u brodograđevnoj industriji.

Grad Rijeka se u proteklom razdoblju aktivno uključio u poticanje tehnološkog razvoja i to putem stvaranja uvjeta za funkcioniranje ZTP STeP. Naime, Grad Rijeka prepustio je Sveučilištu u Rijeci na korištenje zgradu (3.053 m² u procijenjenoj vrijednosti od 8,6 milijuna kuna) za potrebe Znanstveno-tehnologijskog parka STeP, pri čemu ulaganja Sveučilišta iznose oko 12 milijuna kuna.

Predložena lokacija za **ZTP STeP2** na Kantridi, između Liburnijske i Bujske ulice te željezničke pruge, obuhvaća površinu veću od 3 ha, unutar koje je dio zemljišta, oko 8.200 m², u vlasništvu Grada Rijeke. Za realizaciju Sveučilišnog projekta, tj. poradi nominacije za EU-fondove preko Sveučilišta, Grad Rijeka spreman je već sada izdati potvrdu da će na

predmetnom zemljištu, u korist Sveučilišta u Rijeci, osnovati pravo građenja s isključivim ciljem izgradnje znanstveno-tehnološkog parka.

Grad Rijeka će nastojati riješiti vlasničke odnose, a u suradnji sa Sveučilištem svakako bi trebalo pokrenuti i rješavanje odnosa s Republikom Hrvatskom koja je također vlasnik manje površine unutar obuhvata.

Grad Rijeka je 1996. godine osnovao *Porin* d.o.o. radi poticanja razvoja poduzetništva te postavljanja i razvoja poduzetničkog inkubatorskoga sustava u gradu Rijeci, PGŽ-u i cijeloj Hrvatskoj.

Start-up inkubator započeo je s radom u veljači 2013. godine. Naime, zapošljavanje mladih ljudi sve se češće ističe kao problem koji nema samo ekonomske nego i socijalne posljedice radi njihove isključenosti iz radnih aktivnosti. Uzroci su nedostatak novih radnih mjesta, neprilagođenost tržišta rada, koje se stalno mijenja, s obrazovnim sustavom te dugačak radni vijek radno aktivnog stanovništva.

Iz navedenog vidljivo je da se stvara novi sustav za poticanje razvoja novih tehnologija. Sveučilište je počelo stvarati bazu podataka o kompetencijama svojih istraživača kako bi se točno utvrdili znanstveno-istraživački kapaciteti s ciljem razvoja gospodarstva. Uloga je Grada Rijeke u tome da prepozna, potiče i promiče transfer znanja i tehnologija kao najznačajniji oblik suradnje između Sveučilišta i poduzetnika. Svojim mjerama i aktivnostima Grad Rijeka može umnogome pridonijeti dinamici ovih procesa, posebice putem potpornih institucija – ZTP STeP, osiguranja lokacije za razvoj projekta STeP2, RRA *Porin*, *Start-up* inkubatora i drugih projekata.

RAZVOJ NOVIH TEHNOLOGIJA – IZAZOVI:

- Nedostatak prostora za funkcioniranje Znanstveno-tehnološkog parka STeP
- Upravni kapaciteti ZTP STeP i UTT
- Poticanje poduzetnika za tehnološki razvoj

RAZVOJ NOVIH TEHNOLOGIJA – RAZVOJNE POTREBE:

- Razvoj novog projekta ZTP STeP2 (lokacija na Kantridi)
- Jačanje upravnih kapaciteta ZTP STeP i UTT
- Mjere za poticanje poduzetničkog sektora

2.12. Komunikacija s građanima

Grad Rijeka aktivni je sudionik razvoja e-demokracije u Hrvatskoj, a s tim u vezi otvaranja novih modela komunikacije s građanima.

Osnovni budući koraci u razvoju gradskih portala usmjereni su na optimalno korištenje ljudskih resursa uvođenjem zajedničke platforme za upravljanje sadržajem (zajednički CMS) na sva tri portala (www.rijeka.hr; www.mojarijeka.hr; www.tz-rijeka.hr), kao i smanjenje troškova hostinga smještajem portala na gradski server.

Zahtjevom za postavljanje ovih portala na RWD (*responsive web design*) sustavu ubrzat će se i olakšati dostupnost svih portala na različitim uređajima, čime se krajnjim korisnicima olakšava pristup sadržajima.

Što se tiče samoga budućeg razvoja i repozicioniranja portala, u osnovnim crtama, portal www.rijeka.hr ubuduće će biti *online* servis građanima, pri čemu će se znatno istaknuti e-usluge, uvrstiti e-konzultacije (sada smještene na web-stranici gradonačelnika), pridodati rubrika za upite građana (sada smještena na portalu www.mojarijeka.hr) kao i ostale informacije te kontakt-podaci korisni građanima u svakodnevnoj komunikaciji s upravom. Jednako tako, središnje mjesto zauzet će uključivanje građana u gradsku politiku, javne rasprave te promicanje projekata od društvenog značenja.

Portal www.mojarijeka.hr novom će strukturom obuhvatiti sadržaj koji je već prepoznat kao atraktivan, te ujedno predvidjeti razvoj sadržaja koji omogućavaju okupljanje Riječana i onih koje Rijeka zanima, s ciljem stvaranja odnosa prema gradu u najširem smislu riječi, prenošenja informacija o riječkim specifičnostima, događajima te prenošenja priča o ljudima i mjestima u Rijeci i riječkoj okolici, o riječkoj povijesti i sadašnjosti, o identitetu i konkurentskim prednostima. Ovaj portal okupit će Riječane kao ambasadore Rijeke i njezinih vrijednosti.

Ovo ujedno obuhvaća nastavak i širenje prisutnosti Rijeke na društvenim mrežama. Svim budućim projektima e-demokracije ostvarivat će se sljedeći ciljevi: transparentnost rada uprave, odgovornost uprave, angažiranost građana i stručnjaka, kvalitetnije donošenje odluka, uključenost građana i stručnjaka u procese donošenja odluka, dostupnost uprave, sudjelovanje građana, povjerenje u demokratske procese i socijalna kohezija.

Radi unapređenja sposobnosti građana da se u komunikaciji s upravnim tijelima koriste suvremenim informatičkim tehnologijama te komuniciraju elektroničkim putem, Grad Rijeka kontinuirano provodi projekt Informatička edukacija ciljanih skupina građana. Tijekom kalendarske godine oko 200 građana ciljanih skupina besplatno se educira za osnovno i napredno korištenje računala (osobe starije dobi, osobe s invaliditetom, branitelji, nezaposlene žene), a nastavak ovog projekta planira se i u budućnosti.

U suradnji Zavoda za informatičku djelatnost, Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, Matice umirovljenika i Doma Kantrida realiziran je projekt *Naj-online penzići* u sklopu kojega su osobe starije životne dobi poticane za samostalno kreiranje sadržaja za internet-portal. Projekt je zaključen u svibnju 2013. dodjelom nagrada najuspješnijima. Potvrda za uspješnost ove aktivnosti jest činjenica da je WEB-portal penzici.rijeka.hr dobio priznanje za najbolju praksu Udruge gradova.

Jedan od glavnih strateških prioriteta u daljnjem razvoju odnosa s javnošću bit će jačanja kapaciteta gradske uprave, s ciljem pružanja još kvalitetnije usluge građanima te razvijanje svih procesa koji već sada stavljaju Grad Rijeku na vrh ljestvice transparentnih gradova, a pojedinačni ciljevi pritom su:

- unapređenje interne komunikacije u sustavu gradske uprave (odjeli, komunalna društva, ustanove) s razvojem informatičkih servisa za podršku tom procesu
- aktivnije uključivanje građana u proces donošenja odluka kroz proces savjetovanja sa zainteresiranom javnošću i druge poticajne projekte s tim ciljem
- standardizacija poslovnih procesa u tom segmentu rada gradske uprave s građanima i drugim javnostima
- usavršavanje djelatnika gradske uprave i gradskoga sustava za kvalitetnije i učinkovitije komuniciranje s građanima
- daljnji razvoj Informativnoga centra Grada Rijeke kao funkcionalnog kontakt-centra za građane.

KOMUNIKACIJA S GRAĐANIMA – IZAZOVI:

- Zastarjela tehnologija na web-portalu www.rijeka.hr
- Neujednačenost dizajna e-usluga za građane
- Neujednačenost platformi za upravljanje sadržajem na gradskim portalima
- Nedovoljno istaknuti sadržaji e-demokracije koji snažno uključuju građane u procese odlučivanja

KOMUNIKACIJA S GRAĐANIMA – RAZVOJNE POTREBE:

- Povezivanje gradskih web-portala na zajedničkoj platformi za upravljanje sadržajem
- Optimizacija korištenja ljudskih i financijskih resursa u kreiranju sadržaja na portalima, u održavanju portala i njihovu smještaju
- Pristupačnost e-usluga za građane, s ciljem povećanja njihove iskorištenosti
- Povećanje i isticanje sadržaja e-demokracije radi povećanja uključenosti građana u donošenje odluka
- Prilagodba portala korištenju putem različitih uređaja
- Poticanje stvaranja odnosa prema gradu s obzirom na njegov identitet, konkurentske prednosti i vrijednosti
- Daljnje širenje komunikacije putem društvenih mreža

2.13. Suradnja s civilnim sektorom

Svake godine Vladin Ured za udruge podnosi izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnoga društva iz javnih izvora, koje obuhvaća izvješća jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave. U tom kontekstu i Grad Rijeka, u skladu s uputama Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske, priprema godišnja izvješća o financiranju programa i projekata organizacija civilnoga društva. Kao primjer navodimo posljednje Izvješće o financiranju projekata i programa udruga na nivou Grada Rijeke za 2012. godinu i to kako slijedi u tablici 33.

Tablica 33. Dodijeljena proračunska sredstva Grada Rijeke za udruge u 2012.

Proračunska sredstva	Iznos u kunama
a) bespovratna sredstva putem javnog natječaja	3.715.190,85
c) bespovratna sredstva za realizaciju javnih potreba RH na temelju zakona	13.011.771,00
d) bespovratna sredstva odlukom čelnika tijela JLPS-a	5.620.586,83
g) nefinancijska bespovratna sredstva odlukom čelnika tijela JLPS-a	635.788,00
UKUPNO:	22.938.336,68

U svrhu unapređenja kvalitete života građana Rijeke, Grad Rijeka kontinuirano godinama financira rad udruga na području Grada Rijeke i šire. Naime, Grad Rijeka, odnosno odjeli gradske uprave svake godine financiraju i pružaju tehničku podršku udrugama za realizaciju raznih programa, projekata i aktivnosti koji su od općeg interesa za Grad Rijeku i koji ujedno pridonose unapređenju suradnje između Grada Rijeke i udruga, kao i razvoju civilnoga društva. S obzirom na to, Ured Grada, kao i proteklih godina, kontinuirano prati dinamiku financiranja programa, projekata i aktivnosti udruga od strane gradskih odjela Grada Rijeke – Ureda Grada, Odjela gradske uprave za odgoj i školstvo, Odjela gradske uprave za poduzetništvo, Odjela gradske uprave i samouprave, Odjela gradske uprave za urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem, Odjela gradske uprave za komunalni sustav, Odjela gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb, Odjela gradske uprave za sport i tehničku kulturu i Odjela gradske uprave za kulturu.

Tablica 34. Udruge i njihovi projekti koje je financirao Grad Rijeka za razdoblje 2009.–2012.

Odjeli gradske uprave	Udruge 2009.	Sredstva u kunama 2009.	Udruge 2010.	Sredstva u kunama 2010.	Udruge 2011.	Sredstva u kunama 2011.	Udruge 2012.	Sredstva u kunama 2012.
Ured Grada	84	1.218.300	82	540.735	55	418.944	49	309.599
Odjel gradske uprave za odgoj i školstvo	15	266.152	10	65.940	3	19.995	7	910.697
Odjel gradske uprave za poduzetništvo	10	832556	13	168.110	13	130.020	11	83.550
Odjel gradske uprave i samouprave	96	1.391.567	110	938.333	239	1.246.393	136	978.178
Odjel gradske uprave za urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem	13	99.400	17	97.500	16	102.000	13	111.000
Odjel gradske uprave za komunalni sustav	3	30.000	53	155.781	4	29.454	1	24.955
Odjel gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb	109	4.907.957	124	4.752.853	90	7.828.532	76	7.552.600
Odjel gradske uprave za sport i tehničku kulturu	192	24.791.613	181	21.589.260	246	16.722.527	213	10.917.556
Odjel gradske uprave za kulturu	113	4.711.850	148	3.550.100	138	2.399.200	87	2.110.215
Sveukupno	635	38.249.415	738	31.907.613	804	28.906.065	593	22.998.350

U razdoblju od 2009. do 2012. Grad Rijeka je po odjelima gradske uprave financirao iznimno velik broj udruga i njihovih projekata i programa, koji su od općeg interesa za lokalnu zajednicu i njezine građane.

SURADNJA S CIVILNIM SEKTOROM – IZAZOVI:

- Velik broj udruga na području Rijeke

SURADNJA S CIVILNIM SEKTOROM – RAZVOJNE POTREBE:

- Povezivanje civilnog sustava sa strateškim ciljevima

2.14. Regionalna suradnja

Grad Rijeka je u suradnji sa susjednim jedinicama lokalne samouprave u tom dijelu napravio najveći iskorak u Hrvatskoj i šire. Činjenica da smo na istom prostoru radi daljnjeg razvoja morali nadilaziti lokalne granice, dovela nas je do stvaranja partnerstva na zajedničkim projektima, a potom i do osnivanja zajedničkih trgovačkih društava.

Primjer za to udio je Grada Rijeke i udjeli susjednih gradova i općina u vlasničkoj strukturi komunalnih društava:

- KD *Vodovod i kanalizacija* d.o.o. – udio Grada Rijeke: 84,89%
(ostali suvlasnici po veličini vlasničkog udjela: Grad Bakar, Općina Kostrena, Grad Kastav, Općina Viškovo, Općina Čavle, Grad Kraljevica, Općina Jelenje i Općina Klana)
- KD *Autotrolej* d.o.o. – udio Grada Rijeke: 83,40%
(ostali suvlasnici po veličini vlasničkog udjela: Grad Bakar, Općina Čavle, Općina Jelenje, Grad Kastav, Općina Klana, Općina Viškovo, Općina Kostrena i Grad Kraljevica)
- KD *Čistoća* d.o.o. – udio Grada Rijeke: 81,23%
(ostali suvlasnici po veličini vlasničkog udjela: Grad Bakar, Grad Kastav, Grad Kraljevica, Općina Viškovo, Općina Čavle, Općina Kostrena, Općina Jelenje, Općina Klana)

Osim tih komunalnih društava, Grad Rijeka sa susjednim općinama i gradovima te s Primorsko-goranskom županijom dijeli suvlasništvo u trgovačkim društvima. U nastavku se navode trgovačka društva u kojima Grad Rijeka ima 10% i više vlasničkog udjela:

- *Ekoplus* d.o.o. – udio Grada Rijeke: 40,00%
(ostali suvlasnici po veličini vlasničkog udjela: Primorsko-goranska županija, Općina Viškovo i KD *Čistoća* d.o.o.)
- Regionalna razvojna agencija *Porin* d.o.o. – udio Grada Rijeke: 30,00%
(ostali suvlasnici po veličini vlasničkog udjela: Primorsko-goranska županija)
- Zračna luka Rijeka d.o.o. – udio Grada Rijeke: 10,00%
(ostali suvlasnici po veličini vlasničkog udjela: Republika Hrvatska, Primorsko-goranska županija, Grad Opatija, Grad Crikvenica, Grad Krk i Općina Omišalj)

Danas s ponosom možemo reći da su Grad Rijeka, Grad Opatija, Grad Crikvenica, Grad Krk, Grad Kastav, Općina Čavle, Općina Omišalj, Općina Viškovo i drugi – suvlasnici komunalnih i trgovačkih društava, ali i sudionici u realizaciji zajedničkih projekata. Ta suradnja nije uvijek jednostavna jer je riječ o ostvarenju lokalnih ciljeva koji nisu istovjetni. No zajednički napori da se

pronađe zajednički razvojni koncept, usprkos lokalnim granicama i zakonskim nadležnostima, daje posebnu težinu kompromisnom rješenju koje ide u prilog regionalnom razvoju. Naponi da se razvije Zračna luka Rijeka, Centar za gospodarenje otpadom na Marišćini, Industrijska zona Kukuljanovo, Logistička zona Miklavija, kao i razvoj zajedničkih projekata u turizmu, zajedničke manifestacije i drugo, pokazuju veliku snagu udruženih lokalnih samouprava. To je upravo na tragu europske politike u stvaranju partnerstva na regionalnoj razini, što će tek doći do izražaja pri kandidiranju projekata za EU-fondove.

Zakon o regionalnom razvoju uspostavio je obvezu zajedničkog planiranja i stvaranja partnerstava na projektima od regionalnog interesa, a shodno tome Primorsko-goranska županija ima značajniju ulogu regionalnog koordinatora. Istodobno, to nameće i veću odgovornost gradova i općina vezano uz međusobnu suradnju, posebice pri stvaranju partnerstava s poslovnim i civilnim sektorom. Iskustva iz prethodne faze u kojoj je Grad Rijeka osnivao zajedničke tvrtke radi realizacije regionalnih projekata, postaju iznimno značajna jer je temeljem njih olakšana daljnja suradnja u pripremi projekata za EU-fondove.

REGIONALNA SURADNJA – IZAZOVI:

- Različiti lokalni interesi na području Primorsko-goranske županije i Riječkog prstena

REGIONALNA SURADNJA – RAZVOJNE POTREBE:

- Interesno povezivanje Grada Rijeke s gradovima i općinama na strateškim projektima

2.15. Europska i međunarodna suradnja

Grad Rijeka ima razvijenu suradnju i održava čitav niz prijateljskih i partnerskih odnosa s europskim i svjetskim gradovima.

- **Cetinje**, Crna Gora – Sporazum o prijateljskoj suradnji potpisan je u Rijeci 10. rujna 2010.
- **Csepel**, 21. samostalni okrug Budimpešte, Mađarska – Sporazum o prijateljskoj suradnji potpisan je u Rijeci 8. veljače 1997. te 8. ožujka 2002. godine u Csepelu.
- **Bitola**, Makedonija – Inicijativa o uspostavi prijateljske suradnje dvaju gradova potpisana je 17. rujna 2009. godine u Rijeci. Sporazum o prijateljskoj suradnji, s ciljem unapređenja suradnje dvaju gradova na području gospodarstva, turizma, kulture, sporta i sveučilišta, potpisan u Bitoli 4. studenoga 2011.
- **Burgas**, Bugarska – Pismo namjere za uspostavu prijateljske suradnje potpisano je u Rijeci 29. listopada 2008.
- **Dalian**, NR Kina – Sporazum o uspostavi prijateljske suradnje između Rijeke i Daliana potpisan je u Dalianu 26. travnja 2006.
- **Este**, Italija – Sporazum o prijateljskoj suradnji potpisan je 21. studenoga 2004. u Rijeci.
- **Faenza**, Italija – Sporazum o suradnji potpisan je u Rijeci 21. listopada 1983.
Genova, Italija – Sporazum o prijateljstvu potpisan je u Genovi 13. listopada 2004. te 7. veljače 2005. godine u Rijeci.

- **Karlsruhe**, Njemačka – Sporazum o uspostavi suradnje na projektima, s ciljem unapređenja suradnje na postojećim i razvijanja novih projekata na području zdravstva i socijalne skrbi, sveučilišta, gospodarstva i kulture, potpisan je u Rijeci 15. lipnja 2011. te 16. rujna 2011. godine u Karlsruheu.
- **Kawasaki**, Japan – najstariji grad-prijatelj Rijeke – Prvi sporazum o prijateljskoj suradnji potpisan je 23. lipnja 1977. godine. Drugi plan o nastavku prijateljske suradnje potpisan je 5. studenoga 1980., a treći u Rijeci 17. svibnja 1999.
  - U prigodi 30. obljetnice prijateljske suradnje, 8. svibnja 2007. godine potpisan je četvrti Memorandum o nastavku prijateljske suradnje.
- **Ljubljana**, Slovenija – Pismo o namjeri obnove prijateljske suradnje potpisano je 4. ožujka 2000. godine u Ljubljani.
- **Neuss**, Njemačka – Prijateljska suradnja uspostavljena je prije četrdesetak godina preko Sestara Presvetog Srca Isusova. Sporazum o prijateljstvu i suradnji potpisan je 1991. godine u Neussu i Rijeci.
- **Ningbo**, NR Kina – Memorandum o suradnji dvaju gradova na području gospodarstva, trgovine i lučkih djelatnosti potpisan je u Rijeci 5. studenoga 2010. Sporazum o prijateljskoj suradnji potpisan je u Ningbou 7. lipnja 2011.
- **Novi Sad**, Srbija – Inicijativa o uspostavi prijateljske suradnje dvaju gradova potpisana je 2. veljače 2011. u Novom Sadu.
- **Rim**, Italija – Sporazum o prijateljskoj suradnji s Gradom Rimom potpisan je u Rimu 18. lipnja 2010.
- **Rostock**, Njemačka – Sporazum o prijateljskoj suradnji potpisan je 7. listopada 1974., a obnovljen je 28. listopada 2002. u Rijeci.
- **Trst**, Italija – Pismo namjere za uspostavu prijateljske suradnje potpisano je u Trstu 1. rujna 2010. Sporazum o prijateljstvu i suradnji između Grada Rijeke i Grada Trsta kojim se potvrđuje namjera za produblivanjem prijateljskih odnosa potpisan je u Rijeci 20. rujna 2011.
- **Qingdao**, NR Kina – Pismo namjere potpisano 7. lipnja 1998. godine u Rijeci. Sporazum o prijateljstvu potpisan 11. srpnja 1999. godine. Sporazum o bratimljenju potpisan u Qindau 22. kolovoza 2010.

Grad Rijeka aktivan je član sljedećih udruga:

1. Međunarodno udruženje gradova i luka – *International Association Cities and Ports* – IACP
2. Međunarodno udruženje *Bienale des jeunes creatures del Europe et de la Mediterranee*
3. Međunarodno udruženje Mreža zdravih gradova svjetske zdravstvene organizacije – *WHO Healthy Cities Network*
4. Međunarodno udruženje europskih gradova i regija za kulturu – *Les Recontres*
5. Međunarodno udruženje *Energie cities* – *Association of European Local Authorities Promotion a Local Sustainable Energy Policy*
6. Međunarodno udruženje *Eurocities* – *Knowledge Societies Forum*
7. Međunarodno udruženje *Major Cities of Europe* – *IT Users Group*

Grad Rijeka je tijekom proteklog razdoblja značajno razvio svoje europske kontakte i partnerstva, a ulaskom Republike Hrvatske u članstvo Europske unije navedena suradnja postaje značajni dio gradskih aktivnosti. U razdoblju prije ulaska Republike Hrvatske u članstvo Europske unije Grad Rijeka je imao ograničeni pristup EU-sredstvima zbog svoje razvijenosti, a sljedeća tablica prikazuje projekte koji su financirani iz EU-fondova i programa Unije.

Tablica 35. Projekti Grada Rijeke financirani iz EU-fondova

Projekt	Ciljevi	Ukupni proračun projekta/EUR
Uspostava okvira za volontiranje u institucijama	Planiranje i primjena volonterskih akcija u institucijama koje pružaju socijalne usluge	107.659
Emigracija – jučer i sutra	Tematski susreti pobratimljenih gradova	5.533
Uspostava podrške u socijalnom uključivanju socijalno ugroženih skupina	Poboljšanje pristupa tržištu rada osoba s invaliditetom	90.008
Helping Hand	Edukacija nezaposlenih žena za zapošljavanje u zanimanjima dadilja i gerontodomačica	165.356
ACO-NET	Širenje filmskih aktivnosti na mediteranskom području	2.000.000
Volonterski centri – spona volonterstva i zapošljivosti	Povećanje zapošljivosti mladih u području volonterstva	130.000
Mladi za Europu	Susreti mladih iz više europskih zemalja	18.000
USUD	Uključivanje mladih u procese odlučivanja o kulturnoj politici	15.000
ŽCGO Marišćina	Smanjenje količine otpada na najmanju moguću mjeru, uz potpunu zaštitu tla, podzemnih voda i zraka	49.300.000
EGOV4U	Povećanje dostupnosti interneta i novih tehnologija građanima u nepovoljnom položaju	4.800.000
SETA	Razvoj suradnje među europskim gradovima i regijama putem identifikacije mjera za poboljšanje prometne dostupnosti	2.835.414
Funkcionalne regije	Identifikacija različitih modela razvoja funkcionalnih regija	130.000
SEED	Unapređenje javne dostupnosti podataka, informacija, dokumenata vezanih za Grad Rijeku, ustanove i komunalna društva	5.126.004
Engineering+	Razvoj inicijativa za promicanje tehničkih zanimanja kod učenika i studenata	118.200
TECH-TOUR	Valorizacija kulturne baštine s ciljem razvoja turizma	165.001
SMILE	Unapređenje postojećih i uvođenje novih prometnih rješenja u mediteranskim gradovima	1.872.533
iURBAN	Razvoj sustava energetskog upravljanja	5.294.072

Europska suradnja uključuje aktivni rad predstavnika Grada na projektima i aktivnostima udruga kojih je Grad član. U sklopu udruge *Major Cities of Europe*, predstavnici Grada Rijeke izradili su marketinšku strategiju udruge te politiku upotrebe socijalnih medija. Grad je sudjelovao u organizacijskim aktivnostima za godišnju konferenciju

u MCE u Ljubljani (lipanj 2013.), a to čini i tijekom priprema za konferenciju u Zürichu (lipanj 2014.) koje su započele. U sklopu rada udruge EURO CITIES, Grad Rijeka sudjeluje u radu radne skupini "eInclusion" komunicirajući s dionicima putem e-maila i telekonferencija, a s ciljem izrade relevantnih stručnih dokumenata.

Rezultat ostvarenih europskih kontakata jest i kontinuirano participiranje Grada Rijeke u projektnim konzorcijima koji podnose projektne prijedloge prema europskim fondovima. Za primjer, tijekom prve polovice 2013. godine Grad je surađivao na pripremi niza projektnih prijedloga koji su prijavljeni za sredstva Europske unije: clbCLOUD, AQUANESS, iURBAN, WIN, SMART-OCT, CLOe, iLocate i INCA, od kojih je većina ocijenjena izvrsnim ocjenama te je racionalno očekivati sufinanciranje barem nekoliko njih.

Dobar temelj za unapređenje europske suradnje jest sudjelovanje Grada, trgovačkih društava i ustanova u projektima, najčešće sufinanciranim sredstvima europskih fondova. U nastavku se navodi nekoliko projekata koje Grad Rijeka realizira uz primjenu informacijsko-komunikacijskih tehnologija, a koji su financirani iz EU-fondova:

- **eGOV4U – eGovernment for You, „e-Uprava za vas“**, projekt je čiji je cilj poticanje korištenja informacijsko-komunikacijske tehnologije s ciljem prevladavanja društvenih i gospodarskih poteškoća i isključivosti te smanjivanje jaza nastala između onih koji imaju i onih koji nemaju pristup internetu i drugim informacijsko-komunikacijskim tehnologijama. Projekt je sufinanciran sredstvima Europske komisije, unutar Programa podrške politikama za primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT PSP). Projekt je završio s realizacijom projektnih aktivnosti, a rezultati su povećanje efikasnosti rada Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb, organizacija internetskih klubovi starijih osoba, unapređenje sadržaja na portalu www.rijeka.hr te uspostavljanje internet-portala za osobe treće životne dobi: <http://penzici.rijeka.hr/>. Voditelj projekta eGOV4U bio je Milton Keynes Council, Ujedinjeno Kraljevstvo. Pored Grada Rijeke, sudionici su bili i partneri iz Irske, Malte i Islanda.
- **SEED – Speeding „Every European Digital“, „Uključimo sve Europljane u digitalno doba“** – Cilj je projekta uspostava tehničke i organizacijske infrastrukture koja će omogućiti da se na mreži elektroničkih javnih mjesta stvore pretpostavke za objedinjavanje europskih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih informacija javnog sektora koje su već dostupne putem interneta, ali ih građani nisu dovoljno svjesni. Pristupanjem projektu Grad Rijeka se obvezao uspostaviti mrežu od dvanaest (12) informativnih čvorišta, od čega tri (3) moraju biti interaktivna. Interakcija korisnika s informatičkim sustavom SEED odvijat će se putem zaslona osjetljivog na dodir. Projekt će završiti 2014. godine, a sufinanciran je sredstvima Europske komisije, unutar Programa podrške politikama za primjenu informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT PSP). Vrijednost radnih jedinica Grada Rijeke iznosi 223.910 EUR, a financijski doprinos Unije je 50% navedenog iznosa i iznosi 111.955 EUR. Voditelj projekta SEED je *Investigacion Y Desarrollo Informatico Eikon SI* sa sjedištem u Španjolskoj, a u projektu, uz Grad Rijeku, sudjeluju partneri iz Bugarske, Cipra, Malte, Češke, Rumunjske i Latvije.

Osim projekata kojima je odobreno sufinanciranje iz EU-fondova početkom 2013. godine, za dvadesetak projekata ukupnog proračuna oko 30 mil. EUR, koji su prijavljeni na natječaje, čeka se odluka o sufinanciranju. Projekti su tematski vezani uz zaštitu i valorizaciju kulturne i prirodne baštine, obnovljive izvore energije i energetske učinkovitost, područje prometa, poticanje poduzetništva, unapređenje socijalnih usluga, turizam, unapređenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija, integraciju društvenih skupina u nepovoljnom položaju, unapređenje kompetencija nezaposlenih osoba, razvoj civilnog društva.

Razmjena znanja i iskustava te partnerstvo na međunarodnim i europskim projektima od velikog su značenja za Grad Rijeku zbog globalnog značaja Riječkog prometnog pravca.

EUROPSKA I MEĐUNARODNA SURADNJA – PROBLEMI:

- Prijenos znanja i iskustava iz gradova-prijatelja u sustav Grada Rijeke
- Stvaranje europskih partnerstava

EUROPSKA I MEĐUNARODNA SURADNJA – RAZVOJNE POTREBE:

- Povezivanje europske i međunarodne suradnje sa strateškim ciljevima
- Razvoj europskih partnerstava

2.16. Kapaciteti sustava Grada

2.16.1. Financijski potencijali i imovina riječkoga gradskog sustava

Riječki gradski sustav specifičan je model upravljanja koji Grad Rijeka razvija godinama u suradnji s komunalnim i trgovačkim društvima te ustanovama koje ima u vlasništvu.

Taj se sustav temelji s jedne strane na visokom stupnju samostalnosti svakog subjekta, a s druge strane na uskoj povezanosti gradske uprave s njima, sve poradi postizanja učinkovitosti upravljanja imovinom i maksimalnom koordinacijom razvojnih projekata od značenja za građane.

U nastavku se daje pregled ukupnog broja zaposlenih, ukupne imovine i prihoda subjekata uključenih u riječki gradski sustav.

Tablica 36. Slika Grada kroz brojeve na dan 31. svibnja 2013.

Redni broj	Naziv korisnika	Broj zaposlenih 31. 5. 2013.	Ukupna imovina (u kn) 31. 12. 2012.*	Ukupni prihodi (u kn) 31. 5. 2013.
1.	GRAD RIJEKA	454	7.114.837.291	296.860.464
2.	KOMUNALNA I TRGOVAČKA DRUŠTVA	1.792	2.490.632.768	256.013.741
2.1.	KD Autotrolej	608	33.154.767	59.204.156
2.2.	KD Čistoća	434	188.428.642	39.096.442
2.3.	TD Energo	148	388.537.916	68.568.619
2.4.	KD Kozala	117	49.879.479	10.869.641
2.5.	KD Vodovod i kanalizacija	321	1.163.395.863	37.511.545
2.6.	TD Rijeka promet	116	251.151.235	21.362.933
2.7.	TD Rijeka sport	48	416.084.866	19.400.405
3.	USTANOVE U KULTURI**	427	55.554.089	29.105.318
3.1.	Gradska knjižnica Rijeka	56	26.567.941	4.483.123
3.2.	Muzej Grada	11	5.101.469	1.081.371
3.3.	Muzej moderne i suvremene umjetnosti	17	14.847.727	1.755.458
3.4.	HNK Ivana pl. Zajca	314	8.430.068	19.507.453
3.5.	Gradsko kazalište lutaka	29	606.884	2.277.913
4.	USTANOVE ODGOJA I OBRAZOVANJA	1.874	101.935.750	101.821.301
4.1.	Dječji vrtić Rijeka	531	53.586.084	32.666.576
4.2.	Dom mladih Rijeka	27	1.438.582	2.588.429
4.3.	Osnovne škole (decentralizirana funkcija)	1316	46.911.084	66.566.296
5.	USTANOVE ZDRAVSTVA I SOCIJALE	104	12.417.027	7.684.095
5.1.	Psijhijatrijska bolnica LOPAČA	96	12.240.231	7.062.390
5.2.	Dom za dnevni boravak djece "TIĆ"	8	176.796	621.705
6.	Javna vatrogasna postrojba	136	17.841.322	10.920.023
7.	Agencija za društveno poticanu stanogradnju	4	98.639.803	382.338
8.	UKUPNO	4.791	9.891.858.050	675.787.280

Napomena: Tablica ne prikazuje konsolidirano financijsko izvješće svih korisnika, već samo pregled ukupnog broja zaposlenih, imovine i prihoda.

* Podaci za ukupnu imovinu odnose se na datum 31. prosinca 2012.

** U tablici nisu posebno iskazani podaci za Art-kino (novu ustanovu u kulturi)

Izvor: Grad Rijeka, komunalna i trgovačka društva i gradske ustanove

Riječki gradski sustav zapošljavao je krajem svibnja 2013. godine približno 4.800 djelatnika. Najveći je dio bio zaposlen u ustanovama odgoja i obrazovanja (39%) te gradskim komunalnim i trgovačkim društvima (37%), u gradskoj upravi i ustanovama u kulturi bilo je zaposleno oko 9% djelatnika u svakoj, a ostatak se odnosi na ostale unutar sustava.

Ako se gleda kompletan sustav prikazan u tablici, vidljivo je da vrijednost imovine iznosi gotovo 10 milijardi kuna. Na sam Grad Rijeku otpada više od 7 milijardi, tj. 72%, a ostatak se odnosi na imovinu trgovačkih i komunalnih društava te ustanova u vlasništvu Grada. Posebno valja istaknuti da tablica prikazuje knjigovodstvenu, a ne tržišnu vrijednost imovine pa je za očekivati da bi, kod nekih objekata, tržišna vrijednost uvelike premašivala navedenu vrijednost iz tablice.

Gledajući ukupne prihode riječkoga gradskog sustava za prvih pet mjeseci 2013. godine, vidljivo je da je u tom razdoblju ostvareno 675,79 milijuna kuna ili prosječno mjesečno 135,16 milijuna kuna. U ukupno ostvarenim prihodima najveći udio ima Grad (40%), slijede komunalna i trgovačka društva (38%), ustanove odgoja i obrazovanja (15%) te svi ostali sa 7%.

2.16.2. Proračun Grada Rijeke

Proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci za jednu godinu, a omogućava financiranje poslova i programa koje obavljaju upravna tijela jedinice lokalne samouprave radi ostvarivanja javnih potreba i prava građana koja se temeljem zakonskih propisa financiraju iz javnih prihoda.

Proračun Grada Rijeke za 2013. godinu usvojen je na sjednici Gradskog vijeća 20. prosinca 2012. i stupio je na snagu 1. siječnja 2013. godine.

Tablica 37. Ostvarenje proračuna Grada Rijeke u razdoblju siječanj – svibanj 2013.

u kunama

Red.br.	Opis	Plan za 2013.	Izvršenje za siječanj – svibanj 2013.	Indeks (4/3*100)
A.	Ukupni prihodi i primici (1+2)	834.600.000	269.860.464	32,3
1.	Ukupni prihodi	797.897.000	267.813.790	33,6
	Prihodi poslovanja	712.432.000	256.984.357	36,1
	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	85.465.000	10.829.434	12,7
2.	Primici od financijske imovine i zaduživanja	36.703.000	2.046.674	5,6
B.	Ukupni rashodi i izdaci (1+2)	834.600.000	263.324.227	31,6
1.	Ukupni rashodi	763.559.800	238.506.594	31,2
	Rashodi poslovanja	639.470.207	230.233.736	36,0
	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	124.089.593	8.272.859	6,7
2.	Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	71.040.200	24.817.633	34,9

Izvor: Grad Rijeka

Iz podataka o rezultatima izvršenja proračuna Grada Rijeke u prvih pet mjeseci 2013. godine, vidljivo je da su ukupni prihodi i primici tijekom promatranog razdoblja ostvareni u iznosu od 269,9 milijuna kuna ili 32,3% godišnjeg plana. Istovremeno, proračunski rashodi i izdaci za prvih pet mjeseci 2013. iznose 263,3 milijuna kuna ili 31,6% plana, te je u prvih pet mjeseci 2013. godine ostvaren višak prihoda u iznosu od 6,5 milijuna kuna.

Ostvarenje proračunskih prihoda predstavlja rast za 12,4 milijuna kuna u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

S druge strane, ukupni rashodi za isto razdoblje ostvareni su za 10,8 milijuna kuna manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Kada govorimo o prihodima, najznačajnija i najveća skupina prihoda proračuna su prihodi poslovanja s udjelom od 95,2% u ukupno ostvarenim proračunskim prihodima, a njih čine prihodi od poreza, prihodi od imovine, namjenski prihodi po posebnim propisima određeni za financiranje zakonom utvrđenih namjena i drugo.

U prvih pet mjeseci 2013. godine, prihodi od poreza na dohodak ostvareni su u iznosu 140,1 milijuna kuna ili 40,9% godišnjeg plana, što je rast od 10,2 milijuna kuna u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. To je prije svega rezultat veće učinkovitosti naplate poreznih prihoda te zakonskih promjena 2012. godine (izmjene Zakona o porezu na dohodak i Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave).

Prihodi od imovine također su vrijednosno značajna skupina unutar prihoda poslovanja, a odnose se na prihode od naknada za koncesije, prihode od zakupa i iznajmljivanja imovine, prihode od spomeničke rente i druge prihode. U promatranom su razdoblju za prvih pet mjeseci 2013. godine ostvareni u iznosu od 45,8 milijuna kuna ili 34,6% godišnjeg plana.

Prihodi po posebnim propisima i naknade u promatranom su razdoblju ostvareni u iznosu od 48,3 milijuna kuna, odnosno 34,8% godišnjeg plana, a odnose se na prihode od komunalnih doprinosa, komunalne naknade, prihode iz cijene komunalnih usluga namijenjenih razvoju i druge prihode.

Ostale skupine prihoda i primitaka po svojoj su prirodi promjenljive jer se prihodi od prodaje nefinancijske imovine planiraju u skladu s realnim tržišnim mogućnostima prodaje imovine, dok se primici od zaduživanja mogu planirati samo za dugoročno financiranje kapitalnih projekata koje potvrdi Gradsko vijeće Grada Rijeke. Pad standarda građana i otežano poslovanje gospodarskih subjekata odražava se na prihode od prodaje nefinancijske imovine koji se ostvaruju u otežanim uvjetima smanjene potražnje na tržištu.

Rashodi i izdaci proračuna u posljednjih nekoliko godina izvršavali su se u skladu sa smanjenim fiskalnim mogućnostima proračuna te su na brojnim stavkama rashoda poduzimane mjere štednje kao što su rashodi za zaposlene i materijalni rashodi, istovremeno vodeći brigu da se ne ugroze stečena prava i standardi, posebice najosjetljivijih skupina građana.

Najveći udjel od 87,4% u izvršenju ukupnih proračunskih rashoda čine rashodi poslovanja koji su izvršeni u iznosu od 230,2 milijuna kuna ili 36,0% godišnjeg plana.

Osim poduzetih mjera štednje na rashodima za zaposlene putem uštede na plaćama i ostalim materijalnim pravima te ograničavanjem zapošljavanja, uštedi su dodatno pridonijele izmjene Zakona o doprinosima kojim su smanjene stope doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje za 2%, odnosno s ranijih 15% na 13%, a u primjeni su od lipnja 2012. godine.

Materijalni rashodi izvršeni su u razdoblju siječanj – svibanj 2013. godine u iznosu od 81,3 milijuna kuna, što je u odnosu na isto razdoblje prošle godine više za 6,0 milijuna kuna. Povećanje materijalnih rashoda proizlazi zbog povećane stope PDV-a s 23,0% na 25,0%, koja se počela primjenjivati 1. ožujka 2012. godine, te zbog povećanja cijena energenata.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine odnose se na održavanje ili kupnju imovine. Znatno dio navedenih rashoda u proteklim godinama odnosi se na izgrađene sportske objekte i ceste koji su, nakon okončanja investicija, preuzeti u gradsku imovinu. U promatranom razdoblju siječanj – svibanj 2013. godine navedeni rashodi izvršeni su u iznosu od 8,3 milijuna kuna.

Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova izvršeni su u iznosu od 24,8 milijuna kuna, a odnose se na otplatu glavnice za izdane gradske obveznice i na otplatu glavnice primljenih zajmova.

2.16.3. Imovina i vlasnički udjeli

Imovina Grada

Ukupna imovina Grada Rijeke na dan 31. prosinca 2012. godine iznosi 7,11 milijardi kuna, što je povećanje od 1,46 milijardi ili 22,6% u odnosu na kraj 2009. godine.

Tablica 38. Pregled stanja imovine, obveza i vlastitih izvora Grada Rijeke

u 000 kuna

Rač. plan	O P I S	Stanje na dan 31. 12. 2012.
	AKTIVA – IMOVINA	7.114.837
0	Nefinancijska imovina	5.764.887
1	Financijska imovina	1.349.950
	PASIVA – OBVEZE I VLASTITI IZVORI	7.114.837
2	Obveze	638.870
9	Vlastiti izvori	6.475.967

Izvor: Grad Rijeka

S krajem 2012. godine Grad Rijeka u svom vlasništvu i evidencijama ima 24 objekta dječjih vrtića, 20 osnovnih škola, 11 objekata srednjih škola, 26 objekata i prostora kulture, 30 objekata i prostora zdravstva, 11 objekata i prostora socijalne skrbi, 72 objekta i prostora sporta i tehničke kulture te 27 prostora mjesnih odbora. Grad Rijeka vlasnik je i objekata na grobljima, komunalne infrastrukture, 20 fontana te 1.525.497 m² zelenih površina, s 285 dječja igrališta i ostale imovine.

Grad u svojem vlasništvu krajem 2012. godine ima i 1.739 poslovnih prostora ukupne površine 196.547,76 m², 2.032 stana ukupne površine 98.224,13 m² te 7.539 zemljišnih čestica ukupne površine 6.197.974,89 m².

Vlasnički udjeli Grada

Grad Rijeka ima većinski udio u 8 komunalnih i trgovačkih društava, a nominalna vrijednost poslovnih udjela iznosi 848,96 milijuna kuna.

Tablica 39. Udjeli Grada Rijeke u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu grada

Red. broj	TRGOVAČKO DRUŠTVO	Nominalna vrijednost udjela Grada Rijeke	Udio Grada Rijeke u vlasništvu
1.	Rijeka promet d.d.	17.961.900	100,00%
2.	Rijeka sport d.o.o.	5.431.000	100,00%
3.	KD Kozala d.o.o.	6.674.200	100,00%
4.	HNK Rijeka s.d.d. Rijeka	8.000.000	100,00%
5.	KD Vodovod i kanalizacija d.o.o.	655.128.200	84,89%
6.	KD Autotrolej d.o.o.	11.015.600	83,44%
7.	KD Čistoća d.o.o.	18.708.100	81,23%
8.	Energo d.o.o.	126.045.100	56,90%
	Ukupno	848.964.100	

Izvor: Grad Rijeka

Osim navedenih društava, Grad Rijeka suvlasnik je i u trgovačkim društvima s manjim vlasničkim udjelom s obzirom na interese u ostvarenju određenih projekata.

Preko vlasničkih udjela u trgovačkim društvima, Grad Rijeka osigurava visoku kvalitetu usluga koje se pružaju građanima te vodi računa o strateškim odlukama vezanim za daljnja ulaganja u poboljšanje njihova standarda i kvalitete.

2.16.4. Podaci o zaduženosti Grada

Dugoročno zaduživanje jedinice lokalne samouprave za investicije, kao i izdavanje jamstava regulirano je Zakonom o proračunu i Pravilnikom o postupku zaduživanja te davanju jamstava i suglasnosti jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U nastavku se daje pregled stanja duga po osnovi prije primljenih kredita, zajmova, izdanih gradskih obveznica i jamstva na dan 31. svibnja 2013. godine.

Tablica 40. Stanje duga (glavnica i kamate) Grada Rijeke na dan 31. svibnja 2013.

Red. broj	Zaduženje	u kunama	
		Stanje duga na dan 31.12.2012.	Stanje duga na dan 31.5.2013.
I.	Kredit	8.880.854	6.641.180
	Kredit Erste&Steiermarkische Bank	8.880.854	6.641.180
II.	Obveznice	142.995.530	131.027.380
	Municipalne obveznice	142.995.530	131.027.380
III.	Robni zajmovi	336.874.762	321.727.898
	Robni zajam od Agencije za društveno poticanu stanogradnju Grada Rijeke	66.164.454	63.808.178
	Robni zajam od TD Rijeka sport	149.590.124	148.010.393
	Robni zajam od TD Rijeka promet	121.120.184	109.909.327
IV.	ŽCGO Marišćina	107.059.797	107.059.797
	Zajam Ministarstva financija	23.311.179	23.311.179
	Jamstvo u korist Ministarstva financija za zajam TD Ekoplus	83.748.618	83.748.618
	Ukupno:	595.810.943	566.456.255

Izvor: Grad Rijeka

U odnosu na kraj 2012. godine, stanje zaduženosti na 31. svibnja 2013. godine manje je za 29,35 milijuna kuna ili 5%.

Sredstvima kredita realizirani su gradski kapitalni projekti. Kredit će se otplatiti u cijelosti do kraja 2013. godine.

Municipalnim obveznicama izdanim u razdoblju od 2006. do 2008. godine financirana je izgradnja kompleksa Dvoranskog plivališta na Kantridi. Obveznice su se počele otplaćivati u siječnju 2010. godine i otplaćivat će se do završetka otplate u srpnju 2016. godine.

Kod navedena tri robna zajma nije riječ o klasičnom zaduživanju na tržištu kapitala, već o preuzimanju stanova, prometnica i sportskih objekata, koje su izgradili Agencija za društveno poticanu stanogradnju Grada Rijeke, TD *Rijeka promet* d.d. i TD *Rijeka sport* d.o.o., a Grad Rijeka ih je prenio u svoje poslovne knjige, povećavši tako imovinu Grada Rijeke za navedena ulaganja, te preuzeo obvezu njihove otplate. Time su stvoreni kvalitetniji uvjeti za sportske aktivnosti profesionalnih sportaša i klubova te građana, rekreativaca, djece i mladeži, proširena je prometna mreža, a Grad Rijeka je preuzimanjem 124 stana riješio stambeno pitanje dijela socijalno najugroženijih sugrađana dodjelom stanova u najam prema Listi prioriteta za davanje stanova u najam.

Do kraja 2013. godine Grad Rijeka preuzet će preostala ulaganja na prometnici Rujevica – Marinići te povećati obvezu za robni zajam od TD *Rijeka prometa* d.d.

Županijski centar za gospodarenje otpadom Mariščina projekt je koji se sufinancira iz programa IPA, komponenta III, Operativni program Zaštita okoliša. Ukupna procijenjena vrijednost projekta iznosi 49.320.618 EUR, a projekt se sufinancira iz sredstava pretpristupne pomoći (IPA) – 45,28%, sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost – 22,26%, a preostalih 32,46% sufinanciraju Grad Rijeka, Primorsko-goranska županija i TD *Ekoplus* d.o.o. Za sufinanciranje izgradnje ovog projekta, Grad Rijeka se u 2012. godini zadužio te je kao solidarni dužnik s Primorsko-goranskom županijom dao Ministarstvu financija jamstvo za osiguranje povrata dugoročnog zajma koji je uzeo i TD *Ekoplus* d.o.o.

Budući da se projekt Županijski centar za gospodarenje otpadom Mariščina sufinancira iz pretpristupnog programa Europske unije (program IPA), temeljem Zakona o proračunu, zaduženje Grada Rijeke za navedeni zajam kao i navedeno jamstvo Grada Rijeke ne uključuje se u opseg mogućeg zaduženja Grada Rijeke.

2.16.5. Stanje kadrova na 1. lipnja 2013.

U Gradu Rijeci su na dan 1. lipnja 2013. godine ukupno zaposlena 454 službenika i namještenika (u koji broj nisu uključeni dužnosnici), od toga: 438 službenika i namještenika na neodređeno vrijeme, 15 službenika na određeno vrijeme i 1 vježbenik.

Na dan 1. lipnja 2013. godine u gradskoj upravi se na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa nalazilo 29 osoba, a u tijeku je odobravanje zahtjeva od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za još 13 osoba.

Tablica 41. Stanje kadrova na dan 1. lipnja 2013.

Naziv odjela gradske uprave (OGU)	Sistem.	Neodređeno	Određeno	Vježbenici	Suspenzija	Ukupno popunj.
OGU za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem	42	34	1	0	0	35
OGU uprave za komunalni sustav	99	90	3	0	0	93
OGU za poduzetništvo	11	10	1	0	0	11
OGU za odgoj i školstvo	10	8	1	0	0	9
OGU za zdravstvo i socijalnu skrb	13	13	0	0	0	13
OGU za kulturu	28	27	0	0	0	27
OGU za sport i tehničku kulturu	10	9	0	0	0	9
OGU za financije	51	46	3	0	0	49
Odjel za gradsku samoupravu i upravu	67	62	2	0	0	64
Ured Grada	37	34	1	0	0	35
Zavod za informatičku djelatnost	49	37	0	1	0	38
Ured za unutarnju reviziju Grada Rijeke		4	0	0	0	4
OGU za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje	18	16	1	0	0	17
Ured za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke	5	2	0	0	0	2
OGU za gospodarenje imovinom	51	45	2	0	1	48
Ukupno	496	437	15	1	1	454

2.16.6. Organizacijska struktura upravnih tijela i ureda Grada Rijeke

Odluku o ustrojstvu upravnih tijela Grada Rijeke donijelo je Gradsko vijeće Grada Rijeke na sjednici dana 22. studenog 2012. godine, a objavljena je u „Službenim novinama Primorsko-goranske županije“ broj 46/12.

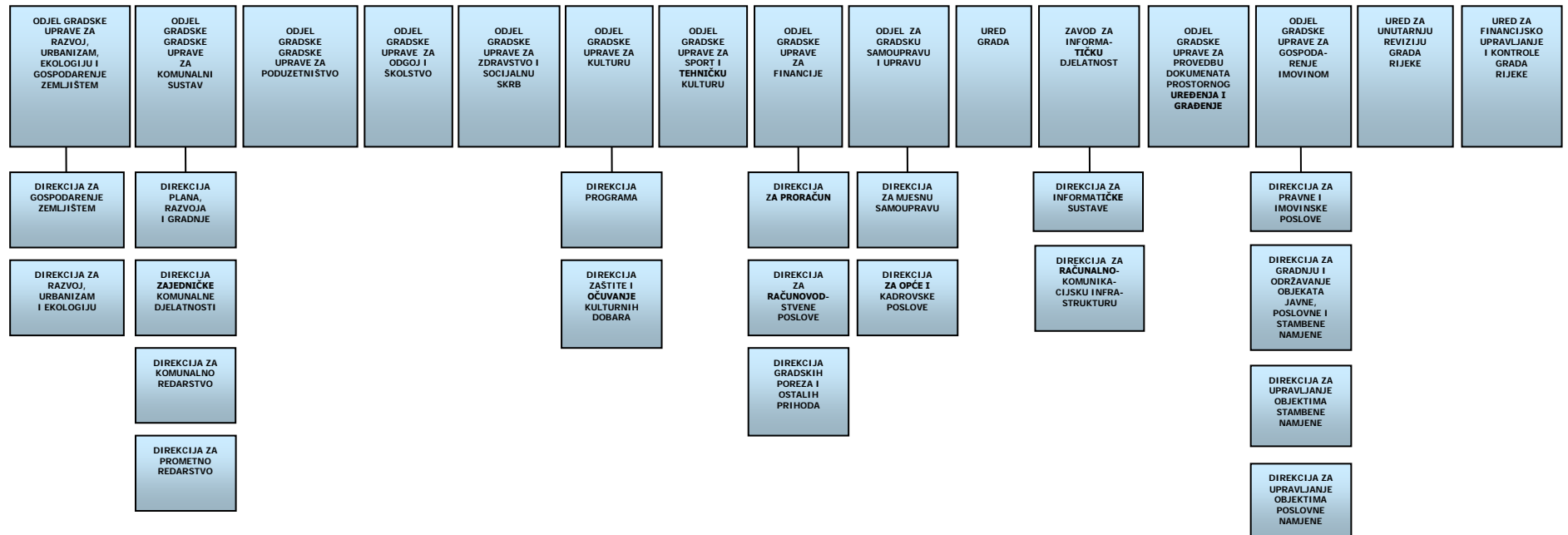
Prijedlog nove Odluke o ustrojstvu upravnih tijela Grada Rijeke polazi od potrebe usklađenja sa zakonodavnom regulativom u dijelu koji se odnosi na odredbe Zakona o vodama (NN 153/09, 63/11 i 130/11), Zakona o cestama (NN broj 84/11) i Zakona o humanitarnoj pomoći NN 128/10) te preciznijeg određivanja poslova koji se obavljaju u upravnim tijelima Grada.

Zbog promjena u gospodarskom okruženju nameće se nužnost racionalnijeg i učinkovitijega gospodarenja objektima javne, poslovne i stambene namjene u smislu ustrojavanja i vođenja jedinstvene evidencije svih građevina i dijelova građevina u vlasništvu Grada, ustanovljenje njihova pravnog statusa i legalnosti, racionalnijeg i učinkovitijeg organiziranja gradnje i održavanja te objedinjavanja svih pravnih i imovinskih poslova vezanih za upravljanje, stjecanje, otuđivanje, održavanje i gradnju kao i davanja u zakup, davanja u najam, davanja na upravljanje ili korištenje objekata javne, poslovne i stambene namjene u vlasništvu Grada.

Racionalan pristup zadovoljenju javnih potreba zahtjeva organizacijsku strukturu sposobnu za iznalaženje novih modela gradnje, financiranja, održavanja i upravljanja objektima javne, stambene i poslovne namjene te pružanja snažnije pravne i administrativno-tehničke podrške projektima društveno poticane stanogradnje, uz istovremeno uravnoteženje postojeće organizacijske strukture i bolje iskoristivosti raspoloživih kadrovskih resursa.

U tom se smislu, uz preciznije određivanje poslova u svim upravnim tijelima Grada, ovim Prijedlogom odluke predlaže i ustrojavanje novog upravnoga tijela Grada – Odjela gradske uprave za gospodarenje imovinom, u kojem bi se objedinili poslovi gospodarenja imovinom, a koji uključuju poslove upravljanja, evidentiranja, stjecanja, otuđivanja, gradnje, održavanja, davanja u najam, davanja u zakup, davanja na upravljanje i davanja na korištenje svih objekata javne, poslovne i stambene namjene u vlasništvu Grada te poslove davanja koncesije za obavljanje komunalne djelatnosti tržnica na malo i dimnjačarskih poslova. Istovremeno, ovim se Prijedlogom odluke predlaže izdvajanje poslovnih aktivnosti vezanih za gospodarenje imovinom koje se racionalnije i učinkovitije mogu provoditi u okviru novoustrojenog upravnog tijela, a koje se obavljaju u Odjelu gradske uprave za komunalni sustav, Odjelu gradske uprave za odgoj i školstvo, Odjelu gradske uprave za sport i tehničku kulturu, Odjelu gradske uprave za poduzetništvo, Odjelu gradske uprave za kulturu, Odjelu gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb te Odjelu za gradsku samoupravu i upravu.

UPRAVNA TIJELA I UREDI GRADA RIJEKE

2.16.7. Učinkovitost gradske uprave u provedbi dokumenata prostornog uređenja i građenje u razdoblju 2008. do 2013. godine

Izmjenama Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, a primjenom Zakona o prostornom uređenju i gradnji u listopadu 2007. godine prenesena je nadležnost upravnih poslova provedbe dokumenata prostornog uređenja, izdavanja građevinskih i lokacijskih dozvola te drugih akata vezanih uz gradnju u djelokrug područne (regionalne) samouprave i lokalne samouprave. Grad Rijeka za te je poslove osnovao Odjel gradske uprave za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje koji je započeo s radom 1. siječnja 2008. godine. Ovi su poslovi do toga datuma obavljani u Uredu državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji te je prema posebnom sporazumu preuzet dio službenika, arhiva i poslovi za područje Grada Rijeke. U svrhu organizacije rada novoosnovanog odjela, koncem 2007. godine učinjeni su svi prethodni poslovi potrebni za početak rada u smislu donošenja potrebnih akata i odluka o ustrojstvu odjela te usklađenje s drugim aktima i Statutom Grada Rijeke, kao i organizacijski poslovi potrebni za nesmetan početak rada, opremanje prostora i nabava opreme. Prije datuma određenog početkom rada novog odjela gradske uprave, u potpunosti su završeni organizacijski poslovi potrebni za nesmetan početak rada. Osiguran je i pripremljen poslovni prostor uz svu prateću opremu i osigurana su financijska sredstva za obavljanje poslova. Osobito pažnjom pristupilo se informatizaciji novog odjela gradske uprave. Osim nabave odgovarajuće računalne opreme, pristupilo se izradi programa namijenjena radu na izdavanju akata, vođenju evidencije predmeta i raznih podataka te izradi izvještaja.

Novoosnovani odjel gradske uprave započeo je rad sa svega osam zaposlenika preuzetih iz Ureda državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, ali istovremeno sa znatnim opterećenjem preuzetih neriješenih predmeta koji su rezultirali poteškoćama u dotadašnjoj organizaciji rada državne uprave.

Preuzeto je približno 1.100 neriješenih predmeta, a istovremeno je mjesečno zaprimano prosječno 165 novih predmeta. Postavljen je cilj da se riješi što veći broj zaostalih predmeta i paralelno pristupi pravovremenom rješavanju novih zahtjeva. Poduzete su mjere za uspostavu učinkovitog rada te su u razdoblju od veljače do svibnja 2008. popunjena sva radna mjesta planirana sistematizacijom, postavljena je norma rješavanja predmeta i uveden prekovremeni rad. Postotak riješenih predmeta postupno se povećavao i do kraja 2008. godine uspostavljeno je ažurno stanje rješavanja zahtjeva te je postotak riješenosti predmeta prelazio 80%.

U vrlo kratkom roku osnovan je odjel gradske uprave s ukupno 18 djelatnika, od toga 13 službenika visoke i 3 djelatnika više stručne spreme arhitektonske, građevinske i pravne struke, te 2 službenika srednje stručne spreme. Svi službenici ovlašteni za vođenje postupaka do prvog kvartala 2009. godine, u potpunosti su ispunili zakonske uvjete za samostalno vođenje upravnih postupaka iz ovog područja, što osim visoke stručne spreme zahtijeva pet godina radnog iskustva, položen državni ispit te stručni ispit za obavljanje poslova graditeljstva.

Nakon riješenih zaostataka i uspostavljenog učinkovitog funkcioniranja, pristupilo se daljnjem unapređenju rada kako bi se ciljem građanima omogućilo što lakše ostvarenje njihovih interesa i potreba vezanih uz rad i nadležnost ovog tijela. Uspostavljena je bolja komunikacija i pružanje potrebnih informacija putem obavijesti na web-stranicama gradske uprave i tiskanjem brošura radi pružanja osnovnih informacija i uputa.

Početak u 2009. godine, uz tehničku podršku Zavoda za informatičku djelatnost Grada Rijeka, uvedene su novine u radu Odjela, kojima je dodatno unaprijeđena komunikacija s građanima. Programski sustav prilagođen radu na obradi predmeta, vođenju evidencije i pohranjivanju svih dokumenata unaprijeđen je tako da se omogućilo primanje podataka o stanju rješavanja predmeta te svaki podnositelj zahtjeva može putem e-maila, SMS-poruka i uvidom na internetskim stranicama Odjela provjeriti promjenu statusa u predmetu ili automatski o tome primiti obavijest. Omogućen je i kompletan uvid u rješavanje pojedinog zahtjeva putem internetskih stranica Odjela. Ovime je Grad Rijeka bio prvi grad u Republici Hrvatskoj koji je uveo takozvane e-dozvole, što se u 2013. godini namjerava postupno uvesti u ostale urede koji obavljaju ove poslove.

U idućem razdoblju Odjel je zadržao visok postotak riješenosti predmeta. Tijekom jednogodišnjeg razdoblja zaprimano je približno 2.000 predmeta, a postotak riješenosti kretao se

između 80 i 85%. Zbog ekonomskih prilika, od 2009. godine nadalje uočava se pad aktivnosti u graditeljstvu. Broj zahtjeva za izdavanje dozvola za gradnju novih objekata je u padu, ali ukupan broj obrađenih predmeta približno je isti do 2012. godine, s obzirom na to da se povećao broj akata potrebnih za sređivanje upisa nekretnina u katastar i zemljišne knjige, osobito rješenja o utvrđivanju građevinske čestice, potvrđivanje elaborata etažiranja, izdavanje uporabnih dozvola i uvjerenja za uporabu te ostalih akata koji zamjenjuju uporabnu dozvolu.

Tijekom 2012. i 2013. godine izdan je niz dozvola za objekte, pogotovo infrastrukturne, koji će se financirati sredstvima europskih fondova. U 2012. godine zabilježen je porast zaprimljenih zahtjeva koji se odnose na predmet legalizacije objekata prema Zakonu o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama, osobito u prosincu kada je određen prvi rok za predaju zahtjeva do 31. prosinca 2012., godine, koji se odnosio na građevine za koje je građevinska inspekcija donijela rješenja o rušenju. Krajnji rok za sve ostale građevine za koje postoji potreba legalizacije bio je 30. lipnja 2013., zbog čega je samo u prvom polugodištu 2013. godine zaprimljeno više od 3.800 zahtjeva. U takvim okolnostima postotak rješavanja nije moguće zadržati na primjerenoj razini. U idućem razdoblju prvenstvo u rješavanju i dalje će imati zahtjevi u redovitoj proceduri legalizacije, nastojat će se rješavati u što većem broju i poduzet će se mjere za ubrzanje njihova rješavanja.

Od početka primjene ovog Zakona u kolovozu 2011., do danas (20. lipnja 2013.) zaprimljeno je 3.610 zahtjeva, odnosno 55 zahtjeva u 2011. godini, 891 zahtjev u 2012. godini i 2.664 u prvom polugodištu ove godine.

Tablica 42. Osnovni podaci o broju obrađenih predmeta u razdoblju od 1. siječnja 2008. do 20. lipnja 2013. godine.

Godina	Preuzeto	Zaprimljeno	Ukupno u radu	Riješeno	Preostalo u radu
2008.	1.100	2.021	3.121	2.556	565
2009.	565	2.462	3.027	2.676	351
2010.	351	2.049	2.400	2.078	322
2011.	322	2.135	2.457	2.024	433
2012.	433	2.902	3.335	2.218	1.117
do 20.6.2013.	1.117	3.805	4.922	1.170	3.752

U proteklom razdoblju, kao i ubuduće, Odjel gradske uprave za provedbu dokumenta prostornog uređenja i građenje surađuje i daje podršku ostalim odjelima gradske uprave u pripremi dokumentacije i realizaciji projekata od javnog interesa.

Suradnja započinje već u fazi pripreme dokumentacije, imovinsko-pravne pripreme zemljišta i izrade idejnih rješenja određenih projekata. Suradnja se ostvaruje kontaktom između zaduženih voditelja projekata odjela gradske uprave, angažiranih geodetskih tvrtki i projektanata, planiranjem aktivnosti, stručnim savjetima i analizom predloženih zahvata u prostoru. Ažurnost ovog Odjela, pravovremeno pokretanje postupka i obrada zaprimljenih zahtjeva, provođenje postupaka izdavanja dozvola za što kraće vrijeme te stručni savjeti u okviru njegove nadležnosti, od iznimne su važnosti za postizanje planiranih rokova realizacije projekata, te na taj način ovaj Odjel indirektno sudjeluje u izvršenju planiranih investicija.

2.16.8. Javna vatrogasna postrojba

Javna vatrogasna postrojba Grada Rijeke osnovana je Odlukom Poglavarstva Grada Rijeke 1999. godine radi obavljanja vatrogasne djelatnosti na području Grada Rijeke te drugih gradova, općina i pravnih osoba s kojima ima ugovor o obavljanju vatrogasne djelatnosti. Postrojba obavlja osnovne djelatnosti gašenja požara, spašavanja ljudi i imovine ugroženih požarom ili drugim nesrećama.

Tablica 43. Utvrđena minimalna financijska sredstva za decentralizirano financiranje JVP-a Grada Rijeke u razdoblju 2004.–2013.

Godina	Financiranje decentraliziranih funkcija vatrogastva				Stopa promjene	Indeks 2009.= 100
	Rashodi za zaposlene	Materijalni rashodi	Ukupno	Smanjenje/povećanje		
2004.	12.926.727	1.124.063	14.050.790	-	-	76,68
2005.	14.946.980	1.660.776	16.607.756	2.556.966	18,2	90,63
2006.	12.537.503	1.709.659	14.247.162	-2.360.594	-14,2	77,75
2007.	14.021.351	2.282.546	16.303.897	2.056.735	14,4	88,97
2008.	14.757.509	2.604.266	17.361.775	1.057.878	6,5	94,75
2009.	15.607.152	2.717.554	18.324.706	962.931	5,5	100,00
2010.	15.003.778	2.739.573	17.743.351	-581.355	-3,2	96,83
2011.	14.769.225	2.553.347	17.322.572	-420.779	-2,4	94,53
2012.	13.727.793	2.422.552	16.150.345	-1.172.227	-6,8	88,13
2013.	13.891.133	1.543.459	15.434.592	-715.753	-4,4	84,23

Iz tablice je vidljivo da su utvrđena minimalna financijska sredstva za decentralizirano financiranje JVP-a Grada Rijeke manja u odnosu na 2012. godinu, čime se nastavlja trend smanjenja doznačenih sredstava iz Državnog proračuna započet proteklih godina.

U nastavku slijedi Pregled financiranja JVP-a Grada Rijeke za razdoblje 2004.–2013. godine. Iz Proračuna Grada Rijeke u proteklih deset godina za JVP Grada Rijeke izdvojeno je oko 123.000.000 kn. Udio države u ukupnim sredstvima JVP-a u prosjeku iznosi 52,84%, udio Grada Rijeke 39,81%, a samo 6,06 % udio je sredstava koji se odnose na uplate gradova i općina iz Riječkog prstena. Udio sredstava koji se odnosi na uplate gradova i općina iz Riječkog prstena nastojat će se povećati u idućim godinama, kao i broj korisnika koji se koriste uslugama Postrojbe.

JPV se u prvom redu financira iz Državnog proračuna i iz Proračuna Grada Rijeke te dijelom i preko drugih jedinica lokalne samouprave s kojima Postrojba ima ugovor o sufinanciranju.

Tablica 44. Pregled financiranja Javne vatrogasne postrojbe Grada Rijeke za razdoblje 2004.–2013.

FINANCIRANJE	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013*	2004-2013
Državni Proračun	14.050.790	16.607.756	14.247.162	16.303.897	17.361.775	17.700.429	17.743.351	17.322.572	16.150.345	15.360.000	162.848.077
Proračun Grada Rijeke	10.643.406	10.122.834	13.640.485	15.427.215	16.049.815	12.291.541	10.399.400	10.403.535	11.591.791	12.135.500	122.705.522
Gradovi i općine iz Riječkog prstena	1.469.930	1.673.969	1.789.512	1.820.963	1.852.791	1.893.383	1.925.196	2.005.641	2.202.214	2.053.000	18.686.599
Ostali korisnici usluga JVP-a Grada Rijeke	131.513	221.406	125.944	230.428	232.066	508.650	414.380	588.680	625.200	600.000	3.678.267
Povrat sredstava od DUZS-a	0	0	0	0	0	83.640	83.425	10.523	117.472	0	295.060
Ukupno JVP	26.295.639	28.625.965	29.803.103	33.782.503	35.496.447	32.477.643	30.565.752	30.330.951	30.687.022	30.148.500	308.213.525

* plan

U Idućim godinama nastavit će s aktivnostima kojima će Postrojba unaprijediti svoju djelatnosti i omogućiti viši standard zaštite od požara. Nastavit će se s obnavljanjem postojeće opreme i investiranjem u obnovu voznog parka t u daljnje školovanje i usavršavanje kadrova, čime bi Javna vatrogasna postrojba ostala lider u Republici Hrvatskoj i na području zaštite od požara i na području zaštite i spašavanja.

Tablica 45. Financiranje zaštite i spašavanje u razdoblju 2009.–2013.

OPIS	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.*	2009.–2013.
Zaštita na radu	47.695	77.192	43.777	66.783	165.500	400.947
Rashodi za skloništa	24.748	55.585	46.728	53.296	51.500	231.857
Zaštita i spašavanje	431.784	277.160	252.565	178.455	355.000	1.494.964
Zaštita od požara	78.107	39.407	27.234	32.555	126.000	303.302
UKUPNO ZAŠTITA I SPAŠAVANJE	582.334	449.344	370.303	331.090	698.000	2.431.070

*plan

Grad Rijeka u suradnji s vatrogasnom postrojbom nastavit će unapređenje sustava zaštite i spašavanja opremanjem i osposobljavanjem postrojbi civilne zaštite.

Uz represivnu djelatnost, i nastavit će se ulagati u poboljšanje preventivne djelatnosti i otklanjanja nedostataka na stambenim, javnim i gospodarskim objektima, a sve s ciljem smanjenja broja požara, odnosno izbjegavanja težih posljedica uzrokovanih požarom.

2.16.9. Razvoj mjesne samouprave

Na području Grada Rijeke osnovana su 34 mjesna odbora kao oblik neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima od neposrednog i svakodnevnog utjecaja na njihov život i rad.

Tablica 46. Stanovništvo Grada Rijeke prema mjesnim odborima 2011.

Mjesni odbor	Broj stanovnika 2011.	Površina u m ²
Banderovo	2.235	358.200
Belveder	3.501	206.900
Brajda-Dolac	4.085	412.600
Brašćine-Pulac	2.338	3.192.900
Bulevard	2.067	287.100
Centar - Sušak	1.812	660.700
Draga	1.463	3.453.000
Drenova	7.624	7.021.700
Gornja Vežica	6.783	903.800
Gornji Zamet	4.829	1.314.400
Grad Trsat	2.296	1.303.900
Grbci	1.694	356.500
Kantrida	6.005	3.622.200
Kozala	5.284	606.800
Krimeja	3.180	191.400
Luka	1.318	218.600
Mlaka	3.992	835.200
Orehovica	539	2.528.500
Pašac	410	981.000
Pećine	2.545	485.900
Pehlin	5.553	2.325.100
Podmurvice	5.988	783.500
Podvežica	6.110	725.700
Potok	1.448	357.800
Srdoči	6.522	2.282.800
Sveti Kuzam	240	537.900
Sveti Nikola	9.249	987.900
Svilno	896	1.122.200
Školjić	1.648	271.200
Škurinje	5.751	2.135.000
Škurinjska Draga	4.674	898.200
Turnić	4.539	373.100
Vojak	2.854	196.600
Zamet	9.152	1.404.700
Ukupno – Grad Rijeka	128.624	43.343.000

Ciljevi vezni uz rad mjesnih odbora usmjereni su na rješavanje problematike uređenja objekata komunalne infrastrukture, komunalnog nereda, ali i na podizanju kvalitete života kroz aktivnosti na području kulture, zdravstva, sportske rekreacije građana, brige o djeci, ekološke osviještenosti građana, poduzetništva i održivog razvoja, informiranja građana, razvoja svojih web-stranica.

- **Daljnje povećanje informiranosti građana o aktivnostima i radu mjesnih odbora** (daljnjim nastavkom stvaranja uvjeta za kvalitetniju izradu biltena što većeg broja mjesnih odbora radi boljeg informiranja građana o aktivnostima, zanimljivostima i događanjima u mjesnom odboru te daljnjim održavanjem i unapređenjem kvalitete web-stranica mjesnih odbora kao jednog od najtransparentnijih oblika informiranja građana o radu i aktivnosti vijeća mjesnog odbora, zanimljivostima i događanjima.
- **Održavanje postojeće razine kvalitete izrade i provedbe programa rada te načina rada vijeća mjesnih odbora** organiziranjem informativnih i instruktivnih seminara i radionica namijenjenih vijećima mjesnih odbora, putem kojih bi se vijećnike upoznalo s važnošću i primjerima dobrog i kvalitetnog planiranja programa rada te s primjerima dobre prakse vezanim za ustroj i način rada mjesne samouprave i mjesnih odbora u Gradu Rijeci. Poticanjem Vijeća da utvrde konkretne programske aktivnosti, poslove i zadatke na kojima bi se angažirali volonteri, broj volontera i udruga te vrijeme njihova angažiranja
- **Povećati udio mladih u kreiranju i realizaciji programa mjesnih odbora, kao i njihovo aktivno sudjelovanje u kreiranju komunalne i društvene politike na razini mjesne samouprave** prezentacijom mjesne samouprave i mogućim načinima njihova uključivanja u rad mjesnih odbora u suradnji sa Savjetom mladih Gradskog vijeća Grada Rijeke.
- **Riječki program lokalnog partnerstva** – program koji omogućava da se neposrednim sudjelovanjem građana, udruga i mjesnih odbora, u suradnji s Gradom Rijekom, brže i ekonomičnije riješi dio potreba stanovnika u uređenju manjih javnih površina (dječja igrališta, drvoredi, cvjetne gredice, neuređene zelene površine, manji divlji deponiji). Program se uspješno provodi od 2005. godine, a 47 realiziranih projekata u proteklih osam godina broj je koji svakako potiče na daljnji angažman Grada za nastavak projekta u idućim godinama. Značajan doprinos i uključivanje volontera, javnog i gospodarskog sektora kao članova lokalne zajednice u realizaciju projekta, poticaj je za daljnje animiranje mjesnih odbora, grupa građana i udruga u rješavanju manjih komunalnih problema preko Riječkog programa lokalnog partnerstva putem javnog natječaja, prezentacijom i radionicama programa za zainteresirane, stručnom i financijskom podrškom u realizaciji projekta te promidžbom sudionika i realiziranih projekata.

Za provođenje Programa predviđeno je povećanje financijskih sredstva sa 180.000 na 200.000 kn godišnje, a ukupan iznos sredstava za jedan projekt i dalje ostaje 30.000 kn.

Tablica 47. Riječki program lokalnog partnerstva 2005.–2012.

Godina	Broj projekata	Utrošeno sredstava Proračuna Grada	Doprinos zajednice	Ukupno	Udio zajednice u % u odnosu na cijelu vrijednost	Udio zajednice u % u odnosu na sredstva Grada	Broj volontera
2005.	5	155.286	331.011	486.298	68,07	213,16	279
2006.	5	125.155	136.390	261.545	52,15	108,98	86
2007.	5	150.766	187.506	338.272	55,43	124,37	99
2008.	6	146.225	303.591	449.813	67,49	207,62	140
2009.	6	149.888	273.839	423.727	64,63	182,70	198
2010.	6	178.681	356.851	535.532	66,63	199,71	266
2011.	7	179.216	257.260	436.476	58,94	143,55	366
2012.	7	151.879	272.390	424.269	64,20	179,35	327
UKUPNO	47	1.085.216	1.846.448	2.931.663	62,98	170,15	1761

Riječki program lokalnog partnerstva podrazumijeva suradnju svih odjela gradske uprave, kao i komunalnih društava u vlasništvu Grada.

KAPACITETI SUSTAVA GRADA – IZAZOVI:

- Ekonomska kriza odrazila se na smanjenje proračunskih prihoda i zanimanje za poslovne prostore u vlasništvu Grada
- Prijave projekata za EU-fondove nameću potrebu nove organizacijske strukture
- Nedostatno znanje o europskim fondovima

KAPACITETI SUSTAVA GRADA – RAZVOJNE POTREBE:

- Jačanje proračunskih prihoda putem učinkovitog upravljanja imovinom u vlasništvu Grada Rijeke
- Razvoj projektne organizacije
- Ulaganja u ljudske resurse (znanje o EU-fondovima)

3. Grad Rijeka – SWOT-analiza

Radna skupina radila je na utjecaju svih prethodno navedenih informacija koristeći se tehnikom tzv. SWOT-analize. Izraz SWOT dolazi od početnih slova engleske riječi za snage (*strengths*), slabosti (*weaknesses*), a što su pozitivni i negativni unutarnji čimbenici. Uz to, SWOT-analiza obuhvaća i mogućnosti (*opportunities*) i prijetnje (*threats*) te pozitivne i negativne vanjske čimbenike.

Rezultati SWOT-analize su sljedeći:

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • Povoljan zemljopisni položaj • Konkurentnost riječke luke • Rijeka kao urbani centar • Veličina gradskog proračuna • Gradska imovina • Komunalna infrastruktura • Realizirani kapitalni projekti • Sportska infrastruktura • Sveučilište u Rijeci • Transparentnost gradske uprave	<ul style="list-style-type: none"> • Premala površina grada • Starenje stanovništava • Migracije stanovništva u Riječki prsten • Nadležnost gradske uprave • Struktura gospodarstva • Prometna infrastruktura • Imovinsko-pravna problematika • Nepovoljni položaj Rijeke u odnosu na državnu vlast u prethodnome razdoblju • Projektno planiranje proračuna • Razvoj ljudskih resursa
PRILIKE/MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • Ulazak RH u EU • Financiranje projekata iz EU-fondova • Razvoj Riječkoga prometnog pravca • Razvoj državnih infrastrukturnih projekata • Sveučilište – razvoj znanosti i tehnologije • Transfer tehnologije • Kandidatura Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture • Regionalna suradnja • Suradnja s gradovima i općinama Riječkog prstena • Gradska imovina – dodatni prihodi	<ul style="list-style-type: none"> • Globalizacija • Usklađivanje sa strateškim ciljevima <i>Europa 2020</i> • Dovođenje procesa tranzicije u RH • Ekonomska kriza • Daljnji tijek sustavnih reformi • Prilagodba gospodarstva na tržište EU • Nezaposlenost mladih • Socijalna sigurnost građana • Zakonska regulativa za velike gradove • Daljnji tijek procesa decentralizacije

4. Prijedlog vizije i misije za razdoblje 2014.–2020. godine

Javna rasprava mora pripomoći definiranju vizije i misije, odnosno odgovoriti na pitanje kako građani vide Rijeku 2020. godine. U nastavku su prijedlozi.

Vizija

Rijeka je otvoreni grad konkurentnoga gospodarstva i kvalitetnog života.

Misija

Rijeka je posvećena razvoju na temeljima zajedništva i jedinstvu različitosti.

5. Strateški ciljevi razvoja

Zbog ekonomske krize na globalnoj razini, Europska unija preispitala je svoje ciljeve te utvrdila nove prioritete razvoja s obzirom na promjenu općih okolnosti. Europska komisija pokrenula je **strategiju Europa 2020** koja će omogućiti izlaz iz gospodarske krize i pripremiti gospodarstvo Europske unije za iduće desetljeće.

Strategija *Europa 2020* iznosi viziju europske socijalne tržišne ekonomije tijekom idućeg desetljeća te počiva na tri međusobno povezana područja prioriteta koja se međusobno podupiru:

- pametan rast (čime se potiče znanje, inovaciju, obrazovanje i digitalno društvo)
- održiv razvoj (čime će naša proizvodnja postati učinkovitija u iskorištavanju resursa, uz istovremeno povećanje konkurentnosti)
- uključiv rast (povećanjem sudjelovanja na tržištu rada, stjecanjem vještina te borbom protiv siromaštva).

Europa 2020 razradila je ciljeve s pojedinim inicijativama:

PAMETAN RAST	ODRŽIV RAST	UKLJUČIV RAST
INOVACIJE	KLIMA, ENERGETIKA I MOBILNOST	ZAPOŠLJAVANJE I VJEŠTINE
OBRAZOVANJE	KONKURENTNOST	BORBA PROTIV SIROMAŠTVA
DIGITALNO DRUŠTVO		

Da bi se postigli ciljevi, plan *Europa 2020* sastoji se od značajnih inicijativa:

- **Unija inovacija** – ponovno fokusiranje politike istraživanja, razvoja i inovacija, uz istovremeno premošćivanje jaza između znanosti i tržišta pri pretvaranju izuma u proizvode. Primjerice, patent Zajednice svake bi godine mogao poduzećima uštedjeti 289 milijuna EUR.
- **Mladi u pokretu** – poboljšanje kvalitete i međunarodne privlačnosti europskog sustava visokog obrazovanja promicanjem mobilnosti studenata i mladih stručnjaka. Kao konkretna aktivnost, slobodna mjesta u svim državama članicama trebala bi biti dostupnija diljem Europe, a stručne kvalifikacije i iskustvo priznati na odgovarajući način.
- **Digitalni plan za Europu** – ostvarivanje održivih gospodarskih i socijalnih koristi od Jedinstvenoga digitalnog tržišta temeljenog na brzom internetu. Svi Europljani trebali bi do 2013. imati pristup širokopojasnom internetu, a do 2020. godine i znatno većim brzinama interneta (30 Mb/s i više).
- **Europa koja učinkovito iskorištava resurse** – podržavanje prelaska na gospodarstvo koje učinkovito iskorištava resurse i proizvodi manje ugljičnog dioksida. Europa bi se trebala držati svojih ciljeva koje treba ostvariti do 2020. godine u smislu proizvodnje energije, učinkovitosti i potrošnje. Kao rezultat, uvoz nafte i plina trebao bi se do 2020. godine smanjiti za 60 milijardi EUR.

- **Industrijska politika za „zeleni rast“** – pomoći industrijskoj bazi EU da postane konkurentna u svijetu nakon krize promicanjem poduzetništva i razvijanjem novih vještina. Time će se stvoriti milijuni novih radnih mjesta.
- **Plan za stjecanje novih vještina i stvaranje novih radnih mjesta** – stvaranjem uvjeta za modernizaciju tržišta rada u svrhu povećanja razine zaposlenosti i osiguranja održivosti naših socijalnih modela, dok pripadnici *baby-boom* generacije odlaze u mirovinu.
- **Europska platforma protiv siromaštva** – osiguranje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije pomaganjem siromašnima i socijalno isključenima te omogućavanjem njihove aktivne uloge u društvu.

Grad Rijeka se svojom Strategijom razvoja za razdoblje 2014.–2020. godine mora uklopiti u navedene ciljeve Europske unije.

Strateški ciljevi Grada Rijeke:

1. Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca
2. Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo
3. Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa

6. Razrada strateških ciljeva

Strateški cilj 1. Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca

Ciljevi, prioriteti i mjere

STRATEŠKI CILJ 1. Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkoga prometnog pravca	
PRIORITETI	MJERE
1. 1. Razvoj Riječkoga prometnog pravca	1.1.1. Izgradnja prometne infrastrukture
	1.1.2. Integralno upravljanje Riječkim prometnim pravcem
1.2. Logističko povezivanje poduzetnika unutar Riječkoga prometnog pravca	1.2.1. Jačanje klastera u logistici i pomorstvu
	1.2.2. Globalna promocija i međunarodna suradnja
1.3. Grad Rijeka – integracijska funkcija prometnih sustava	1.3.1. Model koordinacije prometnih subjekata
	1.3.2. Održivost sustava javnoga gradskog prijevoza

Riječki prometni pravac dio je europskih prometnih koridora Vb, a željeznicom i autocestom Rijeka ostvaruje poveznicu s koridorom X. Na globalnoj razini Rijeka može biti poveznica Dalekog istoka sa Središnjom Europom zbog toga što je bliže preko Sueskog kanala doći do Rijeke (u odnosu na sjevernoeuropske luke).

Riječki prometni pravac velika je investicijska šansa za cijelu Hrvatsku, posebice za riječko gospodarstvo. Najprije treba reći da je Riječki prometni pravac zapravo "paket projekata" koji čine potrebne investicije u lučku infrastrukturu, ulaganja u nedostajuću cestovnu infrastrukturu, ulaganja u željezničku infrastrukturu, turističku infrastrukturu na dijelu luke koji se prenamjenjuje u javno-komercijalni prostor, potrebna ulaganja u Zračnu luku Rijeka, ulaganja u poslovno-logističke zone te ulaganja u gradske i regionalne prometne projekte u prometnu infrastrukturu.

Luka je bit svih komparativnih prednosti Rijeke, ali su tranzicijski procesi nanijeli veliku štetu gospodarskih subjektima vezanim uz promet. U suradnji s Vladom Republike Hrvatske (u njihovu mandatu 2012.–2015. godina) te uz sredstva iz EU-fondova, moguće je ostvariti nov razvojni iskorak u prometnoj infrastrukturi, s izrazito pozitivnim učinkom na ostale gospodarske grane i djelatnosti.

Kratki opis prioriteta

1. 1. Razvoj Riječkoga prometnog pravca

Cilj je ovog prioriteta potaknuti izgradnju nedostajuće prometne infrastrukture, a to se ponajprije odnosi na jačanje globalne konkurentske prednosti riječke luke. Ovaj prioritet upućuje i na potrebu povezivanja svih oblika prometa (pomorski, željeznički, cestovni i zračni) s gradskim prometnim projektima putem javnoga gradskog prijevoza. Modernizacija riječke luke, kontejnerskog terminala na Brajdici i novog zapadnog lučkog terminala uz novi riječki *waterfront* čini osnovu za jačanje konkurentnosti Rijeke unutar Europske unije. To ujedno znači da je potrebno razviti integralno upravljanje Riječkim prometnim pravcem kako bi se na europskoj i globalnoj razini mogli stvoriti sinergički učinci.

1.2. Logističko povezivanje poduzetnika unutar Riječkoga prometnog pravca

Razvoj Riječkoga prometnog pravca ujedno je i poslovna prilika za poduzetnike iz svih sektora gospodarstva. Naime, putem izgradnje prometne infrastrukture i povezivanja različitih oblika prometa otvaraju se nove mogućnosti za dodatne prerađivačke aktivnosti (dorada i prerada roba u prometu), kao i dodatne usluge u prometu. Objedinjavanje svih tih aktivnosti postiže se putem razvoja logističkog sektora, što stvara dodatnu vrijednost robe u prometu. U putničkom prometu također je moguće ostvariti dodatne učinke razvojem novih usluga na prometnom pravcu. Stoga se sve više ističe potreba logističkog povezivanja poduzetnika putem klastera, što može dodatno pridonijeti globalnoj promociji i međunarodnoj suradnji riječkih poduzetnika. Poveznica luke s cestovnim, željezničkim i zračnim prometom, uz jačanje poslovno-logističkih zona na Kukuljanovu, Škrleju i Miklavji – jača Riječki prometni pravac kao bitnu odrednicu europskih prometnih koridora. Cilj je, dakle, ovog prioriteta razvoj prometnog sektora kao najznačajnijeg dijela riječkoga gospodarstva. Rijeku 2020. godine možemo zamisliti kao razvijeno prometno-logističko središte, pri čemu će djelatnost prometa i vezanih usluga biti vodeći sektor u ekonomskoj strukturi grada, a time i brojem zaposlenih.

1.3. Grad Rijeka – integracijska funkcija prometnih sustava

Grad Rijeka mora preuzeti integracijsku funkciju u prometnom sustavu. Činjenica je da su subjekti u prometu razjedinjeni s obzirom na različite vrste prometa, ali i s obzirom na različitu vlasničku strukturu (državno, županijsko, gradsko, privatno i mješovito vlasništvo). Globalni trendovi u razvoju prometa nameću potrebu integracije svih prometnih subjekata bez obzira na vrstu prometa i vlasničku strukturu. Grad Rijeka, prema svojim organizacijskim i ljudskim kapacitetima, ima mogućnost uspostaviti novi model koordinacije svih prometnih sustava, ovisno o zajedničkim interesima (globalna promocija, partnerstvo na EU-projektima i drugo). U svrhu promocije koordinacija treba inicirati zajedničke nastupe svih subjekata na Riječkome prometnom pravcu s ciljem ostvarenja sinergijskih efekata na promet i gospodarstvo. Takva suradnja logično dovodi do stvaranja novog oblika koordinacije u svrhu prikupljanja sredstava za zajedničku marketinšku promociju na europskom i globalnom tržištu. Pritom je od iznimne važnosti jačanje dosadašnjih iskustava koje Grad Rijeka ima u razvoju prometnih projekata, posebice jačanjem ekološki održivog javnoga gradskog prijevoza i novih tehnoloških rješenja u regulaciji gradskog prometa. S tim u vezi moguće je da se Grad

Rijeka s projektom brze gradske željeznice u funkciji javnog prijevoza priključi na ovaj državni projekt. Javni gradski prijevoz i dalje bi se bazirao na prijevoz autobusima, a željeznički sustav predstavljao bi novu kvalitetu i nadogradnju postojećeg sustava. Treba imati na umu prometnu strategiju Europske unije koja potiče ekološki i energetske održive prometne sustave radi smanjenja emisije CO₂ u zraku. Upravo stoga Grad Rijeka mora poticati sve prometne sustave na ekološki i energetske održiv razvoj te razviti tehnologiju mjerenja CO₂ u zraku unutar urbane cjeline.

STRATEŠKI CILJ 1. – PROJEKTI

- **Izgradnjom Zagrebačkog terminala** omogućit će se pristajanje najvećih kontejnerskih brodova gaza 18 m, čime će riječka luka postati konkurentnija i bitno povećati kapacitet tereta.
- **Izgradnjom ceste D403** spojiti će se Zagrebački terminal s obilaznicom i Zvonimirovom ulicom, čime će se omogućiti otvaranje novoga zapadnog ulaza u središte grada.
- **Izgradnjom dvotračne pruge od Delnica do Šapjana koja će prolaziti kroz Rijeku** otvorit će se mogućnost za uvođenje brze gradske željeznice.
- **Uvođenjem brze gradske željeznice** rasteretit će se i poboljšati javni gradski prijevoz.
- **Sudjelovanjem Grada u modernizaciji Zračne luke Rijeka uz pomoć strateškog partnera**, ostvarit će se veća konkurentnost riječke zračne luke.
- **Sudjelovanjem Grada u realizaciji poslovno-logističkih zona Miklavje i Škrljevo** posredno će se otvoriti veći broj radnih mjesta na riječkom području.
- **Sudjelovanjem Grada u uređenju marine u luci Barošu s pratećim sadržajima**, ovaj dio grada preobrazit će se u atraktivnu zonu.
- **Sudjelovanjem Grada u izgradnji Delte kao novog prostora za građane** odgovorit će se na potrebe za javnim sadržajima, hotelima, kongresnim centrom, stanovima i poslovnim prostorima u ovom novom gradskom središtu.
- **Izgradnjom kompleksa Zapadna Žabica, tunela Žabica – Mlaka te uređenjem Željezničkog kolodvora** uredit će se autobusni i željeznički promet, što u realizaciji omogućava korištenje sredstava EU-fondova.
- **Izgradnjom javnih garaža na Žabici i Gomili** obogatit će se gradska parkirališna infrastruktura.
- **Uređenjem riječkog lukobrana (Molo longo)** ponudit će se novi sadržaji namijenjeni građanima i turistima.
- **Oslobađanjem Adamićeva gata i Rive od automobila** stvorit će se nova pješačka zona u središtu grada.
- **Uklanjanjem željezničkog nasipa na Školjiću** stvorit će se uvjeti za uređenje zone Školjića i preseljenje garaže *Autotroleja* na novu lokaciju.
- **Izgradnjom većeg broja rotora i kružnih tokova** na lokacijama na kojima je to moguće (Plumbum, Martinkovac, raskršće Prvomajska – Osječka), omogućit će se veća protočnost na prometnicama te ušteda vremena.

- **Izgradnjom žičare na Trsatu** omogućit će se dodatna opcija javnoga gradskog prijevoza koja će posebno koristiti bržem spajanju Sveučilišnog kampusa sa središtem grada.
- **Jačanjem uloge klastera za logistiku Riječkoga prometnog pravca** stvorit će se uvjeti za promociju cijelog paketa projekata koje Riječki prometni pravac podrazumijeva.
- **Nastavkom uvođenja plinskih autobusa u javni gradski prijevoz**, ova će se djelatnost preobraziti u energetske učinkovit i ekološki prihvatljiv sustav.
- **Uvođenje brze gradske željeznice.**
- **Poticanjem i sufinanciranjem programa energetske učinkovitosti** nastavit će se realizacija projekata poput ugradnje fotonaponskih panela za proizvodnju električne energije i izgradnje kogeneracijskih energana.

Strateški cilj 2. Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo

Ciljevi, prioriteti i mjere

STRATEŠKI CILJ 2. Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo	
PRIORITETI	MJERE
2.1. Razvoj novih znanja i tehnologija	2.1.1. Razvoj tehnoloških i poduzetničkih znanja putem svih oblika obrazovanja
	2.1.2. Razvoj poduzetničkih institucija i mjera potpora
	2.1.3. Transfer znanja i tehnologija
2.2. Jačanje konkurentnosti gospodarstva	2.2.1. Povećanje zaposlenosti s naglaskom na zapošljivost mladih
	2.2.2. Razvoj gospodarstva na novim tehnologijama
	2.2.3. Razvoj kreativnih industrija
	2.2.4. ICT gradska infrastruktura

Sveučilište u Rijeci jedno je od najstarijih i najkvalitetnijih u Republici Hrvatskoj. Osnovano 1973. godine, Sveučilište danas ima 10 fakulteta, 1 akademiju i 4 sveučilišna odjela s 947 zaposlenih nastavnika i 179 znanstvenih novaka.

Grad Rijeka uočio je potrebu za osiguranjem suvremenih uvjeta rada na Sveučilištu, a s ciljem jačanja znanstveno-istraživačkih kapaciteta, razvoja novih akademskih programa i povećanja broja studenata. Stoga je upravo Grad Rijeka izlobirao kod Vlade premijera Račana da se zemljište bivše vojarnje na Trsatu dodijeli u vlasništvo Grada Rijeke, a sve u svrhu izgradnje novoga Sveučilišnog kampusa. Dana 14. siječnja 2005. godine obavljena je primopredaja prostora Vojarne Trsat Gradu Rijeci te je uskoro započela rekonstrukcija prvog objekta na Kampusu namijenjena Akademiji primijenjenih umjetnosti. Nakon toga je na prostoru Kampusu izgrađeno velebno zdanje Filozofskog i Učiteljskog fakulteta te zgrade Građevinskog fakulteta i Sveučilišnih odjela. Uz to je sagrađen i kompleks Studentske prehrane.

Pritom je Grad Rijeka uložio značajna proračunska sredstva u izgradnju prometne i komunalne infrastrukture, u uređenje zelenih površina, parkirališta, u javnu rasvjetu i povezivanje s javnim gradskim prijevozom. Tako je Kampus uistinu postao zajednički projekt Grada Rijeke i Sveučilišta u Rijeci. Razvile su se i dodatne zajedničke aktivnosti na osnivanju i funkcioniranju Zaklade Sveučilišta u Rijeci i Znanstveno-tehnolojskog parka Sveučilišta u Rijeci (STeP).

Sveučilište u Rijeci aktivno radi na unapređenju sveučilišnih programa, a korištenje EU-fondova (posebice FP7) i projekata Svjetske banke pridonose pozicioniranju Rijeke na karti uglednih europskih sveučilišta.

Ambiciozni planovi Rektorata Sveučilišta sadržani su u Strategiji 2007.–2013. koja jasno prikazuje da je Sveučilište u fazi intenzivnog razvoja zbog stvaranja dodatnih prostornih uvjeta. Također, strategija predviđa i dugoročnu fazu razvoja Sveučilišta, koja će se temeljiti na intenzivnoj suradnji s lokalnim i regionalnim gospodarstvom. Ova komponenta razvoja Sveučilišta je posebno naglašena u prijedlogu nove Strategije 2014.–2020.

Kratki opis prioriteta

2.1. Razvoj novih znanja i tehnologija

Kako bi se Rijeka razvijala kao konkurentno gospodarstvo temeljeno na znanju i novim tehnologijama, a u skladu s jakom tradicijom inoviranja i primjene tih inovacija u proizvodnji (npr. torpedo kao riječki izum i poznata tvornica), potrebno je stvoriti preduvjete na svim razinama obrazovanja. Prvi i osnovni preduvjet svakako je stvaranje interesa djece i mladih za tehnološkim znanjima. S obzirom na to da je u osnovnim školama ukinut program tehničke kulture, Grad Rijeka nastoji preko Zajednice tehničke kulture (koja objedinjava aktivnosti udruga na različitim područjima tehničke kulture) promicati tehničku kulturu redovitim javnim manifestacijama i promocijama po osnovnim školama. To je pokušaj da se nadomjesti školski program, ali nije dovoljno za cilj koji se želi ostvariti – pokrenuti tehnološki konkurentno gospodarstvo. Stoga ovaj cilj potiče stvaranje novog sustava u predškolskom odgoju, posebice u osnovnim i srednjim školama kako bi došlo do podizanja opće razine tehnološkog znanja i interesa za nove tehnologije. Grad Rijeka ima značajna dosadašnja iskustva, kao i organizacijske i ljudske kapacitete za provođenje ovog cilja, najprije kroz eksperimentalni program, a potom i jačanjem dodatnih kompetencija djece i mladih kroz sustav školstva.

2.2. Jačanje konkurentnosti gospodarstva

Grad Rijeka ima sustav poduzetničkih inkubatora, ali se cjelokupna poduzetnička infrastruktura u razdoblju 2014.–2020. mora jače orijentirati na smanjenje nezaposlenosti, a pogotovo kod mladih. S tim u vezi Grad Rijeka će dodatno razvijati poduzetničke programe u suradnji s nadležnim državnim tijelima i institucijama te uz financiranje iz EU-fondova. Razvoj novih tehnologija na Sveučilištu i unutar navedene poduzetničke infrastrukture mora biti dostupan riječkim poduzetnicima, a ponajprije prerađivačkoj industriji koja je usmjerena na globalno tržište (brodogradnja, farmacija, prehrambena industrija i drugo). Osnovni preduvjet uspješnog i konkurentnoga gospodarstva jest transfer znanja iz akademske zajednice u gospodarstvo i obratno. Pritom je važno odrediti koji su znanstveno-istraživački resursi Sveučilišta u Rijeci usmjereni na stvaranje novih znanja i tehnologija. Jednako je tako važno ustanoviti realne potrebe riječkoga gospodarstva vezano za primjenu novih znanja i tehnologija. Sveučilište u Rijeci je putem EU-projekata, u partnerstvu s Gradom Rijeka, pokrenuo nekoliko programa koji nastoje stvoriti baze podataka radi kvalitetnog transfera znanja i tehnologija. Ured za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci (UTT), u suradnji sa ZTP STeP, ima vodeću ulogu u ispitivanju sveučilišnih i poduzetničkih kapaciteta za transfer tehnologija, a Grad Rijeka bi trebao putem poduzetničke infrastrukture podupirati rad UTT-a i STeP-a. Stoga su projekti STeP2, razvoj RRA *Porin*, kao i jačanje UTT-a i gradskog *Start-up* inkubatora – sustavi koji se moraju povezati radi uspješnog transfera tehnologija. Razvoj kreativnih industrija, sektora gospodarstva koji još nije tako statistički definiran, ali ga EU prepoznaje kao vrlo značajnu primjenu novih tehnologija (arhitektura, dizajn, razvoj novih medija i drugo), može predstavljati značajan dio gradskih projekata u kulturi, ali i utjecati na

daljnji razvoj lokalnoga gospodarstva. Grad Rijeka može dodatno pridonijeti transferu tehnologija putem sustava poticajnih mjera, a osobito putem razvoja gradske ICT infrastrukture. Razvoj Rijeke na temeljima novih znanja i tehnologija direktna je poveznica s jačanjem globalne konkurentnosti Europe na istim primjerima. Rijeku 2020. godine možemo sagledati kao razvijeni sveučilišni grad koji će generirati nove vrste tehnologija i nova znanja usmjerena na razvoj riječkoga gospodarstva. Time će se ostvarivati poznata sintagma “ekonomija znanja” i/ili “društvo znanja”, što bi se u ovom slučaju moglo nazvati “gradom znanja”.

STRATEŠKI CILJ 2. – PROJEKTI

- **Dovršetakom izgradnje Kampusa** stvorit će se uvjeti za punu preobrazbu Sveučilišta u moderno sveučilište nove generacije.
- **Aktivnim sudjelovanjem Grada u izgradnji nove Sveučilišne bolnice na Trsatu** podići će se razina kvalitete zdravstvene zaštite i znanstvenoistraživačkog rada te konkurentnost Medicinskog fakulteta.
- **Osnivanjem Znanstveno-tehnološkog parka (STeP2) na Kantridi** omogućit će se daljnji razvoj novih tehnologija i njihov transfer prema gospodarstvu.
- **Poticanjem tehnološkog razvoja usmjerenog k rastu konkurentnosti BI 3. maja** osigurat će se opstanak i razvoj brodograđevne industrije u Rijeci.
- **Širenjem *start-up* inkubatora** razvijat će se model koji će omogućiti samozapošljavanje mladih.
- **Dovršetakom izgradnje Poduzetničke zone Bodulovo** stvorit će se zona u funkciji novoga gospodarstva.
- **Širenjem kapaciteta proizvodnog inkubatora u zoni Bodulovo** omogućit će se njegovo uspješnije funkcioniranje.
- **Promicanjem područja Mlake i Torpeda kao poslovno-poduzetničkih zona** privlačit će se investitori zainteresirani za ulaganja u Rijeku.
- **Daljnjim razvojem gradske informacijske i komunikacijske mreže i širenjem zone besplatnoga bežičnog interneta** utvrdit će se riječka pozicija inteligentnoga grada.
- **Poticanjem razvoja industrije temeljene na novim tehnologijama** osigurat će se kriterij održivosti u razvoju grada.
- **Osnivanjem centra za komercijalizaciju inovacija** pomoći će se procesu povezivanja inovatora s tvrtkama i ulagačima s ciljem što brže komercijalizacije inovacija.
- **Daljnji razvoj programa poticaja poduzetništva** i razvoj programa poduzetničke edukacije za posebne ciljne skupine mladih i građana.

Strateški cilj 3. Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa

Ciljevi, prioriteti i mjere

STRATEŠKI CILJ 3. Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa	
PRIORITETI	MJERE
3.1. Urbana regeneracija	3.1.1. Integrirano urbanističko planiranje
	3.1.2. Kandidatura za Europsku prijestolnicu kulture
	3.1.3. Izgradnja gradske infrastrukture
3.2. Zaštita i unapređenje kvalitete života i zdravlja građana	3.2.1. Privlačenje mlađeg stanovništva
	3.2.2. Zdravi stilovi života (programi prevencije, sport, rekreacija)
	3.2.3. Suvremena socijalna politika
3.3. Jačanje upravnih kapaciteta sustava Grada Rijeke	3.3.1. Jačanje ljudskih resursa i znanja
	3.3.2. Regionalna i europska suradnja

Kratki opis prioriteta

3.1. Urbana regeneracija

Razvoj urbane infrastrukture podrazumijeva realizaciju gradskih projekata koji pridonose cjelovitoj regeneraciji grada. Uz realizaciju niza gradskih projekata, ide se u pravcu stvaranja nove kvalitete života na načelima ekološki i energetski održivog razvoja, uz korištenje sredstava iz EU-fondova.

Urbana regeneracija podrazumijeva pripremu za specijalizirani europski fond koji će se u razdoblju 2014.–2020. prvi put otvoriti za gradove. Rijeka time dobiva veliku priliku da stvori projekte kojima će pridonijeti urbanoj regeneraciji središta grada te pojedinih naselja unutar gradske jezgre. Riječ je, naime, o tome da se prema novim pravilima Europske unije gradski projekti moraju sagledati cjelovito, povezani s ciljem razvoja grada u cjelini te stvaranja novih prometnih, infrastrukturnih i programskih sadržaja. Time EU odustaje od prethodne prakse financiranja pojedinačnih projekata, već se zahtijeva povezivanje pojedinačnih projekata i programa u tzv. pakete projekata. Takav način planiranja nov je izazov za Grad Rijeku, posebno s obzirom na prisutnost velikih prometnih subjekata na području grada, s kojima treba razviti partnerstvo na novim projektima. Kandidatura Rijeke za

Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine upravo je prigoda da se na takav način pristupi planiranju kulturne infrastrukture u poveznici s urbanom regeneracijom, što je svakako nova uloga koju kultura ima u razvoju grada. Sukladno strategiji *Europa 2020* koja ide k jačanju poduzetništva u svim sektorima, treba inzistirati na uključivanju privatnog poduzetništva u sve gradske projekte kako bi se postigla veća zaposlenost i ostvarili pozitivni učinci na lokalno gospodarstvo.

3.2. Zaštita i unapređenje kvalitete života i zdravlja građana

Različite kategorije stanovnika u Rijeci imaju različite potrebe, a razvoj znači stvaranje zajedništva i sinkroniziranje svih navedenih potreba kroz konkretne projekte i programe. Iz demografskih podataka i internih podataka Grada Rijeke, jasno je da Rijeka prati negativne demografske trendove Hrvatske i Europe (starenje stanovništva, pad nataliteta i drugo). Grad Rijeka želi aktivnom politikom nastaviti privlačiti mlađe stanovništvo za ostanak i dolazak u Rijeku, a tome su usmjereni projekti izgradnje Kampusa, novih stanova, te novih sadržaja za mlade generacije. Svakako je važno naglasiti da Grad Rijeka želi i u nastavku promovirati zdrave stilove života, te su tome usmjereni programi prevencije, sportski i rekreacijski programi i izgradnja prateće infrastrukture. Grad Rijeka će i u razdoblju 2014.-2020. nastaviti jačati svoj socijalni program, po čemu je poznata u Hrvatskoj i šire, ali i razvijati nove oblike socijalne politike koja je dodatno usmjerena na razvoj socijalnog poduzetništva sukladno strategiji *Europa 2020*.

3.3. Jačanje upravnih kapaciteta

Za realizaciju navedenih ciljeva od iznimne je važnosti jačanje upravnih kapaciteta u Gradu Rijeci, ali i u cijelome gradskom sustavu – komunalnim i trgovačkim društvima u vlasništvu Grada te u gradskim ustanovama. Temeljni je cilj svakako jačanje stručnih znanja i njihovo povezivanje u pripremi projekata i programa za EU-fondove, ali i povezivanje s ciljem regionalne suradnje sa stručnjacima na području Riječkog prstena, Primorsko-goranske županije i Jadranske Hrvatske. Partnerstvo na projektima koji se prijavljuju za EU, uvijek je rezultat stručnog rada, odnosno multidisciplinarnog povezivanja stručnjaka, a Grad Rijeka može razviti vodeću ulogu u jačanju ljudskih kapaciteta na području šire regije.

STRATEŠKI CILJ 3. – PROJEKTI

- **Izgradnjom dječjih vrtića Pehlin, Rastočine i Krnjevo te osiguranjem prostora za dječji vrtić u sklopu Kampusa** koji se može koristiti i kao vježbaonica za studij predškolskog odgoja, povećat će se kapaciteti ustanove Dječji vrtić Rijeka.
- **Uvođenjem zdrave prehrane u riječke osnovne škole** pridonijet će se razvoju zdravog načina života i prevenirati problemi vezani uz prehranu.
- **Uvođenjem edukativnog programa *Moja Rijeka* u sve riječke osnovne škole** razvijat će se odnos prema gradu i njegovu identitetu, a uvođenjem odgojnog programa u osnovne škole koji će promicati nenasilje, toleranciju i solidarnost, razvijat će se temeljne ljudske vrijednosti.

- **Nastavkom stipendiranja srednjoškolaca i studenata prema kriteriju izvrsnosti poticati će se uspjeh**, uvođenjem stipendija sa socijalnim kriterijima dodatno će se razvijati mogućnosti napredovanja socijalno ugroženih, a ambicioznih mladih ljudi, a nastavkom sufinanciranja programa cjeloživotnog učenja omogućit će se stjecanje znanja i vještina i u izvanobrazovnoj dobi.
- **Nastavkom stanogradnje prema POS-u na Martinkovcu i Hostovu bregu** pridonijet će se rješavanju stambenog pitanja velikog broja riječkih obitelji.
- **Nastavkom ulaganja u razvoj Socijalnog programa** smanjit će se socijalna isključenost ugroženih skupina građana.
- **Praćenjem deinstitucionalizacije domova socijalne skrbi i pojačane brige za djecu s posebnim potrebama** iznalaziti će se modeli korištenja sredstava iz EU-fondova.
- **Otvaranjem novih klubova umirovljenika i starijih osoba te poticanjem širenja stacionarnih kapaciteta za smještaj starijih i nemoćnih (privatni i javni sektor)** povećat će se kvaliteta života Riječana treće životne dobi.
- **Sufinanciranjem preventivnih i edukativnih zdravstvenih programa te sportske ambulante** pridonosit će se boljem mentalnom i fizičkom zdravlju djece i mladih.
- **Stvaranjem uvjeta za preseljenje Gradske knjižnice i Muzeja moderne i suvremene umjetnosti te Muzeja Grada u kompleks Benčić** riješit će se prostorni problemi ovih ustanova i povećati kvaliteta rada.
- **Kontinuiranim radom na kandidaturi Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture** dugoročno će se definirati kulturni identitet grada.
- **Razvojem novog modela suradnje u kojem nezavisni kulturni sektor i novoosnovani Studentski kulturni centar upravljaju *Palachom, Filodrammaticom* i prostorom *Marganova*** osiguravat će se povoljnije korištenje prostora i veća vidljivost kulturnih programa te uključenost studentske populacije u kulturni život grada.
- **Nastavkom ulaganja u programe i rad nacionalnih manjina** promicat će se vrijednost multikulturalnosti kao važan dio identiteta Rijeke.
- **Financiranje aktivnosti mlađih dobnih skupina pri sportskim klubovima** graditi će se temelji riječkih sportskih uspjeha i poticati uključivanje mladih u sportske aktivnosti.
- **Rekonstruiranjem Dvorane *Dinko Lukarić*, uz korištenje sredstava EU fondova**, uredit će se prostor za aktivno bavljenje sportom i rekreacijom.
- **Daljnjim ulaganjima u manifestacije kulture, sporta i tehničke kulture, koje su prepoznate izvan gradskih okvira i predstavljaju dio identiteta Rijeke**, podizat će se atraktivnost Rijeke kao destinacije, a razvijanjem dostupnosti kulturnih i sportskih sadržaja velikom broju građana, poticati će društvena uključenost.
- **Praćenjem izgradnje hotela u Benčiću i turističkog naselja Kostabela**, izgradnjom potrebne komunalne infrastrukture, aktivno će se sudjelovati na realizaciji ovih projekata.
- **Uređenjem Trga pul Vele Crikve, Koblerova trga i Pavlinskoga trga te, u suradnji s Lučkom upravom, obnovom Lansirne rampe Torpeda**, osnažit će se atraktivnost ovih specifičnih lokacija.
- **Uređenjem šetnice uz kanjon Rječine od *Hartere* do Orehovice te nastavkom uređenja šetnica uz more od Kantride do Preluka** ponudit će se novi prostori za rekreaciju i ugodno provođenje slobodnog vremena.

- **Intenziviranjem uređenja novih zelenih površina i parkova za djecu** odgovorit će se na nedostatak ovih prostora u različitim četvrtima u gradu.
- **Provođenjem edukativne kampanje u vrtićima, školama i prema građanima o primarnoj selekciji otpada te povećanjem broja ekootoka i kontejnera za odvojeno prikupljanje otpada** poticat će se odgovoran odnos prema okolišu i dugoročno podići kvaliteta života.
- **Izgradnjom energane za proizvodnju struje iz bio plina** sa saniranog odlagališta Viševac, povećat će energetska učinkovitost grada.
- **Dovršetakom izgradnje Centralne županijske zone za gospodarenje otpadom Marišćina sa sustavom za mehaničko-biološku obradu** realizirat će se projekt integralnog sustava za gospodarenje otpadom.
- **Izgradnjom novih 135 km kanalizacije** uz istovremeno polaganje plinske instalacije na području Rijeke i susjednih općina, uz korištenje sredstava EU fondova, podići će se standard opremljenosti komunalnom infrastrukturom.
- **Nastavkom sufinanciranja noćnih linija Autotroleja** omogućit će građanima, a poglavito mladima, veća sloboda i sigurnost u prometu.
- **Osiguranjem daljnjeg provođenja Riječkog programa lokalnog partnerstva** s ciljem poticanja vrijednosti volontiranja i zajedništva, osnaživat će se osjećaj pripadnosti zajednici.
- **Nastavkom provođenja transparentne politike Grada**, uz komunikaciju s građanima, uvest će se model javnog dijaloga sa stručnjacima te time omogućiti maksimalna kvaliteta donošenja važnih odluka i provođenja projekata značajnih za cijeli grad.
- **Inzistiranjem na daljnjem provođenju decentralizacije** jačat će se uloga Rijeke i svih drugih jedinica lokalne samouprave.

Ciljevi, prioriteti i mjere

STRATEŠKI CILJ 1. Globalno pozicionirati Rijeku razvojem Riječkog prometnog pravca		STRATEŠKI CILJ 2. Na temeljima društva znanja i novih tehnologija razviti konkurentno gospodarstvo		STRATEŠKI CILJ 3. Osigurati dostojanstvo svih građana jačanjem socijalne uključenosti i razvojem projekata od zajedničkog interesa	
PRIORITETI	MJERE	PRIORITETI	MJERE	PRIORITETI	MJERE
1.1. Razvoj Riječkog prometnog pravca	1.1.1. Izgradnja prometne infrastrukture	2.1. Razvoj novih znanja i tehnologija	2.1.1. Razvoj tehnoloških i poduzetničkih znanja putem svih oblika obrazovanja	3.1. Urbana regeneracija	3.1.1. Integrirano urbanističko planiranje
	1.1.2. Integralno upravljanje Riječkim prometnim pravcem		2.1.2. Razvoj poduzetničkih institucija i mjera potpora		3.1.2. Kandidatura za Europsku prijestolnicu kulture
1.2. Logističko povezivanje poduzetnika unutar Riječkog prometnog pravca	1.2.1. Jačanje klastera u logistici i pomorstvu		2.1.3. Transfer znanja i tehnologija		3.1.3. Izgradnja gradske infrastrukture
	1.2.2. Globalna promocija i međunarodna suradnja	2.2. Jačanje konkurentnosti gospodarstva	2.2.1. Povećanje zaposlenosti s naglaskom na zapošljivost mladih	3.2. Zaštita i unapređenje kvalitete života i zdravlja građana	3.2.1. Privlačenje mlađeg stanovništva
1.3. Grad Rijeka - integracijska funkcija prometnih sustava	1.3.1. Model koordinacije prometnih subjekata		2.2.2. Razvoj gospodarstva na novim tehnologijama		3.2.2. Zdravstveni stilovi života (programi prevencije, sport, rekreacija)
	1.3.2. Održivost sustava javnog gradskog prijevoza		2.2.3. Razvoj kreativnih industrija		3.2.3. Suvremena socijalna politika
			2.2.4. ICT gradska infrastruktura	3.3. Jačanje upravnih kapaciteta sustava Grada Rijeke	3.3.1. Jačanje ljudskih resursa i znanja
					3.3.2. Regionalna i europska suradnja

7. Radna grupa

Radna grupa koja je bila zadužena za izradu Nacrta prijedloga Strategije sastavljena je od pročelnika odjela i voditelja ureda pri gradskoj upravi.

SRĐAN ŠKUNCA, d.i.a. i d.i.g., pročelnik Odjela gradske uprave za razvoj, urbanizam, ekologiju i gospodarenje zemljištem

IRENA MILIČEVIĆ, dipl. iur., pročelnica Odjela gradske uprave za komunalni sustav

mr. sc. ANDRIJA VITEZIĆ, dipl. oec., pročelnik Odjela gradske uprave za poduzetništvo

SANDA SUŠANJ, prof., pročelnica Odjela gradske uprave za odgoj i školstvo

ANKICA PERHAT, dipl. oec., pročelnica Odjela gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb

IVAN ŠARAR, prof., pročelnik Odjela gradske uprave za kulturu

VELJKO KARABAIĆ, prof., pročelnik Odjela gradske uprave za sport i tehničku kulturu

JASNA LIKER, dipl. oec., pročelnica Odjela gradske uprave za financije

mr. sc. MLADEN VUKELIĆ, prof., pročelnik Odjela za gradsku samoupravu i upravu

VERENA LELAS TURAK, dipl. iur., pročelnica Ureda Grada

ŽELJKO JURIĆ, dipl. inž. strojarstva, pročelnik Zavoda za informatičku djelatnost

LJILJANA BULJAN, d.i.g., pročelnica Odjela gradske uprave za provedbu dokumenata prostornog uređenja i građenje

VLADIMIR BENAC, dipl. oec., pročelnik Odjela gradske uprave za gospodarenje imovinom

NADA GUNJAČA, dipl. iur., voditeljica Ureda za financijsko upravljanje i kontrole Grada Rijeke

Koordinatorica izrade bila je dr. sc. Nataša Zrilić, viša savjetnica Gradonačelnika – specijalistica za razvoj i gospodarstvo.